Povestea Vorbii 21

Revistă de cultură

Asociația oamenilor de știință și artă

ISSN 2285 – 6919
ISSN-L 2285 – 6919

Anul II(XXI), Serie nouă, nr. 3(5) - septembrie 2013

Publicație trimestrială a Asociației ECOSTAR 21

CTITORII MONUMENTELOR MEDIEVALE DIN PEȘTERA MĂNĂSTIRII BISTRIȚA

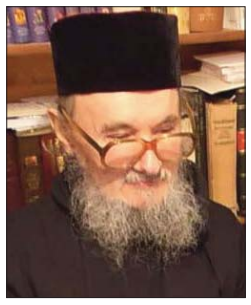

Arhim. Veniamin MICLE

Peștera Sfântului Grigorie Decapolitul de la Mănăstirea Bistrița adăpostește două monumentele medievale: bisericuțele Ovidenia și Sfinții Arhangheli. Apărute în perioade diferite, s-a discutat mult și despre ctitorii lor, însă rezultatele la care s-a ajuns au fost nesatisfăcătoare.

Potrivit unor specialiști în domeniul istoriei naționale și bisericești, în Peșteră a existat un locaș de cult anterior celor de astăzi. Virgil Drăghiceanu presupune că aici a luat ființă una dintre cele mai vechi așezări bisericești din Țara Românească, contemporană cu „începuturile vieții noastre naționale și bisericești”, iar părintele Dumitru Bălașa consideră că: „Sihaștrii olteni au ridicat din timpuri necunoscute un altar de închinăciune în această Peșteră”. Ideea o găsim chiar în secolul al XVII-lea la arhidiaconul Paul de Alep care, referindu-se la începuturile Mănăstirii Bistrița, scria: „Originea întemeierii sale este aceasta: un vechi pustnic, deosebit prin virtuțile sale, a găsit în vârful acestui munte care se ridica dinspre miazănoapte, deasupra Mănăstirii, gura unei Peșteri și, cu îndemânare și stăruință, a deschis poteci care duceau acolo și a făcut în Peșteră o biserică spre slava Sfântului Mihail”.

Pe temeiul afirmațiilor menționate, se poate susține că primul altar creștin a fost zidit în „fereastra Peșterii”, unde pustnicii aveau condiții mai bune, datorită luminii și aerului curat. Semnificativ este și faptul că, în naosul bisericuței Sfinții Arhangheli, pe peretele nordic, lângă catapeteasmă, este zugrăvit chipul Sfântului Mare Mucenic Procopie care ne amintește, potrivit tradiției, de un vechi schit, anterior secolului al XV-lea. N-ar fi exclus ca relatarea lui Paul de Alep să privească tocmai acel schit. În secolul al XIV-lea, Peștera își pierde din importanță, ca centru pustnicesc; sihaștrii o părăsesc și zidesc în apropierea ei bisericuța cu hramul Schimbarea la Față, sub influența curentului isihast adus de la Paroria Sfântului Grigorie Sinaitul, iar schitul din Peșteră s-a ruinat odată cu trecerea anilor.

Bisericuța Ovidenia. Cel mai vechi monument din Peștera Sfântului Grigorie este bisericuța Ovidenia, fiind amenajată la sfârșitul secolului al XV-lea, cu scopul de a servi ca „tainiță” a Mănăstirii Bistrița. Importanța „tainițelor” în istoria țării noastre vom înțelege-o mai bine prin cele relatate de arhidiaconul Paul de Alep; într-o convorbire cu marele vornic Preda Brâncoveanu, el descrie castelele și cetățile de piatră din țara sa, care îi ocrotesc de orice pericol, trăind fără „a cunoaște spaima”. Interlocutorul său îi prezintă situația cu totul deosebită de la noi, zicând: „Mulțumim lui Dumnezeu cel Atotputernic, că nu avem castele în țara noastră. În loc de castele și de cetăți, avem acești munți și păduri, împotriva cărora nici un dușman nu poate birui. Dacă ar fi altfel și dacă am fi avut castele pe pământul nostru, turcii de mult ne-ar fi izgonit din ele”. Evenimentele din februarie 1658, când au năvălit tătarii și turcii, confirmă afirmațiile marelui vornic, iar arhidiaconul Paul le trăiește personal; iată ce scrie el: „Noi trimisesem încă de mai înainte toate lucrurile noastre în munți, prin mijlocirea și încredințarea starețului. El dăduse tuturor cetelor de țărani care locuiau în acei munți câte o boccea, două sau trei, cu lucruri de ale noastre, împreună cu chiria ca să le păstreze sau să le ascundă în peșteri și tainițe, în vârfurile munților, știute și cunoscute doar de ei. În această privință, ni se spusese că ele erau adânci ca puțurile, de o adâncime care nu poate fi măsurată, către mijlocul cărora se află un fel de peșteri, și locuitorii coboară boccelele jos cu ajutorul unor funii, și un om se coboară cu ele pentru a le băga și ascunde în peșteri”.

Împrejurările vitrege ale istoriei i-a determinat și pe egumenii de la Mănăstirea Bistrița să pregătească o tainiță sigură, ferită de pericolul jefuirii. Cel mai corespunzător loc era Peștera, dar orice intervenție efectuată înlăuntrul ei ar fi trezit bănuieli. În acest caz, zidirea unei bisericuțe îndepărta orice suspiciune. Deci, se poate admite că, amenajarea făcută în cea mai întunecoasă și îngustă galerie a Peșterii, nu urmărea ridicarea unui locaș de cult, ci asigurarea unui spațiu corespunzător pentru adăpostirea tezaurului spiritual și cultic al Mănăstirii. Existența unei biserici într-un cadru pustnicesc apărea un lucru firesc, locaș de rugăciune, nu ascunzătoare de comori.

Se știe că în anul 1497, banul Barbu Craiovescu înzestra ctitoria sa de la Bistrița cu moaștele Sfântului Grigorie Decapolitul. Pe lângă valoarea spirituală, moaștele reprezentau un adevărat tezaur, fiind cântărite în aur; când a voit banul să le cumpere, i-a zis turcul: „Așa ți se vor da, dacă le vei cumpăni cu galbeni”. Deci, le căutau și necreștinii, în scopuri comerciale, de aceea, erau păstrate în locuri tainice, cunoscute numai de conducerea și duhovnicii mănăstirii.

Pentru stabilirea ctitorului bisericuței Ovidenia, există o serie de argumente documentare. În primul rând, peretele din interior, rezervat ctitorilor, păstrează două imagini monahale, reprezentând pe ieromonahii Macarie și

(continuare în pag. 2)

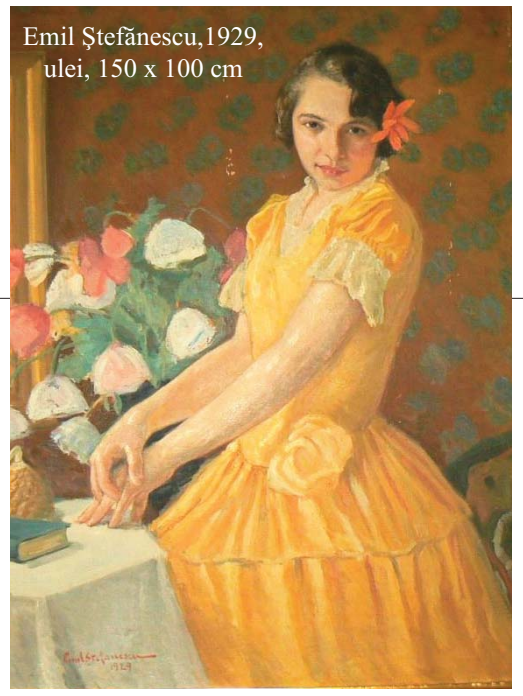

Emil Ștefănescu,1929, ulei, 150 x 100 cm

FLOREA FIRAN ȘI OLTENII DE PRETUTINDENI

(Despre un „LAROUSSE OLTENESC”)

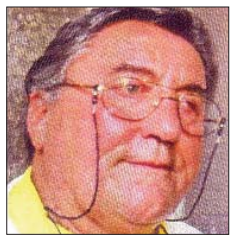

Constantin ZĂRNESCU

L-am cunoscut pe prof. Florea Firan în toamna anului 1975, în aula Universității din Craiova, la lansarea, în fața unui copleșitor număr de studenți, a uneia din cele mai importante dintre cărțile sale: *De la Macedonski la Arghezi,* proaspăt editată la „Scrisul Românesc”, încă mirosind a cerneluri fine, în frunte cu nuanțele catifelate ale „fontei” (tușului) și aurului coloidal. Mereu completată, reluată, adăugită, reeditată, această operă figurează în biblioteca fiecărui dascăl de limbă, literatură, civilizație românească, gândită de un rafinat intelectual și spirit critic, de o energie nesecată, copleșitoare.

L-am cunoscut, fiindu-i prezentat de maestrul meu și redactorul-șef al „Tribunei”, atunci, acad. Dumitru Radu Popescu, începând să corespondăm pentru întocmirea unei bio-bibliografii, privitoare nu doar la cărțile mele, ci la toți *scriitorii olteni,* care trăiau peste munți. Mi-a atras atenția, la domnia sa, o iubire obsidională aproape, față de Transilvania; și, încet-încet, am început să înțeleg: profesorul Firan își petrecuse o parte din copilărie (și adolescență) la Deva, unde a și urmat Institutul pedagogic de învățători, fiind, o vreme, învățător în Cugir, după care, în 1955, se va muta în Craiova, într-o complexă activitate, în cadrul culturii și învățământului, în Oltenia.

Cu aceeași iubire împărtășită față de un esențial capitol de *Istorie a Românilor,* numit *Școala Ardeleană,* dl. Florea Firan va urmări, ani și ani, un labirintic, „ariadnic” fir bio-bibliografic, descoperind, la Roma, în bibliotecile Vaticanului, pe când preda la Universitatea din Roma și Academia di Romania, un curs de Civilizație și Istorie românească (apoi, la universitățile din Pisa, Bologna, Florența, Perugia – vreme de șase ani!), domnia sa va descoperi (și publica) un prețios manuscris, crezut dispărut, pierdut, al lui Inochențiu Micu Klein, din 1758, așadar rămas inedit, vreme de peste 230 de ani, numit *Illustrium poetarum flores (*Florilegiu, din literații vestiți*),* cuprinzând nu numai cea dintâi crestomație, din marii poeți latini, ci și o concepție umanistă a învățatului român-transilvănean, asupra civilizației romanice, antologie publicată, ca ediție științifică-filologică, de prof. Firan, primind Premiul Academiei Române (1996).

Abia după ce i-am parcurs cărțile: *Pe urmele lui Tudor Arghezi* (1981); *Presa craioveană; Profiluri și structuri literare* (1986); *Istoria Craiovei* (și *Istoria Teatrului Național din Craiova*), 1995; *Literatura diasporei* (1996); precum și *Portretele literare* (rubrica actuală, din pag. I și III, a revistei *„Scrisul românesc”*), am putut observa și susține o edificatoare concluzie: oltenii, parafrazându-l pe Arghezi, ca meridionali și românilor, „nu sântără nici gasconi, nici sumbri, luciferici, ca latinii din Andaluzia!” De temperament romanic fiind, ei sunt *aventuroși* și *îndrăzneți* – era să zic *expansivi, cuceritori* –, atât în viață, cât și în spirit!...

Aceste personalități oltenești (devenite personaje ale cărților sale), dl. Florea Firan le compartimentează în scriitori, artiști și oameni de cultură – *din Țară* (v. D.R. Popescu, în Ardeal; Anghel Dumbrăvescu, Damian Ureche, Șerban Foarță – în Banat; Ovidiu Papadima, Al. Dima, Dinu Săraru – în capitală); dar și *olteni de dincolo,* din Lume, care, după schimbarea unui regim politic, nu au mai putut fi nici interzișii și nici excluși, nici cenzurați*:* Eugen Ionescu (care și-a legat debutul de Craiova), George Uscătescu și Vintilă Horia (care au trăit la Madrid); Anton Bibescu, Marta Bibescu, Pius Servier, Virgil Ierunca (la Paris) etc.

Aproape jumătate din personalitățile literare, artistice, culturale, de care s-a ocupat, întreaga viață, Florea Firan, devenindu-i personaje, au trăit și activat *dincolo* de spațiul lor natal sau regional. Iată un fenomen important și o concluzie esențială a criticului și istoricului nostru literar: oltenismul literar-artistic (și cultural) nu e local-provincial, ci e „patriotic și energic, profund progresist” (ca să-i cităm pe Petre Pandrea și Șerban Cioculescu). Părinții *oltenismului spiritual* rămân Brâncuși, sculptorul-emigrant, poet și aforist, Macedonski și Arghezi, care trăind mulți ani în Elveția, revenind și re-intregându-se, în spațiul românesc, a realizat o operă de renume național și universal.

Au trecut, iată 58 de ani de la debutul scriitorului, criticului și publicistului Florea Firan, cel atât de legat, prin copilărie, adolescență și o parte din studii, de Ardeal; încât trebuie întărit faptul că și acel debut de odinioară era legat de un transilvănean: *George Coșbuc* (*și Craiova. Documente inedite*) (publicat în rev. „Ramuri”, 10, 1965). Alături de acel *studiu* a fost imprimat, în facsimil, și *certificatul de naștere* al unicului fiu al poetului, Alexandru, care s-a născut la Craiova, la 13 august 1895 (mama copilului fiind tismăneană, din celebra familie de editori, librari și tipografi Șteflea). Alexandru Coșbuc va fi printre cei dintâi posesori de automobile, din Regatul Român, și va muri, la 20 de ani, într-un accident sumbru, la 26 august 1915, la ieșirea din orașul Băilești – accident care va afecta, în chip cu totul tragic și viața tatălui său.

Profesorul Florea Firan a devenit un autor cu totul reprezentativ, prin volumele, corespondența, dicționarele, profilurile și portretele sale, gândite de-a lungul anilor și, iată, deceniilor, autor al unui esențial *Larousse oltenesc* (fericită expresie, pe care i-a creat-o Marin Sorescu, într-una din cronicile închinate activității criticului și eseistului nostru). Fiecare regiune istorică a României ar trebui să aibă, duse „ardelenește” la capăt, cum spunea L. Blaga, o *bio* și *bibliografie* a personalităților lor culturale și istorice. Florea Firan și-a petrecut o parte din copilărie și adolescență, în Transilvania, apoi în Oltenia (însă, iată, și șase ani, la Roma, Perugia, Florența, Bologna), cu gândul la o enciclopedie – un *Larousse,* atât al oltenilor din Țară, cât și al celor de pretutindeni, personalități cu vocație împlinită.

Oltenii – ca meridionali și *imigranți* – înlăuntrul românilor.

(urmare din pag.1)

CTITORII MONUMENTELOR...

Daniil. Virgil Drăghiceanu îi numeşte „ctitori", idee preluată şi de alţi cercetători. Astfel, tratând despre sihăstriile din Peştera, părintele Dumitru Bălaşa scria în 1957, referitor la Ovidenia, că: „Pe zidul din dreapta, aproape de intrare, sunt două chipuri de ctitori: Daniil egumenul şi Macarie egumenul", fără a preciza dacă sunt egumeni ai Sihăstriei Ovidenia sau ai Mănăstirii Bistriţa. Reluată problema în 1981, profesorul Valentin Saca acceptă ideea anterioară, afirmând că cele două personaje „nu pot fi decât reprezentările ctitorilor", iar în altă parte, că: „Cele mai importante reprezentări de pe peretele nordic şi, în general, al întregului ansamblu, atât în valoarea artistică cât şi documentară istorică, sunt cele două imagini, a egumenului Daniil, ctitor fondator, şi a egumenului Macarie, cel care a adus prima refacere a monumentului, în 1737". Aici trebuie precizat că este vorba de doi ieromonahi Macarie: cel dintâi realizează mai mult decât „prima refacere a monumentului", fiind fondatorul bisericuţei Ovidenia, iar al doilea nu „a dres mai de iznoavă", cum scrie *Pisania*, bisericuţa Ovidenia, ci Sfinţii Arhangheli, cum se va demonstra în continuare, deşi nici un cercetător nu a sesizat acest fapt. Se ştie că, între egumenii Mănăstirii Bistriţa, catalogul menţionează numai unul cu numele Macarie, atestat documentar la 16 martie 1494, într-un hrisov emis de voievodul Vlad Călugărul (1482–1495); el conduce destinele Mănăstirii până în anul 1504 când este ales episcop al Râmnicului, iar Neagoe Basarab îl va ridica la treapta de mitropolit al Ţării Româneşti. Necesitatea amenajării unui loc tainic pentru adăpostirea Sfintelor Moaşte, în caz de pericol, l-a determinat să aleagă cel mai întunecos spaţiu din galeriile Peşterii; aici pregăteşte firida ca taniţă, iar bisericuţa pentru oficierea sfintelor slujbe; însăşi orientarea axei bisericii în direcţia vest-est, adică având sfântul altar spre Apus, contrar rânduielii ortodoxe, denotă obligaţia de adaptare a spaţiului natural oferit de Peşteră, unui scop liturgic, dar şi protector. Amenajarea în stânga naosului a taniţei sub forma unei cămăruţe, arată limpede că aşezământul bisericesc avea un scop secret. Iar cu privire la cei doi „ctitori", Macarie şi Daniil – ambii stareţi bistriţeni – primul este fondatorul, iar al doilea, ultimul restaurator al monumentului (1828).

Taniţa din bisericuţa Ovidenia a fost folosită prima dată în anul 1509, când Mănăstirea Bistriţa „din temelie o a risipit" Mihnea cel Rău, cum scrie Gavriil Protul. Atunci au fost ascunse în taniţă moaştele Sfântului Grigorie împreună cu alte obiecte de valoare. Tradiţia, potrivit căreia ele au fost duse de boierii Craioveşti în Siberia, nu are temei. În 1514, se aflau la Bistriţa, cum arată inscripţia slavonă brodată pe *Covorul* donat de voievodul Neagoe Basarab, care a venit la Bistriţa să se închine Sfântului. Luând în considerare aceste evenimente istorice, se confirmă şi afirmaţia părintelui Dumitru Bălaşa care scrie, că „prezenţa moaştelor în Peşteră presupune un cât de mic altar creştin", precum şi cea a profesorului Valentin Saca, potrivit căreia, existenţa unui locaş de cult a fost necesară, „începând cu primii ani ai secolului al XVI-lea, de adăpostire aici a moaştelor Sfântului Grigorie Decapolitul, în vremuri de cumpănă pentru Mănăstire şi pentru ţară". Aceste concluzii, precum şi cercetările recente efectuate în arhiva Mănăstirii, confirmă vechimea mult mai mare, decât s-a stabilit până în prezent, a bisericuţei Ovidenia.

Între anii 1514–1609, Sfintele Moaşte nu sunt menţionate în documente. Mănăstirea trece printr-o perioadă grea; urmaşii direcţi ai boierilor Craioveşti se sting din viaţă, iar rudeniile lor pierd influenţa politică în treburile statului. Numai într-un secol, pe la conducerea mănăstirească s-au perindat şaptesprezece egumeni, aflaţi într-un neîncetat conflict cu anumiţi boieri care cotropeau proprietăţile Mănăstirii; în asemenea împrejurări, tezaurul trebuia adăpostit. Mai ales că, în 1530 altă urgie se abate peste această vatră de rugăciune şi spiritualitate. În timp ce voievodul Moise Vodă (1529–1530), ajutat de oştile lui Ştefan Mailath din Transilvania, luptă contra turcilor care aduceau pe noul domn, Vlad înecatul (1530–1532), o ceată de unguri atacă Mănăstirea Bistriţa şi o jefuiesc, cum scrie în hrisovul din 12 februarie 1533, că „au jefuit ungurii Mănăstirea şi au tăiat şi pe călugări". Moaştele Sfântului Grigorie şi tezaurul nu le-au descoperit, fiind adăpostite în taniţa din bisericuţa Ovidenia.

La începutul secolului a! XVII-lea, s-au făcut prima dată lucrări de restaurare la bisericuţa Ovidenia, pentru adăpostirea bunurilor Mănăstirii, întrucât ţara era din nou în pericol, ameninţată de invazia principelui Transilvaniei Gabriel Báthory. În 1610, mitropolitul Matei al Mirelor menţionează prezenţa Sfintelor Moaşte în Peşteră, fără a preciza dacă exista vreun locaş de cult. Ovidenia nu este pomenită nici de arhidiaconul Paul de Alep, în 1658. Credem că adevărul este bine intuit de Radu Creţeanu care scrie: „Nemenţionarea ei ar putea fi pusă în legătură şi cu secretul ce trebuia păstrat pentru tezaurul Mănăstirii". Cert este că din acest secol, sunt menţionate ambele bisericuţe.

Un document din anul 1769 arată că Sfintele Moaşte au fost adăpostite în Peşteră, datorită războiului ruso-turc (1768–1774); hrisovul emis la 12 septembrie de voievodul Grigorie III Ghica, împuterniceşte conducerea Mănăstirii Bistriţa să caute patru oameni de încredere pentru a fi „pază la Peşteră, unde se află sfintele moaşte ale Sfântului Cuviosului Părinte Grigorie Decapolitul". Cu această ocazie s-a restaurat a doua oară bisericuţa Ovidenia.

A treia restaurare la Ovidenia are loc în anul 1828, determinată de alt război ruso-turc (1828–1829), pentru adăpostirea Sfintelor Moaşte şi a tezaurului. Egumenul restaurator este ieromonahul Daniil, care conduce Mănăstirea Bistriţa între anii 1827–1829. Deci, ieromonahul Daniil nu este „ctitor fondator" al bisericuţei, mai ales că între anii 1633–1635, când cercetătorii consideră că a fost construită bisericuţa, egumenul Bistriţei era ieromonahul Vasile care a deţinut această funcţie 29 de ani (1629–1658), bucurându-se de îndelungata şi paşnica domnie a voievodului Matei Basarab (1632–1654). Între egumenii bistriţeni, singurul cel reprezentat la Ovidenia poartă numele Daniil. Tabloul îl reprezintă înaintat în vârstă, cu barba albă. El a început lucrările de restaurare a monumentului, dar vârsta nu i-a permis terminarea lor, care are loc în anul 1829. Urmaşul său, arhimandritul Gavriil Petrovici (1829–1857) contribuie la realizarea finisărilor şi aşează *Pisania*: „Această sfântă biserică ce prăznuieşte Ovidenia acum la al treilea rând s-a preînnoit şi s-a împodobit cu zugrăveala de Sfinţia Sa robul lui Dumnezeu chir Gavriil arhimandritul, egumen al sfintei şi dumnezeieştii Bistriţa, la 18...".

Urmărind evenimentele istorice şi identificând chipurile ctitorilor, se poate conchide că bisericuţa Ovidenia a fost construită ca loc de taniţă pentru Mănăstirea Bistriţa, la sfârşitul secolului al XV-lea sau începutul celui următor, de către egumenul Macarie ieromonahul. Cele trei restaurări, menţionate în Pisania egumenului Gavriil arhimandritul, au fost realizate în anii 1609, 1769 şi 1828, pentru adăpostirea moaştelor Sfântului Grigorie Decapolitul şi a tezaurului Mănăstirii. Chipurile ieromonahilor Macarie şi Daniil reprezintă pe fondatorul bisericii Ovidenia şi pe ultimul ei restaurator, caz asemănător Mănăstirii Bistriţa în a cărei biserică mare sunt zugrăviţi: banul Barbu Craiovescu, ctitorul fondator, şi domnitorul Barbu Ştirbei, ultimul restaurator.

Bisericuţa Sfinţii Arhangheli. Cu privire la bisericuţa Sfinţii Arhangheli, există date mai precise decât cele referitoare la Ovidenia. Prima oară este menţionată în anul 1642, sub numele de „Schitul Sfântul Arhanghel Mihail", iar în alt document, tot din secolul al XVII-lea, „Schitul Sfinţii Îngeri". Cea mai valoroasă informaţie provine de la Alexandru Odobescu, din anul 1860, când descoperă *Pisania bisericuţei*, despre care spune că „se găseşte încă acolo pe o piatră săpată cu multă inexperienţă de sculptură şi de stil". Iată conţinutul ei: „Această sfântă biserică este zidită de mitropolitul Teofil, la leat 7143, şi rămâind la pustiire şi de tot la risipire, iarăşi la leat 7245, robul lui Dumnezeu, Macarie ieromonahul o a dres, mai de iznoavă prefăcută, spre a lui şi a părinţilor Rafael ieromonah şi Ivana, veşnică pomenire. Am scris eu, Macarie ieromonahul, 7245, iunie 3".

Episcopul Atanasie Mironescu al Râmnicului, în *Istoricul Eparhiei* din anul 1906, scrie că, fostul egumen al Mănăstirii Bistriţa, Teofil (1610–1618), viitor episcop al Râmnicului şi apoi mitropolit al Ţării Româneşti, ca „sfântă şi pioasă amintire şi recunoştinţă către metania sa, Mănăstirea Bistriţa şi, mai ales, ca o mulţumire către Dumnezeu şi către Peşteră, care îl scăpase oarecând de la moarte, zidi în Peştera aceasta, în anul 1633, o mică bisericuţă, care fu apoi prefăcută, în zilele episcopului Climent, de către Macarie ieromonahul, în 1732".

Pisania descoperită şi transcrisă de Alexandru Odobescu aparţine bisericuţei Sfinţii Arhangheli, dar cercetătorii o atribuie, din greşeală, ambelor monumente. Istoricul Aurelian Sacerdoţeanu (1904–1976) susţine că cele două locaşuri de cult „au fost zidite de mitropolitul Teofil în 1637". Ideea este preluată de părintele Dumitru Bălaşa, afirmând despre bisericuţa Sfinţii Arhangheli următoarele: „Se susţine totuşi că a fost zidită odată cu bisericuţa din fundul Peşterii în anul 1637 de către acelaşi ctitor, Teofil episcopul Râmnicului, şi refăcută în 1732", însă recunoaşte că „o cercetare a informaţiilor, cel puţin în ce priveşte anul, este greu de făcut, deoarece Pisania nu mai există".

Descriind arhitectura şi pictura celor două monumente, profesorul Valentin Saca afirma: „La cumpăna veacurilor a XVI-lea şi a XVII-lea, alături de biserica în stâncă, cu hramul „Ovidenia", Peştera Sfântului Grigorie Decapolitul este înzestrată cu o nouă ctitorie devenită, între timp, şi ea, monument de artă medievală, biserica cu hramul Sfinţilor Arhangheli". Deci, autorul avansează construirea ei mult mai devreme, chiar la începutul secolului al XVII-lea; totuşi, în altă parte, scrie: „Nu putem aprecia cu exactitate anul, dar putem fi siguri că ridicarea bisericii Sfinţii Arhangheli a avut loc nu la mult timp după terminarea Ovideniei". Recurgând la o informaţie din *Inventarul general al Mănăstirii Bistriţa*, unde se precizează că „bisericuţa de la lumină este zidită în anul 1633 de episcopul Teofil al II-lea al Râmnicului", autorul scrie în continuare că: „Poate fi considerată ca reală afirmaţia episcopului Atanasie, exceptând anul", deşi, după cum s-a constatat, ierarhul vâlcean se referea la Ovidenia, nu la Sfinţii Arhangheli.

Încercând să descopere anul zidirii bisericuţei Sfinţii Arhangheli, profesorul Vasile Saca scrie mai departe: „Dacă luăm însă în seamă faptul că Teofil al II-lea, din anul 1636, devine mitropolit şi că abia în 1642 este pomenită biserica Sfinţii Arhangheli, devine posibilă ctitoria bisericii după investirea ca mitropolit", şi conchide: „Orice variantă am accepta-o ca plauzibilă, pare cert, prin apariţia în ambele biserici a portretului egumenului Mănăstirii Bistriţa, Daniil, faptul că cele două monumente au fost ctitorite în prima jumătate a secolului al XVII-lea, fie în perioada episcopatului lui Teofil, fie în perioada în care acesta era mitropolitul Ţării Româneşti". Argumentul cu egumenul Daniil din secolul al XVII-lea cade, după cum am văzut când s-a vorbit despre Ovidenia. Totuşi, n-ar fi exclus ca Teofil să fi construit bisericuţa Sfinţii Arhangheli în jurul anului 1635, când era episcop al Râmnicului, dar ieromonahul Macarie, sihastru peşterean, în *Pisania* din 1737, menţionează cea mai înaltă demnitate ocupată în ierarhia bisericească.

În concluzie, se poate afirma cu certitudine că fondatorul primului monument – astăzi dispărut – este necunoscut; Ovidenia a fost ctitorită de ieromonahul Macarie, starețul Mănăstirii Bistriţa, iar Sfinţii Arhangheli, de episcopul Teofil al II-lea de Râmnic.

CĂRŢI NOI TIPĂRITE DE VENIAMIN MICLE

Iată, o mare realizare editorială şi tipografică a părintelui Veniamin Micle-Arhimandritul de la Mânăstirea Bistriţa: „*Bolniţa Bistriţei*. Mânăstire isihastică-secolul al XIV-lea" , Ed. Sfânta Mânăstire Bistriţa-Eparhia Râmnicului, 2012, în care autorul prezintă o istorie amănunţită a vechiului locaş al spiritualităţii bistriţene, prezentând inclusiv pictura interioară, la cel mai înalt mod, savant, şi „Schiţe de portrete", aceeaşi editură, 2013, în care cititorul poate găsi o serie de portrete ale unor personalităţi istorice-oameni de seamă: Giula din Giuleşti-stăpânul cnezatului Mara, Nobilul Dragoş de Giuleşti, Ioan Micle de Şugatag, Martinus Burcinesis de Cscidino, Samuil Micu, Ieromonahul Rafail, Arhimandritul Eufrosin Poteca, preotul Zaharia Boiu, Ion Antonescu, dar şi intelectuali contemporani, care a scris cu diferite ocazii: Dumitru Bălaşa, Costea Marinoiu, Nicolae State-Burluşi, Mihai Sporiş, Irineu Popa...

Simion Petre

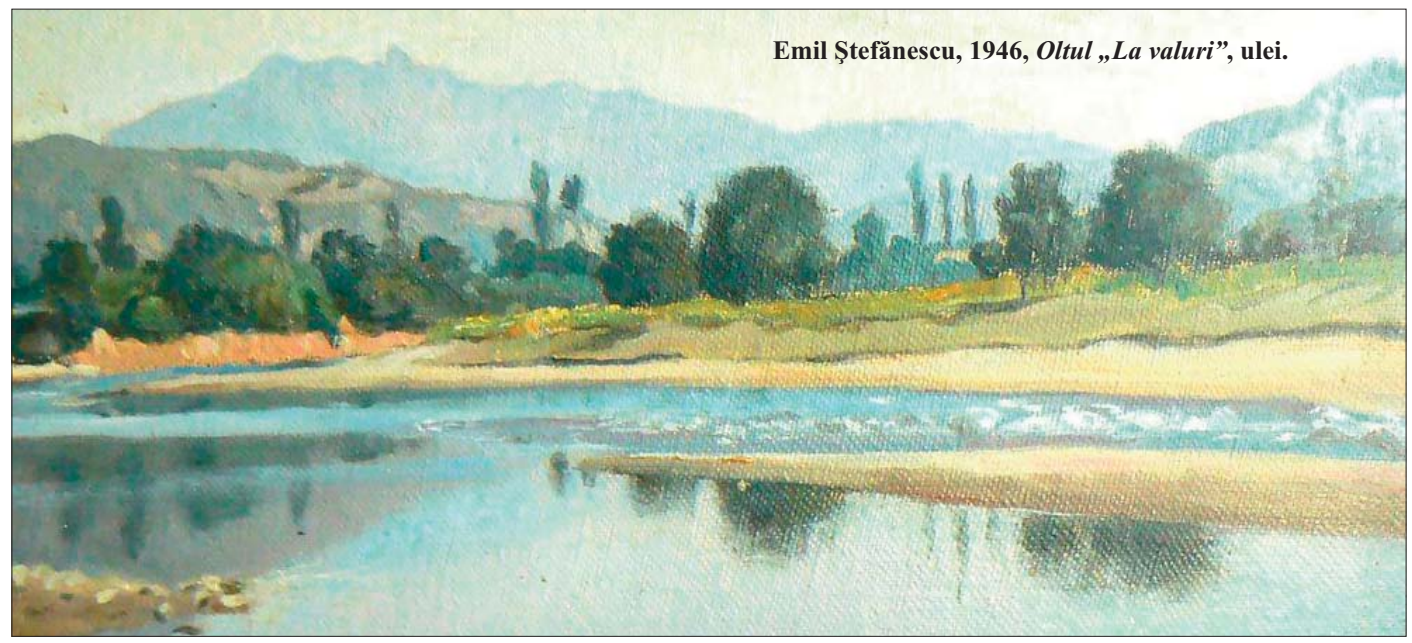

Emil Ştefănescu, 1946, *Oltul „La valuri"*, ulei.

Ioan-Viorel Bădică: *Brâncuşi după Brâncuşi (crochiuri poematice)*

„Brâncuşi după Brâncuşi (crochiuri poematice)" a apărut în anul 2011 la Editura „Caiete silvane", din Zalău, şi a fost scrisă de filosoful clujean Ioan-Viorel Bădică (1949-2002), volum apărut cu sprijinul Centrului de Cultură şi Artă al Judeţului Sălaj. O carte surprinzătoare, prin prospeţimea ideilor, scurte eseuri despre sculpturile lui Brâncuşi, în care aforismele nu au loc, şi, care şi-a găsit cel mai bun prefaţator, nimeni altul decât cunoscutul brâncuşiolog şi mare scriitor, Constantin Zărnescu. Ne bazăm ultimele afirmaţii pe faptul că mai toţi exegeţii lui Brâncuşi, referindu-se la gândirea filosofică de care era capabil sculptorul român, s-au referit, în marea lor majoritate, la aforismele sale şi mai puţin la filosofia intrinsecă operelor sculpturale-arhitecturale... „Volumul *Brâncuşi după Brâncuşi* reprezintă un aport paradoxal în domeniul brâncuşiologiei. Emul al pildelor şi sentinţelor cumplite ale Eclesiastului, ardeleanul Ioan-Viorel Bădică este (şi) un fiu al lui Diogene, cel ce caută cu lumânarea, în chiar mijlocul zilei, să găsească un om! El s-a apropiat şi a găsit în *tendinţa ultimă* a lui Brâncuşi mântuirea sa sufletească. S-a despărţit de *pustietatea*, *răutăţile*, şi *deşertăciunile* secolului-tocmai prin *reformatorul*, *revoluţionarul* volum *Brâncuşi după Brâncuşi* care, iată, acum, capătă sfânta aură a tiparului".

Cartea reprezintă „viziunea unui trasilvănean despre filosofia operei brâncuşiene şi noua sa dimensiune estetică, *moşitoare* a civilizaţiei imaginii de astăzi şi vizualului universal"... sunt cuvintele celor două ipostaze-fragmente din prefaţa cărţii semnată de Constantin Zărnescu...

Iată, judeţul Sălaj are un centru de cultură şi artă, care, poate (aşa cum spune şi legea-despre cultura scrisă) să finanţeze o asemenea carte...Vai, vai, în ce gaură neagră a căzut cultura vâlceană scrisă, datorită unor iresponsabili. La Vâlcea, nu există nici o iniţiativă culturală, locală, de sprijinirea unei activităţi culturale independente, libere, concurenţiale, privind cultura scrisă (arta în general)! parcă se tem, toţi, ca dracul de tămîie...În Vâlcea există doar slogane: *Să devenim prin Cultură*! ...*prin turism*! Şi pentru asta demolăm tot, demonstrând o crasă incultură.

După cuvântul editorului Daniel Hoblea cartea ne prezintă un tabel cronologic din care înţelegem că Ioan-Viorel Bădică s-a născut în 1949 şi a plecat dintre noi în 2002, la 53 de ani, ultimul domiciliu fiind chiar locuinţa celui care îi va tipări prima şi ultima carte, Constantin Zărnescu...A urmat cursurile secţiei de filosofie a Facultăţii de Istorie şi Filozofie a Universităţii Babeş-Bolyai din Cluj. A editat revista „Aisberg" (un singur număr) şi a publicat în săptămânalul „Informaţia" o serie de eseuri sub titlul generic „Brâncuşi după Brâncuşi" , materiale care au dus la crearea volumului de faţă...

*

„Aventura coloanei" deschide seria eseurilor din acest volum despre sensul operelor lui Constantin Brâncuşi, tripticul de la Tg. Jiu fiind cel mai important. Iată, „intrând în oraş cu trenul şi zărind silueta elegantă a *Stâlpului funerar* reprezentând *Recunoştinţa fără sfârşit* pentru jertfa eroilor gorjeni...", observăm pentru câta oară Coloana Infinită, şi ne întrebăm, nu fără rost, cât va mai rezista înfiptă aici în Parcul Central ca o permanentă izbăvire...Aventura ei a constat în fatul că s-a încercat (eşec însă) substituirea ei în cadrul recondiţionării efectuate; s-a restituit însă, nu în *integrum*, ci cu module alămite şi cu o instalaţie de anti-condens „menite să o protejeze pentru...un mileniu!" Aventura ei constă şi în faptul că restaurarea a trebuit să fie gândită împreună restaurarea întregului ansamblu: „Masa" (nu Brâncuşi i-a zis *a tăcerii)* şi Poarta sărutului. Am tras şi noi o concluzie aşa cum îi stă bine oricărei cărţi, care este scrisă, să provoace: da, Coloana este o victorie de grup!...grupul celor care au construit-o, în frunte cu inginerul Ştefan Gorjan, dar şi grupul de femei condus de Aretia Tătărescu-Asociaţia Femeilor din Gorj! Putem vorbi şi de grupul de eroi, din 1916, români, care şi-au dat viaţa în bătălia cu germanii de la capătul Parcului Central, pe malurile Jiului!...

„Sărutul: alteritate şi ambiguitate". Referindu-se la sculptura cu care Brâncuşi deschidea noua eră a sculpturii moderne, noua estetică a lumii materiale, estetică care se referă la interior şi exterior, noua estetică având filosofia ca sens al formei, Ioan-Viorel Bădică spune: „Aici nu este loc pentru mişcare, pluralitate, totul încremeneşte în încleştarea îmbrăţişării!" Spunem şi noi, cum ne-am obişnuit deja, în această teribilă încleştare a sărutului şi dăruirii de sine, că orice durere fizică a organismului…dispare! nu se mai simte!...Da, eseul pune în seama acestui produs brâncuşian al sec. XX…ambiguitatea androginică!

„A opta, a noua, a zecea minune a lumii" ne sugerează autorul în acest eseu, anume că tripticul de la Tg. Jiu mută numărul de la şapte minuni ale lumii…la zece! Intuim şi noi, Coloana, chiar este o minune tehnică, celelalte două fiind minuni ale imaginii arhitectonice pline de atâtea înţelesuri; iată şi nota noastră (aşa cum ne-am obişnuit): …nici o coloană făcută de C Brâncuşi nu are tehnologia celei de la Tg Jiu…Şi orice coloană, în miniatură, executată, ca replică, de amatori, a Coloanei, copiază şi respectă tehnologia inginerului Gorjan, arătând astfel că ea-tehnologia-nu poate fi ocolită. Că este unică.

„Sculptor al naturalităţii". ... „Şi ce altceva e opera lui Brâncuşi dacă nu filosofie? El numai *moşeşte* idei, ca Socrate". „dăinuirea, trăinicia ţin de perfecţiunea formei, de caracterul ei esenţial"… „Brâncuşi a făcut totul pentru a dezbrăca formele de accidental (spunea Henry Moore), dar, adăugăm noi, Henry Moore nu a învăţat ce trebuia de la Bâncuşi!...el a dezbrăcat forma şi a lăsat golul!...Opera lui Henry Moore devine, astfel, absurdă!

Altă notă prersonală: întreg barocul este împopoţonat, dar, el, dă bine cu plenitudinea! Trebuie înţeles secolul XVIII fiindcă el a dezvoltat lumea, a dezvoltat industriile şi artele… a adus lumina!

„Sincertism şi personalizare"… „Viziunea sa artistică (a lui Brâncuşi n.n) e una prin excelenţă sincretică (nu suntem de acord n.n), în opera Maestrului de la Hobiţa vom găsi, vom recunoaşte, motivele şi temele răspândite în toate ariile geografice, din toate timpurile."

Şi iată şi nota noastră: în sfârşit, iată, spun şi alţii, că găsim simbolurile sale în toate timpurile: Stonehenge, Sărutul, Coloana-Columna…

„Procesul vamal"… „Publicul american, încă, nu era apt să recepteze noutatea artei moderne de factură avangardistă şi, implicit, nici pe a lui Brâncuşi…" Şi, nota noastră: atunci nu era pregătit, era prost! …acum, da? e nebun? Orice artă avangardistă nu există decât o singură dată! nu şi după o sută de ani (identic), ca acum!...arta preapocaliptică a acestor gestuali (aşa zişi)…

Atunci, corect li s-a spus, acestor artişti, degeneraţi;... iar astăzi, preapocaliptuici…deşi au cam dispărut după 1990…Scriem că Brâncuşi nu a fost nici modernist (ca şi în cazul lui Tristan Tzara-o jignire-acest apelativ), nici avangardist. Brâncuşi a perfecţionat forma până la esenţa ei.

O notă aparte: dată fiind perioada când au fost scrise aceste eseuri, gânduri, intuiţii, cu mult superioare celor scrise, de alţii, după 2000 până în prezent, remarcăm cu tristeţe apariţia lor în volum abia în 2011. Iată, această afirmaţie cutezătoare pe care am făcut-o şi noi, independent, după lecturarea cărţii închinată lui Ştefan Georgescu Gorjan de către Sorana Georgescu Gorjan… „Fără curajul tehnic (noi i-am spus invenţie tehnologică n.n) al lui Ştefan Georgescu Gorjan, este puţin probabil că am fi avut-o" (Coloana n.n).

P CICHIRDAN

STÂNCA VORBITOARE

(fabulă)

La inundaţii, într-un sat,
Retras pe-un trunchi de lemn uscat,
Şedea un moş în bătătură,
Cu gleznele în udătură.

Când a venit un salvator,
La el c-o barcă cu motor,
Ce i-a cerut urgent să plece,
Că vine apa să-l înece.

El a răspuns că nu-l urmează
Sperând că Domnul îl salvează…
Pe la un timp ş-un pompier,
Trecând pe stradă-n cartier,

Văzu pe moş pe-acelaşi trunchi,
Cu viitura la genunchi.
El l-a rugat cu insistenţă
Să urce-n barcă de urgenţă.

Şi lui bătrânul i-a răspuns,
Că îl salvează Cel de Sus …
Din cer cădeau într-una ploi,
Pe stradă aducând noroi.

Iar un puhoi ieşind din râu,
I-ajunge moşului la brâu…
Venind în curte un soldat,
Să-l urce-n barcă de îndat`,

Bătrânul repeta mereu
Că îl salvează Dumnezeu,
Ce v-a veni în orice clipă
Să-l poarte sub a sa aripă.

Dar când se sparse un baraj,
A mai venit un echipaj;
Iar moşul, tot în bătătură,
Cu apa ce-i venea la gură.

Şi iar sosi un salvator;
Dar şi bătrânul răbdător,
Se tot ruga la Dumnezeu
Să îl salveze de la greu.

Şi a fost singurul din sat
Ce nu a fost evacuat.
Iar în final, spre înserare,
L-a înecat o revărsare…

Pe altă lume când ajunse,
La Sfântul Petru el pătrunse
Ş-a zis că bunul Dumnezeu
La părăsit când i-a fost greu.

Dar Petru-i spuse cu blândeţe
Că Domnul i-a voit bineţe,
Când l-a văzut împresurat,
De apele pătrunse-n sat.

S-atunci cu dragoste divină,
A vrut în ajutor să-i vină,
Şi patru bărci i-a rezervat
Pe care el le-a refuzat.

Doar l-a avut model pe Noe,
Ce în deşert n-avea canoe,
Şi Domnul nu i-a dat vreo barcă
Dar el şi-a construit o arcă !

MORALA, este foarte bună:
Îţi dă şi Dumnezeu o mână;
Dar tu când simţi că nu mai poţi,
Învaţă, omule, să-noţi…..!

ION MICUŢ

EPIGRAME

Varianta răului

Când m-a răpit un terorist ,
La început am fost cam trist;
Dar fără soaţă, la răcoare,
Detenţia a fost spendoare!

Rezerva de lux

Ştim azi cu toţii că-nţeleptul,
Pornind în luptă cu deşteptul,
Va fi supus la greu supliciu,
Prin internare la ospiciu.

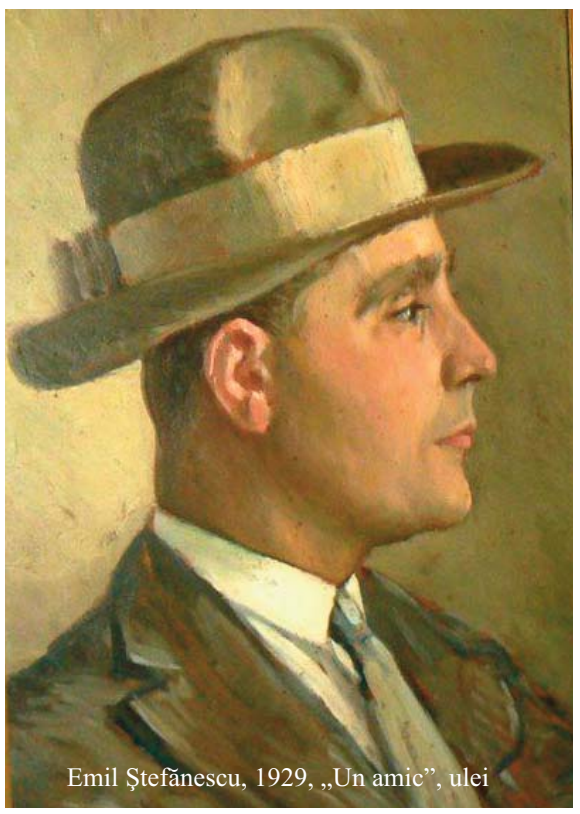
Emil Ştefănescu, 1929, „Un amic", ulei

Memoria pietrei

A scris amicul cinci volume,
Dar când din viaţă se va duce,
Va fi recunoscut în lume.
Prin epitaful de pe cruce.

Comoditate

Adevărul îl suport
Că nu este fată mare,
Şi nu fac atât efort,
Pentr-un fleac de deflorare.

Soare, mare şi amor

Un domn, la mare, într-o vilă,
Înfiorat de o idilă,
Primeşte seara-n buduoar,
Plin de extaz, un salvamar.

Cod de maximă urgenţă

Răpind şi micul românesc,
Din spaţiul nostru strămoşesc,
Eliminaţi în mod brutal,
Un bun agent electroral.

Coaliţia antiromânească

La noi în ţară sunt indicii,
Că cei din UE plănuiesc,
Trufaşi, să interzică micii,
Lovind în brandul românesc.

Ultima mândrie

Aflând că m-a-nşelat nevasta,
Nu fac o crimă pentru asta;
Ba chiar îmi pare foarte bine,
Că-i unul şi mai prost ca mine.

Puhoi electroral

Din albiile revărsate,
Ce-au inundat câmpii şi sate,
Apar gunoaie şi câini morţi
Şi candidaţii pe la porţi.

Stâna naţională

Oile n-au randamanet,
C-au rămas doar cu măgarul,
C-a urcat de-un an ciurdarul,
Deputat în parlament.

DE LA MINUS-COPILĂRIE LA PLUS-MATURITATE

(dialog-monologuri pentru five-o-clock; pseudoroman auto biografic)

Editura Revers din Craiova a pus în circulație, în acest an, 2013, „pseudoromanul auto biografic" cu titlul de mai sus, avându-l ca autor pe Ioan Diaconu, din Țepeștii de Vâlcea, comuna Tetoiu, „fire fundamental setențioasă, la care starea de normalitate se numește *Grație*, excepția-*Proces de intenție*, cu nuanță de *Harțag*, dornic să se amestece în orice discuție elevată și să aibă ultimul cuvânt de spus" după cum îl caracterizează Johan Hrümberg-sociolog și critic de artă, Düsseldorf, Germania, 24 06 2011.

Profesor de limba și literatura română în București, apoi creator literar în satul natal, Țepești, Ioan Diaconu a mai dat cititorilor săi, în aceste decenii: „Ortocântece" (poeme) Ed. Destine, București, 1992; „Logosul mielului" (poeme), Ed.Bacovia București, 1994; „Logosul șarpelui" (poeme), „Retehnologicizarea libertății" (eseuri), Ed. Destine, București, 1997; „Vulturul meu metafizic" (proză noematică), Ed. Regall, București, 2003; „Din tribunalul socioepistemologic al unui IN ESSE (a fi în)-oracol metafizic" (eseuri), Ed. Perpessicius, București, 2008; „Gata! Ajunge! Farsa s-a terminat! Trageți cortina!" (dialog - monologuri noematice, teatru) Ed. Amurg sentimental, București, 2009... Contactul cu scrierile lui Ioan Diaconu poate șoca în unele cazuri, cititori, luați pe nepregătite, așteptând altceva de la scriitorul din Țepești...Adevărul este că Ioan Diaconu scrie cum vrea, cum vrea numai el, dar nu o face degeaba sau de formă, în demersul său, neurmărind decât esența și iar esența, bucurându-se ca un copil de găsirea ei, lepădundu-se prea curând, pentru cei mai mulți, de balastul care naște romanul cu pagini multe!...dar în ce vremuri trăim? Poemul, romanul sau piesa sa de teatru sunt adaptate la o atare lume cum este cea de astăzi, când cei mai mulți nu se ostenesc să citească decât titlurile unei cărți...dărămite să mai și scrie o recenzie...Este foarte multă ambiție și voință, intrasigență, în acest „mărunt"; oare, de unde în el atâta voință? cum îl caracterizează și Johan Hrümberg: „te întrebi retoric: oare, cum e posibil, ca toată aceastiă duplicitate să încapă într-un trup atât de mic și de firav???" Discursul lui Ioan Diaconu este, în general, scurt, dar plin de esență, de sensuri, și chiar dacă, iată, este acuzat de oarece cruntă duplicitate, reținem latura inversă, de neprefăcut și sincer, frust!...Cât am încerca să-l prindem pe autor, da chiar așa, cu mâța în sac, fraza sa este curată în sens, chiar și mai mult decât atât, uneori, frizând sarcasticul... „Dacă îl veți întreba vreodată pe Omul Iluziei ce a fost, ce a lucrat tatăl său, iată răspunsul său: <<-Mda! Tatăl meu a fost, a lucrat la Uzina de Unelte Agricole, ca inginer stomatolog! Și...acolo, printre altele, punea dinți la greble! >>...Dar să mai citim din aceste recitative scurte (71 la număr) care alcătuiesc acest „pseudo roman auto biografic"!... câteva, și numai pe partea lor concluzivă: „...copilul este Omul Sfintei Ignoranțe!"; „... sunt legat de Iluzie, precum sămânța de fruct!"; „...Iluzie este tot ce se întâmplă între naștere și moarte"; „...linia frântă, dintr-o figură geometrică, este mai puțin decât o linie a vieții"; „... dacă orice viață este o Iluzie (deșertăciune n.n), inclusiv viața creatorului scriitor, înseamnă că orice bibliotecă este un cumul de deșertăciuni!"...Iată un roman memorizat în câteva idei-postulate-teoreme pe care simpaticul domn autointitulat scriitor din Țepești ni le prezintă spre consumație, considerând că declarația-expresie-emfază utilizată este mai mult decât narațiunea indispensabilă romanului, drept este, nu și pseudoromanului auto biografic!... „Dacă pentru mine, Omul Iluziei, n-ar mai exista căderea frunzelor, atunci copacii ar părea dialectici necontrolate", și, adăugăm noi, nu ar mai exista ciclurile vieții! „... intelectul este dat omului nu să îl cunoască, ci să-l primească! chiar sub forma Iluziei." „...Absurdul apare atunci când un copil își zice că este un ratat" - formidabil - decalară Omul Iluziei! „...Așa se câștigă starea de erou fără luptă sau negarea negației"...spune Omul Iluziei la susținerea examenului de masterat! ...Iată, o idee utopică: „nevasta îmi cere tot timpul bani, și iar bani", iar eu, „nu-i dau niciodată!"... Asta da Iluzie despre familia perfectă! și mai adăugă Ioan Diaconu: „...Nu anii din viața noastră contează, ci viața din anii noștri contează!"... și uite așa sunt parcurse cele 40 de pagini, în dreptul fiecărei idei, paradigme, Ioan Diaconu, neuitând să pună semnul de copy right ©!

pcickirdan

INEDIT

Redăm, pentru întâia dată pentru Vâlcea și pentru România - in extenso - câteva telegrame și rapoarte care au fost transmise, între oficiali, cu ocazia vizitei Domnitorului Alexandru Ioan Cuza în județul Vâlcea. Apreciem iubirea distinșilor noștri înaintași care s-au aplecat asupra acestor pagini de arhive, însă dumnealor nu ne-au redat conținutul textelor, l-au prezentat jurnalistic sau științific, în reviste de primă mărime, cum ar fi „Studii vâlcene" sau „Vâlcea culturală", fără să avem sub ochi, decât din când în când, fraza întoarsă din condei a … "scriitorului" respectivelor texte...

Dorim ca următorii cititori ai originalelor să transcrie mai corect și mai complet decât noi paginile aflate în Arhivele Vâlcii, deoarece nouă atâta ne-a îngăduit timpul și priceperea.

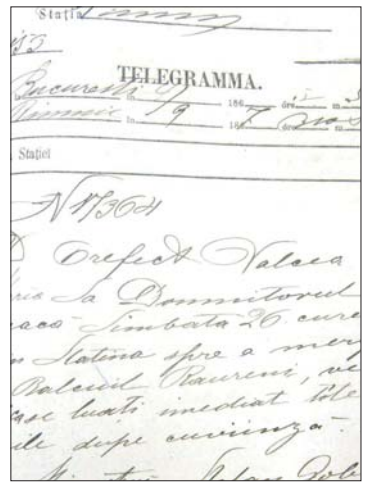
TELEGRAMMA.

Felix SIMA

***

D-lui Ministru Interioriu,București

Înălțimea Sa, Domnitorul, s-a deplasat în acest districtu marți, 25 aprilie, au fostu întâmpinat în marginea Oltului cu celu mai mare entuziasmu: toți foncționarii publici, membrii Comitetului Permanent, Primariu și membrii Consiliului Râmnicu și toți locuitorii orașului au fost eșiți înaintea Mării Sale.

D. Costică Lahovari, prețedintele Consiliului Județean și d. Primari au citit douě discursuri înaintea M.Sale, după aceea, Înălțimea Sa a mers la Sfânta Episcopie unde s-a cântate Te Deum de Prea Sfinția Sa părintele episcopul, apoi au visitat Seminariul și pe Prea Sfinția Sa părintele episcopu. Apoi mergând la localulu pregătitu, au bine voitu a primi visitele persoanelor publice și particulare, după aceasta au bine voitu a vizita Bisserica catolică, unde s-a cântatu osaneaua Te Deum, arestul județului Tribunalului, Școalele de ambe sexe, casarma dorobanților, Spitalul și apoi au prândzitu cu mai mulți foncționari orășeni, deputați și senatori. După massă, toți locuitorii orașului, cu torță aprinsă au făcutu cea mai entuziastică manifestare Înălțimei Sale, locul orașului și Grădina Publică au fost splendidu iluminatu. Către 9 ore, Înălțimea Sa au binevoitu de s-au preumblatu într-însa pe stradele orașului și prin grădina publică, întâmpinând în toate părțile urările cele mai respectuoase, iar după toate aceste întâmpinându-se la Localul de primire au petrecut noaptea și miercurea, a doua zi, la 8 ore au bine-voitu de au vizitat Băile Olănești și d-aici călare, trecându de-a dreptul peste munți, au coborâtu la Băile Călimănești pe proprietatea statului, au vizitat apele… schitul Ostrovul și au dejunat la Călimănești. După dejun, Înălțimea Sa, iarăși călare, au vizitat Mănăstirea Codzii, au trecut Oltul cu luntrea și au observatu Masa lui Traian, după aceasta înnoptându-se dincoace de Oltu. Au binevoitu iarăși călare în mare galop de-au visitat apa Lotrului și fierăstraiele din susu de Lotru, comuna Brezoiu, unde au fost bine primiți de domnul Novac antreprenoriul și unde au binevoitu a sta și la massă cu toată suita Înălțimei Sale. După masă, iarăși călare, s-au înapoiatu până din susu de Mănăstirea Codzia, unde avea luntrele staționate și iscaladându au binevoitu pe luntre pornindu pe acolo la vale, pe lângă Mănăstirea Codzii au ieșit aproape de Călimănești s-a pusu într-însa iarăși pornindu spre Râmnicu, au fost întâmpinați de mai mulți orășeni călări, cu stegulețe și eșarfe tricolore, fiindcă-i drumul în apropierea orașului în amândouă părțile bine iluminate… intrând în oraș, au prândzitu și la 8 ore… plecându la Ocnele Mari, au fost întâmpinați de orășeni călări și au fost bine primit de locuitori… au binevoit a vizita Salina, arestul central, au dejunatu și au plecatu în trăsură la Mănăstirea Bistrița, unde au fostu bine primitu și unde s-a cântat Te Deum în biserică, după Sfânta Slujbă a binevoitu a se sui în apartamentele Domniei Sale și spre munte s-a suit călare la M-rea Arnota, unde au datu 10# [semn pentru monede de argint] îngrijitorului pentru oarecare reparații. Iar de la Arnota s-au coborâtu pe poteca pe margini de prăpăstii prin munte de au vizitatu Biserica Păpușa deasupra Mănăstirii Bistrița și de la Păpușa iarăși pă josu au coborâtu în albia Bistrița de unde s-au înapoiatu la M-re și pornindu cu suita Măriei Sale, cu deputați și senatori ai județului ce au însoțit pe M – Sa până acolo, în urmă pe josu s-au preumblatu pe …apei Bistrița în susu ale cărui poduri le-am mai reparatu însumi îndată ce am fost informatu de venirea Înălțimei Sale și, după o lungă preumblare înapoindu-să iarăși la Mănăstire, au petrecut noaptea acolo și a doua zi, la 7 ½ ore au binevoitu de-au vizitatu peștera din Muntele M-rii Bistrița de unde, coborându-să, vizitându școala au pornit – călări peste dealuri, pe potecă, spre Horedzu, unde au fost bine primiți și unde s-a cântat Te Deum în biserică, după aceea… în apartamentele de susu și de josu … au dejunatu, au visitatu grădina cu cerbi și tot călări s-au pornit peste dealu la târgul Horedzului unde erau trăsurile pregătite și unde au fostu bine întâmpinați de locuitorii comunei, acolo Înălțimea Sa a observatu felurite materii din dimie fabricate în acest județu… și au cumpărat patru șale de cai, plecat-au ca să vadză comuna Bărbătești plaiul Codzii… după aceea vizitându … casa Iancovescu… s-a pusu în trăsură, însoțindu-l subscrisul, pe Înălțimea sa până la M-rea Polovragi din județul Gorju, unde a fostu întâmpinat de D. Prefect Mogheniță. La plecare către Gorju, Înălțimea Sa a binevoitu a-mi arătă deplină mulțumire pentru buna petrecere ce au avut în acest județ, arătându-mi că către toamnă va binevoi a visita Drăgășanii și de acolo Râmnicul și drumul Câineni, în fine, am onoare, D-le Ministru, a spune respectulu că Înălțimea Sa au fostu primitu în acest județ cu cel mai mare entusiasmu, în toate părțile. Rog, publicați mulțumirile D-lor proprietari anume Neață Voicescu, Gheorghe Voicescu anume plasa Drăgășani. Dumintrache Voica, Răduță Iancovescu, Frații Mărculești din Horedzu, Năstasie panaitescu arendașul … Bistrița și cuvioasa Macsimilia superioara schitului Sărăcinești, cei ce au oferitu Poștalioanele D-lor pentru transportarea trăsurilor de la M-rea Bistrița la Polovragi. Avrilie 30

Nesemnat……

***

Domnului Director general al Poștelor,

Pentru caii ce se vor adăuga pe drumul Câineni și pentru cei ce se vor lua cu chirie sau se vor concentra de la Proprietari, este trebuință de furajuri – care pe chitanță, autorizați pe D-l Șef al Stației, a plăti banii cu acte justificative.

Nesemnat…….

Răspundeți telegramelor 5082…aprilie 20

***

Telegramă …Pitești: D. Prefect de Vâlcea

Măria Sa Domnitorul, la 6 ore punct, au plecat de aici. În suită sunt și alte cinci persoane; preparați a fi primite în case cu apropiere de Palatul Primăriei.

Prefect St Pleșoianu

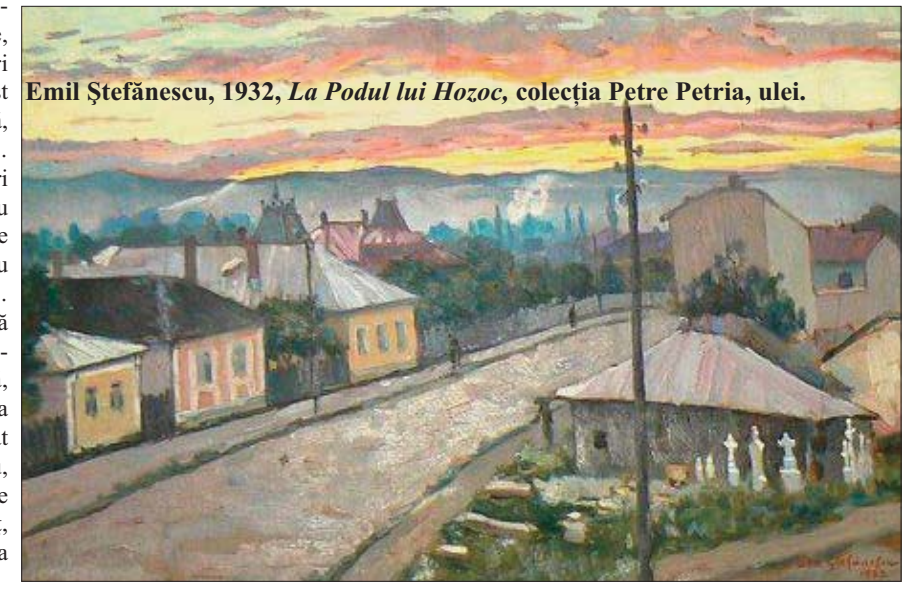
Emil Ștefănescu, 1932, *La Podul lui Hozoc,* colecția Petre Petria, ulei.

Gheorghe Piele:
- *un Moş Nichifor, coţcariul* şi nu numai atât!...

Marian MIHĂESCU
Curtea de Argeş

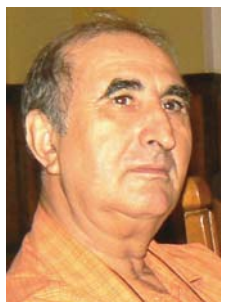

În ultimul pătrar al secolului al XIX-lea, când Ion Creangă începuse să frecventeze cenaclul „Junimea” şi să-şi citească frumoasele sale poveşti şi povestiri, a venit momentul cand marele humuleştean şi-a prezentat nuvela *Moş Nichifor, coţcariul*, un text oarecum licenţios prin subînţelesurile sugerate de echivocul limbajului. Junimiştii, oameni subţiri, aristocraţi, dar, în fond, înclinaţi să asculte cu poftă „ţărăniile” neaoşe ale lui Creangă, s-au amuzat copios pe seama textului, însă când s-a pus problema publicării în „Convorbiri literare” , unul dintre redactori a sărit ca ars spunând ca nu se poate, căci „se supără duduca de la Vaslui!” (n.n. – aceasta era o domnişoară bătrână de la Vaslui abonată la *Convorbiri...,* care, în urma publicării în revistă a unor poezii mai licenţioase, li se adresase junimiştilor cu o scrisoare în care erau ameninţaţi că renunţă la abonament atâta timp când ei publică asemenea lucruri cunoscându-i pe abonaţi şi ştiind că ei le citesc, ea va putea să citească în continuare revista, dar în calitate de ...cititor anonim!).

Iată că peste aproape 150 de ani se repetă povestea la Curtea de Argeş cu concitadinul nostru, scriitorul Gheorghe Piele, când încearcă să-şi scoată pe piaţă operele sale, cărora însuşi, cu un uşor narcisism, le spune „pielisme”.

După cartea *Un geniu al Romantismului artistic – Richard Wagner*, publicată la Editura Meşterul Manole în 1999, despre care scriam în acelaşi an o cronică în „Argeş Expres”, nr. 102 din 5 aprilie - *Seară wagneriană la corul “Orfeu” din Curtea de Argeş*, la un interval de aproape 10 ani, Gheorghe Piele surprinde publicul cititor cu alte trei cărţi, apărute foarte repede una după alta, cărţi de cu toată altă tonalitate, scrise într-un limbaj frust şi de un realism izbitor, atât prin materialul lingvistic brut, cât şi ca viziune şi atitudine civică. Calitatea lor obligă a le lua în seamă spre a fi judecate estetic, dar mai ales spre a le căuta rezonanţa în gama diversităţii gusturilor, într-o societate postmodernă şi globalizată. Este vorba de următorul triptic literar: *In pleasnă*, Editura Meşterul Manole, 2008, *Plesne, ţâfne şi sictiruri*, Editura Academiei Internaţionale Orient.Occident, 2010 şi *Râsu’-plânsu’ la români*, Editura Babel, 2013.

Toate aceste trei cărţi ale scriitorului Gheorghe Piele sunt prefaţate de prestigioşi oameni de litere care le girează certa valoarea estetică: prima, „Invitaţie la ... pielisme!”, semnată de George Gibescu, membru al Uniunii Scriitorilor, critic şi istoric literar, eseist, poet şi publicist; a doua, „Gheorghe Piele sau Ţâfna şi sictirul pamfletului scăpărător”, semnată de Dumitru M. Ion, poet şi prozator, preşedinte al Fundaţiei Academiei Internaţionale Orient-Occident, preşedinte al Festivalului Nopţile de Poezie de la Curtea de Argeş; al treilea, „Râsu’-plânsu’ la români (sau Doctorat în ... pielisme)”, semnat de Petre Cichirdan, scriitor, critic de artă, editor al mai multor reviste de cultură vâlcene. Remarcăm, de asemnea, că toate aceste cărţi sunt ilustrate de Traian Duţă şi Ioana Duţă, tată şi fiică, talentaţi artişti plastici argeşeni.

Cele trei cărţi ale lui Gheorghe Piele sunt construite, în ansamblul lor, ca un mozaic, dorind, de fiecare dată, să transmită pe mai multe voci (tonuri) prea plinul sufletesc al unui spirit tumultuos, nonconformist şi deseori rebel. Chiar autorul îşi subintitulează volumul *In pleasnă* în acest spirit mozaical: *epigrame şi catrene epigramatice, expozeuri, monologuri, provocări/atacuri şi dueluri epigramatice, madrigale satirice, pamflete, fabule şi parodii originale.* Volumul următor, *Plesne, ţâfne şi sictiruri*, este subintitulat simplu: *pamflete.* Dar, cercetându-le îndeaproape, dincolo de cunoscutu-i spirit epigramatic, atitudinea pamfletară anunţată se manifestă sistematic. Începe cu 8 *plesne*, reluând, conform datării, în primele 7, mai vechi amărăciuni (*Ca la noi, la nimenea; Baba şi ouăle; Ca la noi, la români,da!; Neamul prost; Când cumpără ţăranii ziarul; Optimismul tembel al românului; Cine n-are români să-şi cumpere?*), iar ultima *(Strigături, măscări, pulereze*), adăugată aici, subintitulată *pseudostudiu pe temă,* iese de sub spiritul pamfletar şi intră, mai degrabă, sub semnul etnografiei, e adevărat, în viziune parodică, încingând astfel spiritele urbei cu ocazia lansării cărţii la care au luat parte şi un grup de eleve de liceu. Acestor 8 *plesne* le urmează 6 *ţâfne* care manifestă aceeaşi atitudine pamfletară a autorului, regăsită, la fiecare *ţâfnă*, între paranteze, subiectul/obiectul *ţâfnei* fiind foarte clar: autorul necitit, electorul furios, invenţiile electorale, traseismul politic, aleşii noştri, (anti)europenismul. Urmează 7 *sictiruri*, unde pamfletul ia forme de-a dreptul sarcastice, multe deja publicate anterior în „Argeş Expres” - *Cooperativa Ochiul şi Timpanul redivivus; De-a-ncurricularea (Prin învăţământul românesc); Turnătoria curriculară -,* altele adăugate aici - *Românii la export; De ce (mai) înjură românii; Manele – manelişti (Reţetă), O missă parodie.*

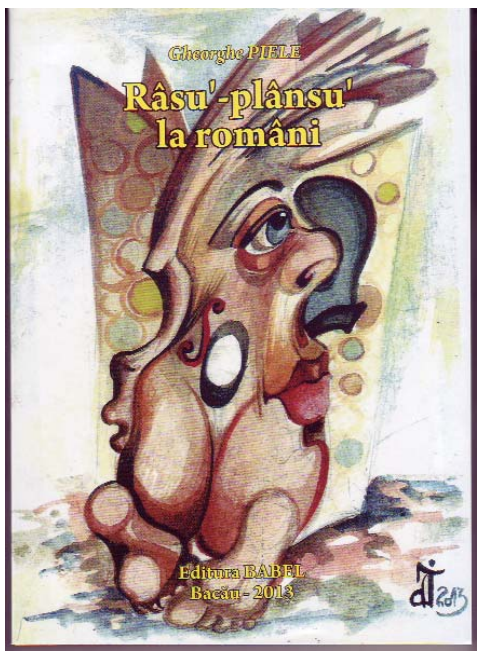

Recentul volum *Râsu’-plânsu’ la români* se vrea mult mai unitar, materialul fiind împărţit în capitole, dar titlurile acestora denotă acelaşi spirit-mozaic al autorului.

În capitolul *Ţărani de altădată* descoperim talentul de prozator al lui Gheorghe Piele. O povestire scurtă precum *Copilul lui Stalin* e de-a dreptul antologică! Altele precum *Măria lui Niculaie*, o ipostază asemănătoare Filoteii de la Argeş, ori *In exerciţiul funcţiunii*, unde poliţistul Spirache îi aplică interlopului Turcilă o lecţie morală în cel mai curat şi sănătos spirit românesc, în ciuda stilului excesiv moralizator, învederează semne clare ale unui prozator care se întrezăreşte la orizont.

Capitolul *Eu şi ceilalţi* e o replică, la care, desigur, eu personal nu subscriu, dar o replică dată confraţilor care-l condamnă pe nedrept la izolare , unde ...şi *pielismele* trebuie citite şi evaluate, în orice caz nu ignorate, mai ales că prezenţa sa în contextul cultural al urbei este bine marcată de duelul epigramistic consumat la cote valorice notabile cu Gheorghe Ungureanu, Paul Ion Cruceană, Tudor Mihăilă, Florica Popa, Daniel Dejanu, Călin Budan, Gheorghe Ciulbea etc.

Capitolul *Hop şi eu între femei*, pregătindu-l pe următorul, *Picanterii*, vine să demonstreze statutul de bărbat normal pe care-l are autorul, în relaţia sa de-a lungul vieţii, cu femeile, iar faptul că adunase şi publicase *pulereze* în volumul anterior nu este ceva ieşit din comun, de vreme ce chiar clasicii, de la Anton Pann la Eminescu, au cochetat şi ei cu vocabularul licenţios, Gheorghe Piele citând copios pagini din vol. XV intitulat *Fragmentarium* al ediţiei critice a operei eminesciene îngrijite de Perpessicius, spre a se apăra de confraţii supăraţi pe el care „l-au trimis la colţ” mai anţărţ pentru infama cutezanţă de culegător de măscări.

Amărăciunea sinceră a autorului volumului *Râsu’-plânsu’ la români* este amplu manifestată în capitolul *Românii ca o turmă?*, un „studiu-eseu/pamflet” subintitulat şi „un excurs fugar şi nu prea amuzant prin istoria excamontată a năravurilor poporului român”. Nu ne putem abţine de a recunoaşte câtă dreptate are Gheorghe Piele când descoperă că de-a lungul istoriei nu mândria, cumpătarea, vitejia au dat rezultanta caracterologică a poporului român – deşi aceste virtuţi nu lipsesc românilor, ci că, din păcate, tocmai aceste virtuţi au fost viciate de umilinţă şi resemnare, trădare, invidie, viclenie. Autorul îşi susţine ideile bazându-se pe opinii consemnate ale unor mari personalităţi precum Constantin Rădulescu Motru, Petre Ţuţea, Florin Constantiniu, Neagu Djuvara etc.

Spiritul profund umanist al lui Gheorghe Piele este vădit în capitolul *Portrete- Evocări/omagii*, din care răzbate un suflet cald şi prietenos pentru personalităţile care i-au marcat existenţa. Sunt portrete pentru mentorul său George Gibescu, pentru poetul consătean Nel Ene Fripcea, pentru colegul profesor şi dirijor de cor Gelu Ciuculescu, pentru prozatorul argeşean Stelian Zamora, pentru cărturarul şi criticul literar Costea Marinoiu, toate aceste portrete fiind reeditate aici din diverse publicaţii în care Gheorghe Piele a fost găzduit de-a lungul timpului: „Săgetătorul” 2008, „Cultura” 2002, volumul omagial *Costea Marinoiu* 2012 etc.

Spirit didactic, Gheorghe Piele creează şi îşi comentează creaţia în stil eseistic. De aici caracterul ei, pe alocuri, prea subiectiv, impulsiv şi caustic. De la volum la volum întrezărim însă un mai mare echilibru al verbului, un calm şi o detaşare senină faţă de aspectele evocate, o stăpânire a temei şi o cultivare a detaliilor dintr-o perspectivă mai largă şi în scopul demonstrării ideilor-ţintă. Astfel că, din prezentele volume-mozaic, vor ieşi încetul cu încetul, separat, limpezi volume de proză scurtă, caustice pamflete şi satire, jucăuşe dueluri epigramistice, calde portrete şi evocări omagiale etc.

Veniţi să răsfoim o operă „legată în Piele”, pe care nu e râie, ci mult talent.

Gheorghe Piele este un ...Moş Nichifor coţcariul şi nu numai atât!...

CENTENAR: ION DUMITRESCU

Mihai POPA

S-au împlinit anul acesta (2013) o sută de ani de la naşterea celei mai complexe şi puternice personalităţi a muzicii româneşti din prima şi a doua jumătate a secolului al XX-lea, a dirijorului, profesorului, compozitorului, muzicologului şi memorialistului Ion Dumitrescu.

S-a născut la 20 mai 1913, în satul Chilia, comuna Oteşani, judeţul Vâlcea, din părinţii Dumitru şi Florica născută Prodescu, oameni cu o oarecare stare materială şi puternică credinţă în Dumnezeu, care au crescut pe cei doi copii ai lor Ion şi Gheorghe Dumitrescu în frica de Dumnezeu şi în respectul faţă de semeni.

După absolvirea celor patru clase primare în comuna natală, Ion Dumitrescu, se înscrie la Seminarul Teologic din Rămnicu Vălcea. În cursul celor opt ani de Seminar, Ion Dumitrescu şi-a însuşit cu conştiinciozitate demnă de invidiat, pe lângă disciplinele teologice şi laice prezente în programa şcolii, şi disciplinele muzicale unde excela la muzica psaltică, cu profesorul Ion Mardare, la muzica liniară şi ansamblu coral, cu profesorul Alex. Popescu şi la cursul de vioară cu profesorul Emil Ştefănescu şi alţi profesori de vioară din localitate.

După terminarea studiilor seminariale (1933), Ion Dumitrescu a urmat, potrivit afirmaţiilor sale, doi ani la Academia de Muzică Religioasă, înfiinţată de Patriarhul Miron în 1927 şi continuată sub auspiciile Patriarhului Nicodim din 1928, până la fuzionarea acesteia cu Academia de Muzică şi Artă Dramatică, potrivit decretului nr. 2847 din 17 octombrie 1941, publicat în Monitorul Oficial nr. 247 din 17 octombrie 1941.La această prestigioasă instituţie de învăţământ muzical religios au funcţionat profesorii: Gheorghe Folescu la Catedra de Canto; Arhiereul Tit Simedrea la Catedra de Liturgică; Constantin Brăiloiu la Istoria Muzicii şi Folclor; Dimitrie Cuclin la Estetica Muzicală; George Breazul la Istoria Muzicii; Ioan D. Petrescu la Cântarea Gregoriană; Gheorghe Cucu la Catedra de Armonie, Contrapunct, Compoziţie şi Dirijat; Ioan Livescu la Catedra de Dicţie. Directori la această instituţie şi în această perioadă a existenţei sale au fost profesorii Ioan D. Chirescu, Constantin Brăiloiu şi Ioan D. Petrescu.

În acelaşi timp cu frecventarea Academiei de Muzică Religioasă, Ion Dumitrescu a urmat şi cursurile Facultăţii de Teologie a Universităţii din Bucureşti, pe care a părăsit-o cu regret după doi ani întrucât frecvenţa era obligatorie. Avea aici profesori vestiţi ca: pr. Gala Galaction, pr.Vasile Radu, pr.Nicolae M. Popescu, membru al Academiei Române.

Ca dirijor, Ion Dumitrescu s-a afirmat încă din anii de seminar, când profesorul Alex. Popescu i-a încredinţat conducerea corului şi orchestrei Seminarului, bine cunoscut în împrejurimi şi în Bucureşti. Activitatea sa ca dirijor de orchestrã s-a amplificat la Teatrul Naţional unde a atins performanţe nebănuite în cei şase ani atât ca dirijor, cât şi în calitate de compozitor.

Ca profesor, Ion Dumitrescu şi-a îndeplinit acest rol cu cinste şi responsabilitate într-un răstimp de aproape trei decenii la Conservatorul de Muzică din Bucureşti. Era incontestabil un om cu vaste cunoştinţe în domeniul literaturii, al picturii, al filmului, al teologiei, al Istoriei Bisericii Ortodoxe Române, în special.

Urmare a pregătirii sale teologice şi a cunoaşterii profunde a tradiţiilor folclorice şi religioase ale zonei în care s-a născut şi a copilărit, Ion Dumitrescu îşi face intrarea în viaţa muzicală cu prima audiţie a lucrării pentru orchestră a „Patru colinde”compuse în 1938 şi dirijate de Constantin Brăiloiu, Teodor Rogalski, Ionel Perlea şi de însuşi compozitorul.

Lucrările muzicale cele mai reprezentative ale lui Ion Dumitrescu sunt însă: Suita a III-a (1944); Simfonia şi Simfonietă (1956) etc. Muzica lui Ion Dumitrescu se impune prin vigoare ritmică, optimism şi echilibru sufletesc adânc înfipt în melosul folcloric şi cel psaltic care au influenţat întreaga creaţie de mai târziu a compozitorului. De numele său au rămas zeci de iniţiative toate luate în vederea impunerii muzicii şi muzicologiei româneşti pe plan naţional şi european.

Paleta componistică a lui Ion Dumitrescu este largă şi impunătoare întrucât a scris muzică corală, muzică de scenă (60 de piese din repertoriul românesc şi universal) muzică de balet, aranjamente corale şi muzicologie. Muzica sa de scenă - de o mare bogăţie melodică şi ritmică - care potrivit cronicilor vremii probeazã o deosebită experienţă de orchestrator şi vitezã componisticã – din nefericire - a fost arsă în totalitate la bombardamentul din august 1944. A scris muzica la Grădinile Capitalei (1924); Pădurea Îndrăgostiţilor (1947); În sat la noi (1953); Nepoţii Gornistului (1953); Muntele Retezat (1959) şi altele.

Întreaga creaţie a lui Ion Dumitrescu este inspiratã de melosul popular şi de tradiţia şcolii muzicale româneşti. Stilul său este autentic , inspiră căldură , farmec , accesibilitate. La opera de compozitor înnăscut

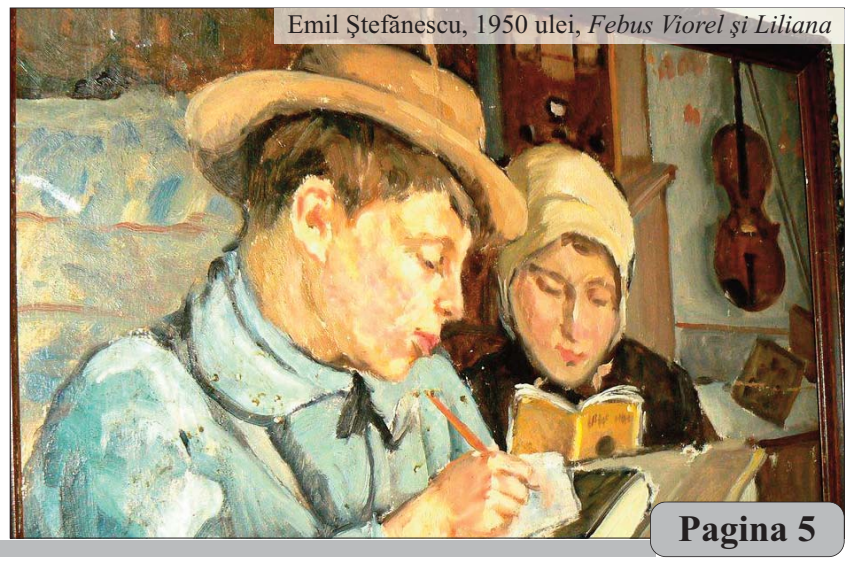
Emil Ştefănescu, 1950 ulei, *Febus Viorel şi Liliana*

a lui Ion Dumitrescu se adaugă şi aceea de scriitor memorialist de primă mărime pe care o demonstrează în „*Filele sale de Calendar*” şi care rămân pentru posteritate o lume plină de tablouri, de documente, de concepţii, de cultură teatrală şi muzicală, de evocări a unor mari personalităţi ale teatrului şi muzicii româneşti şi de cultură laică şi bisericească.

Filele sale de calendar nu probează numai dimensiunea unui scriitor înzestrat cu har şi ştiinţă muzicală, ci şi pagini întregi de veritabilă cronică a vremurilor trecute şi trăite cu intensitate de către autor. Începând din 1992, Ion Dumitrescu a publicat fragmente din acest jurnal în revista „*Muzica*”, într-o ordine care nu urma cronologia manuscrisului.

Membru corespondent al prestigioasei Académie des Beaux-Arts de l'Institut de France şi al Academiei Tiberine din Roma, Ion Dumitrescu, artist de vastă cultură şi rigoare clasică, a condus o lungă perioadă obştea muzicală românească. Lui i se datorează organizarea şi susţinerea personalităţii Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România într-o perioadă aspră, acţiunea sa practică, răsfrântă în viaţa publică timp de un sfert de veac (a fost secretar, apoi preşedinte al Uniunii între 1953 şi 1977), având o influenţă hotărâtoare. Ion Dumitrescu a construit cu migală şi abilitate Uniunea Compozitorilor din România, într-o formă ideală pentru vremea respectivă şi apărând demnitatea şi independenţa estetică a muzicienilor. În 3 februarie 1977, Ion Dumitrescu era înlăturat brutal de la conducerea Uniunii, din ordinul lui Ceauşescu, tocmai pentru independenţa sa, iar reparaţia morală care i s-ar fi cuvenit după 1990, nu s-a produs… Nu s-a dezis niciodată de formaţia sa, a refuzat să devină membru PCR, l-a înfruntat pe Ceauşescu, care i-a cerut imperativ să intre în partid, spunându-i că nu poate face asta, tocmai pentru are formaţie

teologică şi e credincios. A rezistat până în acea zi de martie 1977, când a fost dat afară în urma unei şedinţe cu final previzibil.

Cu Ion Dumitrescu se încheie o epocă. A scris muzică simfonică, de cameră (un *Cvartet de coarde*, pagină reprezentativă a genului, *Sonata pentru pian*, două piese, *Ursul* şi *Căpriţa* pentru acelaşi instrument etc.), muzică vocală, de scenă (între altele, pentru *Hamlet, Regele Lear, Macbeth, Madame Sans-Gêne, Pălăria florentină, Mincinosul, Iphigenia la Delphi, Castiliana, Lucreţia Borgia, Vlaicu-Vodă, Avram Iancu, Madame Bovary, Mira, Astă-seară se joacă fără piesă, Maria Stuart, Apus de soare, Corsarul, Nevestele vesele din Windsor, Horaţiu, D'ale carnavalului, Din jale se întrupează Electra, Don Carlos, Mascarada*, legate de activitatea dirijorală şi de compozitor la Teatrul Naţional din Bucureşti, 1941–1947), de film, aranjamente de folclor, muzică de balet.

A fost în compania oamenilor de cultură şi artă, ca: Teodor Pallady, Academicianul Nae Popescu, scriitorul Gala Galaction, profesorul de artă I. D. Ştefănescu, scriitorii Victor Eftimiu, Liviu Rebreanu, Vasile Voiculescu şi alţii. A murit în dimineaţa zilei de vineri 6 septembrie 1996, la ora 7.30, la Bucureşti .

Bibliografie:

1. *Un clasic modern – Ion Dumitrescu*, ediţie critică de Costin Tuchilă şi Puşa Roth, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2006;

2. Costin Tuchilă „Portret în amurg'', în //costintuchila. wordpress.com/2013

DOUĂ RECENZII DE SIMION PETRE

GIACOMO LEOPARDI-*OPERE SCELTE*

Colecţia „TESORO LETTERARIO ITALIANO” coordonator Donatella Donati a lansat pe piaţa din Italia volumele liliput, cinci la număr, cu opera poetului italian Giacomo Leopardi „Opere alese” (*Opere scelte*) produse în Editura Fortuna, Râmnicu Vâlcea, ...O lucrare rarisimă, un act cultural inedit, de mare însemnătate pentru intelectualitatea din cele două ţări, România şi Italia, care de câţiva ani, prin reprezentanţii lor de la Râmnic şi Recanati promovează de comun acord în universalitate spiritile frăţeşti ale celor doi mari poeţi naţionali, Mihai Eminescu şi Giacomo Leopardi...

Iată, în acest demers cultural sunt părtaşi cu merite egale ca valoare: Emil Catrinoiu-directorul Editurii Fortuna, şi Donatella Donati, Jenica Rachinoiu, Ioan Barbu, ultimii trei ca îngrijitori de ediţie. De prisos să mai adăugăm că avem de a face cu o ediţie în cinci volume, cum am mai spus, în limba lui Dante, scrise după ediţii originale existente în ţara în a cărei capitală, Roma, se află conservată, de două milenii, Columna lui Traian, „actul de naştere al poporului român” cum i-a spus Ioan Barbu în a sa „Italia, Terra di casa mia” (Ed. Conphys, 2010).

Curatorii acestei ediţii, „Giacomo Leopardi - Opere scelte” au dedicat această lucrare (care, după părerea noastră, trebuia să aibă la colţuri armături de aur-şi nu de alamă!- vânzându-se astfel şi ca bijuterie) lui „Franco Foschi, personalitate politică de înalt nivel, cel care a fost pentru 20 de ani directorul şi preşedintele Centrului Naţional de Studii Leopardiene şi a promovat numele şi personalitatea lui Leopardi în întreaga lume”.

„În mica biserică din Sfânta Maria din Montemorello din Recanati, a cărei intrare se deschide către piaţa dominată de impunătorul palat al conţilor Leopardi, s-a conservat un preţios document: actul de botez, după două zile de la naşterea survenită în 29 iunie 1798 al lui Giacomo, Foldegrado, Francesco di Sales, Servio, Pietro, fiul cetăţeanului Monaldo Leopardi şi al cetăţenei Adelaide Antici. Anul dinaintea ocupării oraşului de către trupele franceze comandate de generalul Napoleon Bonaparte...”...Aşa îşi începe Prefaţa, Donatella Donati (am văzut, curatorul principal al volumelor lui Leopardi apărute în limba italiană la Editura Fortuna, fără discuţii, unul din importanţii experţi ai operei leopardiene), după care, în acest prim volum, „Canti”, apare o biografie a marelui poet, în date: „La vita”, o cronologie a operelor (Cronologia delle opere), apoi o bigrafie oglindită în scrierile timpului, „Biografia (I) e Opere illustrate al lettore)”.

„Poeme” (*Canti*) deschide seria „Opere alese” ale lui Giacomo Leopardi, un volum, care exprimă apropiatele evenimente de renaştere socială şi naţională care bântuie întreaga Europă, dar mai ales în acele regiuni ale civilizaţiei oceanului, şi, care, se manifestă după Revoluţia Franceză...Se afirmă Republica-ca entitate naţională, începe să se audă glasul naţiunilor înăbuşit de marile dinastii... În toate colţurile Europei se aude această trâmbiţă a renaşterii, oamenii de artă şi cultură fiind îndemnaţi către o mai mare aplecare către istoria proprie, către continua devenire în baza valorilor trecute, eroismului strămoşilor. Iată primele titluri: „Totul pentru Italia” (*All' Italia*), „Deasupra monumentului lui Dante care se construieşte în Florenţa” (*Sopra il monumento di Dante que si preparava a Firenze*)...Şi, iată, şi câteva versuri: „O patria mea, văd ziduri şi bolţi/ Şi coloane statui şi pilaştri/ Turnurile strămoşilor noştri/ Dar gloria nu o vedem” (*O patria mia, vedo le mure e gli archi/ E le colonne e i simulacri e l' erme/ Torri degli avinostri/ Ma la gloria non vedo*) ... şi mai departe: „Nu vedem laurii şi fierul care ne-au pus în carceră” (*Non vedo il lauro e il ferro ond' eran carchi*). „Canti”, volumul 1 din cele cinci volume liliput se regăseşte în volumul „Prime canzoni”, 1818, şi, care, semnifică în odiseea poeticii leopardiene începutul marilor opere scrise de Giacomo Leopardi.

*

„Operette Morali. Nove canzoni”, 1823-1832, este lucrarea din care Donatella Donati şi comp. crează acest al doilea volum liliput, apărut în ediţia Fortunei şi intitulat „Giacomo Leopardi, Opere scelte-Operette morali (I)” în care marele poet „abandonează miturile, şi tehnica poetică, şi eroii trecutului transfiguraţi şi risipiţi în simboluri, şi se îndreaptă către etică şi moralitate, eseistică, dedându-se cântării şi durerii cosmice” (op. cit. copertă vol. 2). Şi iată şi o mostră: „Se spune că toţi oamenii care la început populau pământul au fost creaţi toţi în acelaşi timp, şi, toţi copiii au fost hrăniţi de albine, de capre şi de porumbei în modul în care poeţii îi educau după învăţătura lui Jupiter. Şi pământul era mult mai puţin întins decât acum, lipseau ţările, cerul era fără stele, nu fusese creată marea şi nu apăruse în lume atâta varietate şi măreţie cum astăzi se arată...” („1- Istoria naşterii omului”, *1-Storia del genere umano*, op.cit. pag. 5)...Urmează încă 18 capitole...Câteva titluri: „Dialogul dintre Hercule şi Atlas” (*Dialogo d' Ercole e di Atlante*), „Dialogul dintre Modă şi Moarte” (*Dialogo della Moda e della Morte*), „Dialogul dintre un elf şi un gnom” (*Dialogo di un folletto e di uno gnomo*), „Dialogul dintre Malambruno şi Farfarello” (*Dialogo di Malambruno e di Farfarello*)...

Giacomo Leopardi, Opere alese, volumul 3 liliput, „Gânduri şi alte scrieri” (*Pensieri e altri scitti*), Fortuna-2012, cuprinde o parte din opera leopardiană publicată în „Gânduri CI-CXI” (*Pensieri CI-CXI)* un volum apărut în martie 1837, un volum de „gânduri” despre om şi societate. Cuprinde patru părţi: ... 1 „Eseuri despre moralitate II” (*Operette morali II*); 2. „Gânduri” (*Pensieri*); 3. „Jurnal. Prima iubire” (*Diario Dei. Primo amore*); 4. „Discurs despre statul italienilor” (*Discorso sopra lo stato presente degl 'italiani*)... Să urmărim un fragment din „Eseuri despre moralitate II” (Operette morali II), „Copernicul: Dialoguri”:

Sena 1
Prima oră şi Soarele

Prima oră: Bună ziua Excelenţă.
Soarele: Da, mai degrabă noapte bună.
Prima oră: Totul este pregătit pentru treabă
(*I cavalli sono in ordine*)
Soarele: Bine, bine...
Prima oră: Luceafărul a răsărit dintr-o dată.
Soarele: Să mergem să-i facem sarcina mai uşoară.
Prima oră: Ce vreţi să spuneţi Excelenţă?
Soarele: Înţeleg să mă laşi în pace.
Prima oră: Dar, Excelenţă, noaptea a fost atât de lungă! că nu mai poate, însă, să dăinuie; şi dacă noi vom întârzia, se poate vedea, Excelenţă, că vom crea numai dezordine.
Soarele: Să se nască ce vrea, că eu nu mă mişc.
Prima oră: Oh, Excelenţă ce înseamnă această treabă urâtă? Vă simţiţi cumva rău?
Soarele: Nu, nu, nu mă simt în nici un fel; pur şi simplu nu vreau să mă mişc; totuşi, tu trebuie să mergi şi să-ţi rezolvi treburile tale...(*...e pero tu te ne andrai per le tue facende)*. Continuă în patru părţi.

*

Volumul 4 din seria liliputană, în limba italiană, al Ed. Fortuna, intitulat „Ghiveci I” (*Zibeldone* I), şi care se constituie din volumul „Zibeldone” (1817-1832), este o culegere de impresii personale şi note diverse, care au văzut lumina tiparului după 1898. Iată ce ne spune Donatella Donati la începutul acestui volum, considerat unul foarte complex... „Complexitatea şi bogăţia acestui volum, *Zibaldone* în care totul este integrat în mod organic, ne-a dus la ideea de a exclude o ediţie tematică şi de a concentra interesul pe prima parte a operei, începutul ei, în iulie sau august 1817, cum însuşi a scris Leopardi, în 1821. Sunt anii cei mai fertili ai tânărului de doăzeci de ani în care îşi expune cu luciditate şi claritate aspiraţiile sale, criterii cu care judecăm literatura, istoria şi societatea, teme alese, în poesia sa”. Iată câteva capitole: „Gânduri despre filozofie şi literatură” (*Pensieri di varia filosofia e di bella literatura 1817-1832*), „Sistemul Artelor Frumoase” (*Sistema di Belle Arti*)...

*

Volumul 5, liliput, „Zibaldone II” continuă ideile din volumul 4, în acesta, Leopardi apelează la inocenţa şi fericirea unui trai în care natura coezistă cu omul...

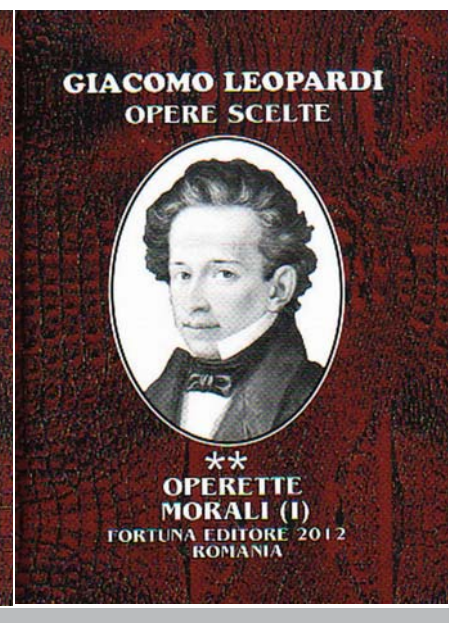

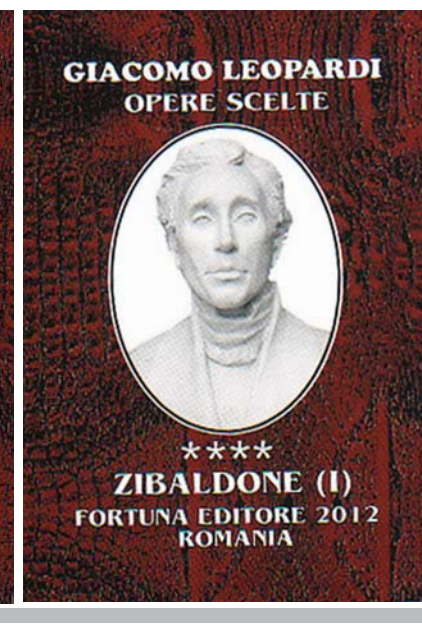

„ITALIA, TERRA DI CASA MIA”

Cartea în limba italiană a apărut la Editura Conphys, 2010, şi este semnată de scriitorul Ioan Barbu (*Italia, pământ al casei mele*). Manuscrisul în limba română a fost tradus, direct în limba italiană, de către Jenica Rachinoiu Cesca, o româncă de-a noastră stabilită în Italia, motiv pentru care traducerea este accesibilă chiar şi unui român mai puţin iniţiat în limba lui Giacomo Leopardi...Au contribuit la această apariţie tipografică, extrem de bine venită pentru cultura română, consilierii editoriali (consulente editorialli) Adriana Lăzărescu, Linu Dragu Popian; coperta (copertina)-Dragoş Lespezeanu, tehnoredactarea (tecnoredazione) Valentin Gheorghe Piţigoi, şi, fotografii de Mihaela Răduţă.

Cartea are şi un motto interesant, aparţinând lui Philippus Paracelsus (1493-1541, medic şi astrolog), şi care spune aşa: „Trecutul nu este mort./ Nu există nimic mort în natură./ Totul este organic şi viu ;-/ întreaga lume pare a fi un organism viu.” (*Il passato non é morto./ Non esiste niente di morto in natura./ Tutto é organico e vivo;-/ l’ intero mondo sembra essere/ un organismo vivo*).

Ioan Barbu îşi deschide lucrarea cu o dedicaţie scrisă pentru contesa Anna Leopardi în „semn de respect şi admiraţie pentru viaţa sa dedicată iubirii pentru aproape şi pentru aplicata şi ferma admiraţie pentru cei doi mari poeţi ai lumii: Giacomo Leopardi şi Mihai Eminescu...”

Donatella Donati (prof. dr. licenţiat în filosofie şi litere, care, după pensionare s-a dedicat Centrului Mondial al Poeziei şi Culturii) a scris în Prefaţa (Prefazione) acestei cărţi: „Ioan Barbu, un intelectual al Europei latine” (*Ioan Barbu, un intellettuale dell’ Europa latina*), şi, că... „L-am cunoscut pe Ioan Barbu la Recanati când a venit la Centrul Mondial al Poeziei şi Culturii „Giacomo Leopardi” invitat de preşedintele Franco Foschi, fondatorul Centrului...După căderea regimului lui Ceauşescu şi represiunea sa, încet, dar conştiincios, drumul către democraţie, funcţia de ghid a intelectualilor a fost, în România, o resursă indispensabilă şi generoasă”. Şi, mai departe, scrie doamna Donati în limba italiană-cum este întrega carte: „Ioan Barbu, jurnalist şi scriitor, activ promotoriu în acţiunea de inserare a României în contextul Uniunii Europene, a difuzat prin intermediul ziarului său principiile democraţiei şi speranţei de renaştere. La Recanati ne-a vorbit de funcţia culturii, de strânsele legături care uneşte Roma italiană cu ţara sa, care include în numele său numele Romei, şi, care,e plină de dovezi şi documente despre acea epocă în care împăratul Traian a plecat de la Ancona, la 30 km de Ricanati, şi a ajuns în îndepărtata Dacie pe care a îngenuncheat-o cu latina limbii sale”. Ni se pare de subliniat remarca Donatllei Donati, şi de reţinut, importanţa „funcţiei culturii” atribuită scriitorului vâlcean...

„O amplă viziune” (*Una ampia visione*) remarcă şi George Lăzărescu (1922-2006), renumit italienist şi latinist cu două doctorate la Universitatea Bucureşti şi Academia de Belle Arte, profesor la Universitatea Bucureşti (1954-1990) şi Universitatea din Pisa (1974-1978), despre cartea lui Ioan Barbu, şi despre care scrie că are un „aer complex, inspirat, viziune plină de încredere creştină-esenţială chintesenţă-pe cele două spaţii geografice: italian şi român, în care Italia a difuzat în toată lumea o civilizaţie cu care s-au hrănit, traversând secole, popoare întregi”. („Una ampia visione”, George Lăzărescu, op.cit. pag. 7, publicată şi în volumul „Sub cerul Italiei” de Ioan Barbu, Ed. Antim Ivireanul, 2004).

Tot la începutul cărţii, ca preambul la capitolul 1- „Un dac a coborât de pe Columnă” (*Un daco e sceso dalla Colonna*) - Ioan Barbu îşi expune un punct de vedere asupra originii şi asupra certificatului nostru-al poporului nostru-de naştere... „Noi românii avem o origine certă: suntem romani. Şi dacă nu suntem italieni, certificatul de naştere este Columna lui Traian situată în inima Romei. Pentru noi, Columna este identitatea noastră, ea exprimă în cel mai sigur mod artistic momentul apariţiei noastre ca stirpe şi, trebuind a fi luate în considerare câteva teze avansate, ea reprezintă naşterea noastră ca popor creştin. În câteva cuvinte Columna reprezintă latinitatea poporului român şi continuitatea credinţei în Biserica lui Christos care a fost introdusă pe drumul deschis de împăratul Traian şi de urmaşii săi peste credinţa autohtonilor daci” (op.cit. pag 12)....Foarte frumos continuă Ioan Barbu în acest capitol 1 cu un exemplu citat din Marin Preda: „Ceea ce poate interesa publicul astăzi, este, dacă ţi se întâmplă ceva rău în timpul călătoriei. Asta e totul”....şi spune scriitorul vâlcean că „în timpul voiajului meu nu s-a întâmplat nimic rău. Şi totuşi ceva mi s-a întâmplat...Am trăit o aventură spirituală-aceea a întâlnirii cu propria istorie-cum nu am mai cunoscut până acum” (op. cit. pag 14).

În faţa bătrânei Rome, dovadă certă a vocaţiei de constructori atribuită romanilor (există şi posibilitatea pentru ca ei singuri, dacii, să-şi fi construit minunăţiile de monumente! că prea sun frumoase, măreţe, şi numai nouă atribuite-peste tot daci, şi pentru daci!) Ioan Barbu vine şi completează imaginea cu cea de constructori (temă de mare plăcere pentru scriitorul nostru-atâtea cărţi scrise!) a românilor (câte n-au făcut în cei 40 de ani de muncă rodnică) care au o Biserică la Curtea de Argeş-capodoperă a genului, construită, şi care a inspirat-constituit această minunată Baladă a Meşterului Manole, şi pe care o reproduce în limba italiană şi, care, iată, sună foarte frumos...o redăm şi noi în limba peninsulară, doar un fragment: „Giu lungo e Argeş,/ Lungo una bella riva/ Passa Negru Vodă/ Con dieci compagni/ Nove grandi mastri,/ Manovali e muratori,/ Dieci con Manole...”

Trebuie să recunoaştem că iniţiativa lui Ioan Barbu, şi realizată de el, de a edita şi tipări această carte, şi de a o dărui cititorilor italieni este un demers artistic de mare valoare, istoric şi de civilizaţie contemporană, care afirmă cultura românească în Italia, în capitala ei, Roma, care este capitala culturală şi de cea mai mare spiritualitate a întregii lumi. Acesta trebuie să fie demersul nostru contemporan, prin cultura specifică poporului român, să ieşim în lumea întreagă...

Nu este momentul să descriem, acum, întreaga carte, darurile sublime către cititorul italian. Ea este foarte bine realizată, nu este o carte de buzunar, este o carte de protocol diplomatic, este o carte care să stea la vedere în instiuţia culturală italiană, sigur, şi în cea românească. Este o carte care trebuie arătată şi citită de cât mai mulţi...Totul se reţine şi interesează, şi, ce este şi mai util, are un capitol de „Indice de Nume” care nu face altceva decât să dezamorţească intelectul, atât de lipsit, astăzi, de cultură generală!...însuşire absolut necesară omului nou! Fără cultură generală, vacs cultură sectorială... Cultura generală coagulează cunoştiinţele individului şi le canalizează pe făgaşurile însorite ale vieţii...

Fiecare capitol este precedat de un text- mărturie de credinţă-care este şi un rezumat al ideilor esenţiale sau care marchează capitolul-şi care dă un anume farmec-aproape poetic - acestui roman-identitate a românului în lume-roman, carte de succes - aşa cum a fost şi „Sub cerul Italiei”- o carte de mare succes!...Cartea ne duce cu gândul la marea şi populara colecţie „I Grandi Italiani” a Editurii GIUNTI-Bemporad Marzocco apărută în Italia în anii 70 şi care a pătruns în original şi pe pieţele noastre, aducându-ne în biblioteci figurile umane, colosale, ale ştiinţei şi artei italiene...

OMAGIUL LUI CONSTANTIN BRÂNCUŞI

Mihai SPORIŞ

Luna aceasta ,octombrie, 2013!, se împlinesc 75 de ani de la inaugurarea Ansamblului Monumental, dăruit de Constantin Brâncuşi, la Târgu Jiu, tuturor românilor. Recuperăm pentru acest moment gândul unui tânăr liceean, Silviu Grama, din Focşani, care la 18 ani ne-a dăruit poeziile de mai jos. Poeziile au fost citite cândva la Piatra Neamţ, la Cenaclul Flacăra, în periplul lui prin ţară. Tânărul de atunci, devenit militar de carieră se va fi stins la 31 de ani. Profesoara lui din liceu, cea care se va fi îngrijit ulterior de apariţia unui volum postum, Lidia Viorica Hanaru, cunoscând preocupările noastre pentru cinstirea sculptorului, ne-a transmis cele două poezii, lucru pentru care îi mulţumim.

Coloana Infinitului

Dacă şi-ar face casă infinitul
În trupul meu, n-aş ezita să spun
Că, bob cu bob mi-aş aduna granitul
Din care m-aş clădi cu mult mai bun.

M-aş dezbrăca de carne şi de oase
Şi-ar fi cum nu se poate mai firesc,
Dar l-aş ruga doar inima să-mi lase
Şi…gândul ca să nu mă plictisesc.

M-aş pironi apoi pe vertical
Între extreme de pământ şi cer
Să simt cum veşniciile mă spală
De omenescul meu umil, stingher…

Poarta sărutului

Sufletele noastre ning cu vise
Buzele îngheaţă în sărut
Infinitul şi-a lăsat deschise
Porţile spre zero absolut.

Eu te simt prin mine, simt cum ţi se
Face frig în straiele de lut
Când coloane mor prelung ucise
Urcând trepte spre necunoscut…

Lutul nalţă flacără curată,
Stalactitele plâng -bucăţi de cer,
Ne-a rămas pe trupuri, condensată
Lacrima – coloană şi mister.

Infinit ne mai iubim odată
În spirala dintre morţi şi vii
Învârtind print imp aceeaşi roată,
Drumul scurs de la părinţi la fii..

Să-i dăm cinstirea noastri poetului liceean
Silviu Grama, care omagiază pe Constantin
Brâncuşi, aşa cum paşoptistul Vasile
Cârlova şi el militar îşi cinstea patria.

POVESTEA CUVÂNTULUI

Curg şuvoaie
Zăpezi şi ploaie
Curg din ceruri, curg
Consoanele plâng
Lacrimi în Parâng
Crâng cu triluri
Vocale cânturi
Vin cârduri, cârduri

La Obârşii, susur şi clocot
Fierbere-n clopot.

Topitura lor fierbinte
Abur cerne
şi… aşterne
Duhul limpede, cuminte
Vânturat ca să se zvânte

Pe culmea lumii
Bunii, străbunii,
Pusu-ne-au veşmintele
Să-nfeşe cuvintele
Să le dea coapte
La nepoţi pe toate.

Puse-n lapte
În şoapte
Legănate
Descântate
Au în seamă
Gust de mamă
Cresc în braţe
Apoi se plimbă
Pe limbă
Silabe
Firave

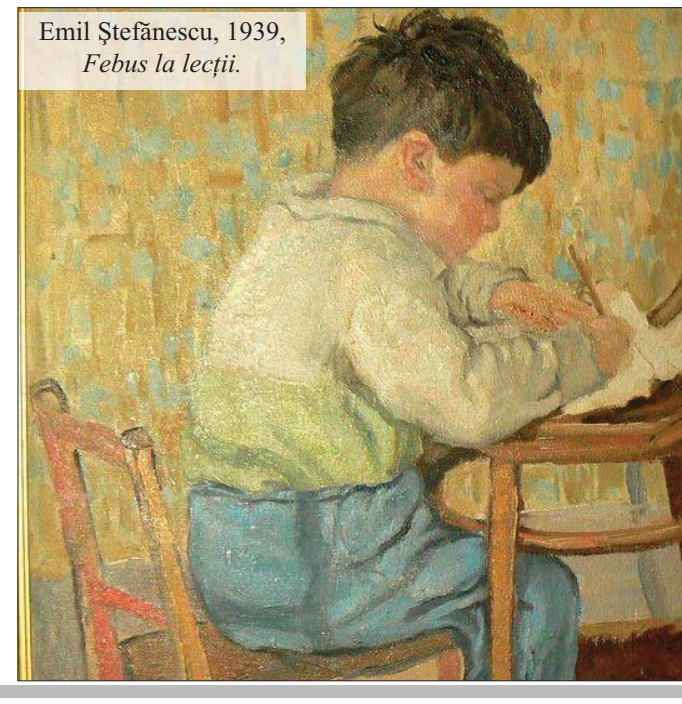

Emil Ştefănescu, 1939, *Febus la lecţii.*

şi… deodată
Au şi tată

Stau de veghe părinţii
Ca sfinţii
Să-ntrupeze cuvintele
Sfintele!

Brad, brad
Mai şi cad
Apoi ţipă
O clipă
Forfota, zborul
şi norul

Cu nume şi prenume
Întreaga lume

Consoanele
Şi vocalele
Fac împreună
Sub soare şi lună
Treabă bună
Să ştie cerul, pământul
Ce ştie şi vântul
Duhul prea sfântul
Cum s-a făcut cuvântul

Târziu, când umbra-i întreagă
Şi ziua de noapte se leagă
Când clopotul dunga şi-o bate
Năluca-i pierdută vedenie
Aerul tămâiat de vecernie
Da-va pinteni murgului
Pe şaua amurgului
Povestea cuvântului
Să suie, suie, plângând
Cu rugul pe frunte-n Parâng.

14 sept. 2013/ M. SPORIŞ

CONSTANTIN MARIA

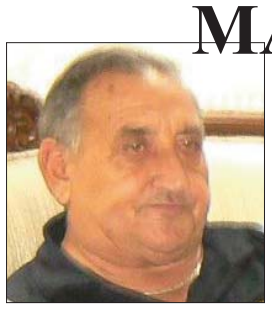

PREA MULT

De peste zece ani, cum am ştiut,
Am pus pe rime gândurile mele
Şi temerile mele din trecut
Ce prevesteau aceste zile grele.

Am tot sperat, ca orice muritor
Să am preziceri neadeverite
Şi drumul să ne fie mai uşor
Ca azi, pe toate căile găsite.

De peste zece ani, sunt îngrozit
Şi mă sufoc în apa disperării
Când văd cât de uşor ne-am rătăcit
Sărmani români pe drumurile ţării.

Ca nişte bieţi copii fără noroc
Cerşim ades ce nu ne foloseşte,
Ne prosternăm umili din loc în loc
Şi învăţăm să plângem româneşte.

Atâtea atribute-am scos din grai
Încât ne-a sărăcit mereu gândirea,
Am alergat spre iad crezând că-i rai,
Ne-am dezbinat şi ne-am uitat menirea.

De douăzeci de ani suntem cobai,
Într-un laborator al celor care,
Ne-au îngropat mijloacele de trai
Sub zeci de mii de semne de-ntrebare.

Eu, astăzi n-am motive să mai sper
Ca până ieri că vin americanii
Nici să-mi lungesc privirile spre cer
Şi să aştept să-mi pice- n poală banii.

Eu sunt acum, aici, să v-amintesc
Că încă mai putem schimba cărarea,
Că încă e pământul românesc
Şi nu e generală disperarea.

Chiar de mă credeţi un neadaptat,
Vă amintesc cu trista deferenţă
Că toţi ne-au luat şi nimeni nu ne-a dat
Pe ce-am avut, nici drept de redevenţă.

Regret că nu am vreme să mai sper,
Regret că ţara mea e-o colonie
Mă simt neputincios, mă simt stingher
Şi umilit de clipa ce-o să vie.

Dar, cel mai mult, regret că am crezut
De douăzeci de ani într-o himeră
Şi că în prima clipă, n-am putut
Să fac ce fac acei ce nu mai speră.

Rm. Vâlcea, 05.08.2013.

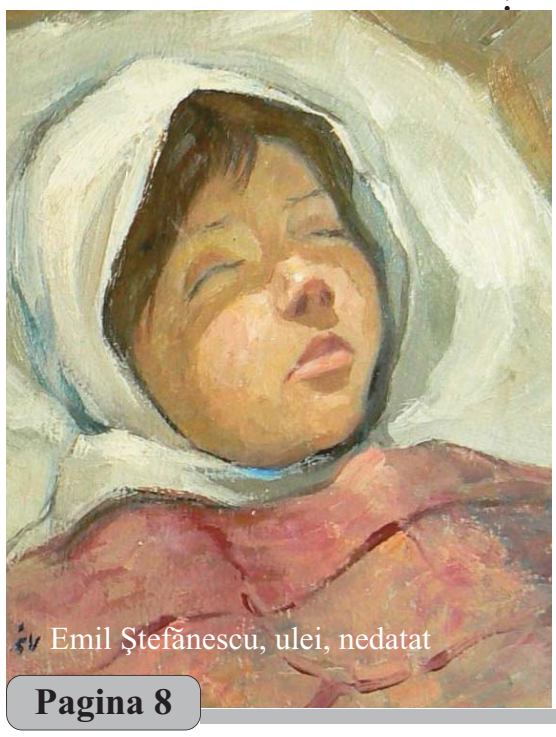

Emil Ştefănescu, ulei, nedatat

CONSTANTIN GEANTĂ

Palid şi tăcut

Palid şi tăcut
M-am născut
Lângă lacul sidefiu,
Unde mai târziu
Cuvintele
Se prăvăleau
Şi mureau
În fragi.

Când,
După o săptămână,
Atingeam
Cu ramurile Luna,
Prin inima mea
Înspre corola
Pe care aninau norii,
Urcau
În stoluri visătorii.

Spune-mi vântule

Spune-mi vântule,
Cine mi-a spulberat
Tăcerile?

Uită amiezile....

Printre
Filele fără de vârstă
Întrupează-te
Din raze.

Mi-ai spulberat gândurile
Şi m-am născut.
Mi-ai răvăşit orele
Şi am băut
Cu nesaţ
Cupa amară
Din visul Ei.

Despărţirea de Don Quijote

Ştii, Sancho,
Lancea
Mi s-a frânt.

Astăzi
Cavalerul Oglinzii,
Poate
Unul dintre
Nemuritorii celtici,
Mi-a arătat calea.

Nu fi trist!
Îţi las
Pe Roccinante
Şi dorurile mele.

Până va sosi
Noul rătăcitor,
Să priveşti
În fiecare dimineaţă
Orhideea...

Poate vei înţelege
De ce nu am întâlnit
Niciodată
Pe Dulcineea
Şi de ce
Blestemul meu
A fost
Să rămăm
Veşnicul rătăcitor.

COSTEL ANGHELUŞ

Trufia nopţii

Prin colbul uitării, singuratic pe cărare,
Un gand senin se frange, lovit de a nopţii boare.
Durere pustiită ce paşii greu o poartă,
Printre dune de nisip, cântând amara-i soartă.

În noaptea ce se aşterne, cu tunete sinistre,
Speranţa rătăceşte prin hăuri lacustre,
Sfâşiind furtuna ce s-a napustit,
Caută ferestre spre un ţărm însorit.

Cu privirea ţintă strabate noaptea grea,
Scrutând orizonturi, scaldate-n vreme rea,
Speranţa se înalţă spre focul divin,
Să ardă mătrăguna din clipele ce vin.

O raza de lumină se-nfiripă-n zare,
Ca solie blandă a lunii ce rasare,
Trufia nopţii hâde, se destramîă-n vânt,
Privirea caldă a lunii coboară pe pământ.

Sui generis

Amintiri, amintiri,
Stol de păsăriălătoare,
Roua-ţi joacă în priviri,
Bolta timpului tresare.

Licariri de perle seci,
Ţi se abat pe dinainte,
Şi-n lumina lor îneci,
Focul clipelor pierdute.

Amintiri, amintiri,
Dangăt de clopote mute,
Efemere regăsiri,
Pe vechile cărări ştiute.

Cu pas domol de pelerin,
Timpul se călătoreşte,
Şi în urma lui rămân,
Doar un nume şi o poveste.

De pe strune de vioară,
Se desprinde un vifor cald,
Sufletul mi-l inconjoară,
Şi-l aruncă în hazard.

DRAGOŞ CĂLINESCU

POEME HAIKU

Mă leg de tine
Stăpâna cerului meu
Fată Morgana.

Cireşul ascult
Cum floarea ceartă în gând
Cum bate recele vânt.

Geamul spart de zi
Pe pământ orice ai fi
Mă gândesc că vii.

Albastru eşti tu,
Un cerc dintr-o lumină,
Răspunsul e mim.

Un vas pe mare,
Pescăruşi la ancore,
Surâsul zilei.

Sărut pământul
Ploaia de primăvară
În lanul de grâu.

Umbra unei bănci
O ultimă privire
Raze de soare.

Îngeri de flăcări
Marginea unei zile -
Frunza tresare.

O vâslă în larg
Ca umbra unui univers,
Pe cer cormorani.

Văd felinare
Pe poteca cerului,
Zboară porumbei.

Sunetul străzii
O mătură pe trotuar -
În colivie.

La apus de Olt
În umbra unei viţe,
Litere de vis.

Un pahar cu vânt
Îl las singur pe pământ,
Ca un strop de gând.

Sărut nisipul,
Marea tresare vara,
Se schimbă Luna.

PAUL STĂNIŞOR

Transparenţă

Lumina s-a dirijat
Iar eu am devenit caleidoscop,
Simplu om ruşinat,
De fapte văzute ca-n microscop.

Ceva m-a trădat,
Plimbându-se prin spectrul culorilor,
Amintind ce-am furat,
Din sublimul celest al florilor!

Mă simt reinovat,
Pentru ruperi de petale astrale,
Dar viaţa mi-a dat,
Dorinţa de adevăr din pocale!

Ochiu-mi alege cuvânt,
Transpus în căderi de frunze,
Ce spun că pământ,
E adevăr zdrobit de buze!

Şi sunt dezbrăcat
Cu sufletul lipsit de apărare,
Fiind sufocat
De lumini ce opresc căutare.

Ies din ascundere,
Dorind lumini pentru toţi,
Transparenţi cu pătrundere,
Ca-n vremea vechilor iloţi!

Viziune

Te simt mereu,
Şi-mi umpli sufletul cu taină,
Mă cred un zeu,
Misterul este o nouă haină!

Încep să cred,
În lucruri care nu se-ntâmplă,
Chiar dacă pierd,
Simţirea ce zvâcneşte-n tâmplă!

A ta lumină,
Străpunge sufletu-mi rănit,
Şi-o noua vină,
Apasă peste şinele-mi strivit!

Te joci cu mine,
Iar caii sălbatici se zbat,
Intrând în rovine,
Unde viaţa dreptate mi-a dat!

Faust mă simt,
Şi-alerg necontenit spre tine,
Chiar de mă mint,
Mefisto-şi rupe ghiară-n mine!

E ultimul semn,
Iae capacul moare-n picioare,
Căci sufletu-i demn,
E curat şi frumos ca o floare!

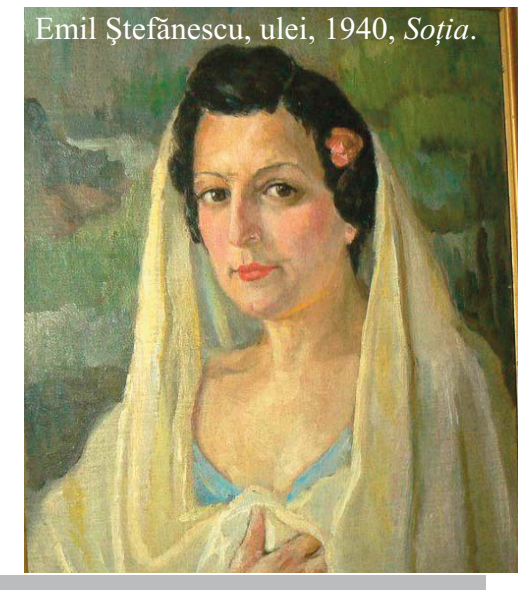

Emil Ştefănescu, ulei, 1940, *Soţia*.

VIOLETA SCROCIOB

Cromatică

Te-ai îmbrăcat în curcubeu,
trăindu-ți dorul copilăriei;
ca-ntr-un vis, te vezi copil,
călcând pe străluciri de-opal.
Sufletul incandescent
îți urcă în irizații
luminându-ți cristalinul
în auriu alternativ…
Violetul îți inundă venele,
cuprinzându-te
într-o îmbrățișare mută,
iar irisul, irisul tău,
curge încet, încet,
ca într-o baladă
lăsând cărări azurii
pe obrazul însetat de viață;
cobori apoi, ținându-te de mână
cu razele soarelui,
sorbind albastrul răcoros
si rămâi….
Rămâi cu privirea rătăcită
în marea de culori
Aşteptând cu teamă
Sărutul de catifea
al nopții…

17mai 2013 Cheia -Prahova

Umbră fără chip

Stropi de doină rup tăcerea,
Ca-ntr-un dans de fluturi orbi,
Răscolind adânc durerea,
Cum pe câmpuri, negrii corbi.

Arde ochiul de jăratic
Licărind adânc, fugar,
Iar în jocu-i nebunatic
Se transformă în cleştar.

Peste dealuri, vechiul umblet,
Înnodat de-un chip nebun,
Se-mpleteşte cu iubirea,
Prefăcându-se în fum.

Rătăceşte cu dorință-n
Pas mărunt de căpriori,
Umbră fără trebuință,
Fără chip, fără fiori…

Râmnicu Vâlcea , 27.09.2013

OVIDIU CRISTIAN DINICĂ

Unsprezece Septembrie

1

Bem

pasărea fără aripi
se aşază la masă cu noi;
are ciocul îmbibat în sângele scurs,
uimitor,
peste timpul rănit pe care îl cercetăm
prin ecranul cu peşti toxici, alături
de halba cu bere sortită
să aducă aerul bolnav al
rației de viață.
Liniştita prăbuşire ne inundă venele
la New York se moare.
Mâine este ziua mea.

2

Turnați în cenuşă

Ciocul păsării se înfige în trupul de sticlă
în zbor dezarticulat cu aripi risipite.
Bolnav pasărea sapă în
cercul înfierbântat al aerului otrăvit,
se rup cuvintele pământului care frânge
cerul rănit în compasul incandescent.
Inimi planează şi se strivesc de betonul
încins
tremură carnea lăsată să curgă
cu izvor tăcut se împlineşte destinul
plecării din trup.
Cei ce devin zi rup groaza în silabe
sunt fiii neajunşi ai tăcerii
se nasc în oceanul de ochi
cu brațe desprinse, turnați în cenuşă
vocile lor haşurate
traversează versetul topirii întru ființă.

3

Primele Ore

În sângele învolburat frica bântuie
în perfuzii.
Văzduhul înghite suflarea.
se aşterne tăcerea în copaci.
Ninge peste apa interzisă
Umbra vieții miroase a duhoare,
fuga continuă din timpul suferind
spre colindul de iarnă.
Vânătorul sună din goarnă,
căprioare traversează oraşul,
într-un decor pustiit
rujul iubirii
îți tulbură culoarea.
Se aud primele sirene,
iarba va răsări prin ciment.

4

Aripile noastre

Sânul tău gust al piersicii plânge
în epava unui vis răstignit
expus zborului neterminat
nu-ți fie frică,
norii poartă chipul nostru
vom avea aripi
din tencuială trupurile captive
se vor desface în lumină
uşile deschise
vor lăsa iarna în toamnă
este timpul
să abdicăm
din visul care decora altădată cerul
în căutarea primăverii.
Nu-ți alunga zâmbetul
vreau să-l păstrez
în ființa care se zămisleşte
din foc şi cuvinte
în liniştea aşternută
vom avea aripi

5

Gândul fiului

De astăzi mama va împleti aşteptarea
în părul păpuşilor din geam
cu cârlionți de mătase din pletele lunii
pe buze le va pune ruj din praful de stele
îşi va dori la masă fiul
dar acesta nu va mai avea suficientă
lumină să
învețe numărătoarea secundelor în drumul
spre casă.
în mod permanent
ea va locui în salonul dimineților albastre,
căluții de mare şi berzele o vor însoți.
Din coțul lui cu rufe purtate
va scoate cântecul de patefon pe care îl as-
cultau împreună,
apoi meticuloasă îl va înveli în straie
de duminică.
După amiaza va pregăti cina pentru timpul
şchiop.

VASIAN MIRCESCU

…ARZÂND...

…Cu tine-arzând ce-ar mai putea să ardă
De prin străfundul sufletului meu
De-ar încerca încet durerea să ne piardă
Va dăinui scânteia ce va sclipi mereu

Scânteia cea Divină dintru-nceput de lume
Ce ne conduce tainic spre-a noastră împlinire
Cuvânt-izvor din Cel ce ne-a dat nume
Vibrând, pulsând întruna de dincolo de fire

Chiar norii grei şi negri în scrâşnet de furtune
Umbrire de-ar aduce peste lumina noastră
Alături vom păşi în luptă spre timpurile bune
Ca-n zidul de-ntuneric să spargem o fereastră

Şi un mănunchi de raze va coborâ aieve
Din infinit curgând prin nişa noastră
În suflete-aducând pulsațiile din seve
Revigorări, speranțe spre lumea cea visată

Cu adieri în suflet tânjind spre idealuri
Prin trupuri răsărinde crengi de copaci cu flori
Descătuşând arome din ale vieții valuri
Miresme dulci de viață visate-adeseori

Şi adăstând molatic trecutul timp al vieții
Spre ne-ncercate visuri, spre țelul cel sublim
Din noaptea-ntunecoasă spre luciul dimineții
Vom încerca temeinic să izbândim...să fim...

'13, (a treia zi de Paşti)

(NE)ZBOR…

…Ce îndrăzneală să visezi la aripi şi să încerci să zbori
Din deşertăciunea trecerii vremelnice de pe acest pământ
Gândeşte-te o clipă la întuneric, la cazană şi mormânt
E ca şi cum ai încerca s-arunci un strop de ploaie înapoi în nori

Cum tu din răsăritul veşnic soarele nu-l poți apune
Cum nici dintr-un apus magnific nu-l poți răsare
Mai dă-ți singur silința de-a-ți răspunde la-ntrebare
Cu ce-ai fost tu hărăzit pe-această tristă lume ?

Cu ce ?...Cu ce ?… Cu ce ?...răspunsuri nu găsesc
Decât prin lamentații de printr-un gând şi-o clipă
Şi-atuncea simt cum omoplatul meu care se vrea aripă
Ar vrea s-alunge printr-un zbor aievea acest calvar lumesc

Şi să mă zboare pre dincolo de idei şi nevoiaşe gânduri
Şi într-o clipă binecuvântată să dea ocol acestui univers
Iar sufletul să mai preia din muzele deşarte câte-un vers
Deştelenindu-mă pe mai departe din ne-nțelese rânduri...

8 nov.2012 (Sf. Arhangeli Mihail şi Gavriil)

PUIU RĂDUCANU

În curtea…

(Scrisă cu ocazia ieşirii la pensie)

Iată, a-nceput să vină,
Câte-un … peregrin,
Cu-n buchet de flori în mână
şi-o sticlă de vin.

Intră-apoi în curtea casei
Privind pomii şi terasa,
Colegul, Bogdan Andrei,
Cu Ilie Preoteasa.

Mai târziu, cum se cuvine,
Liniştit, ca o fetiță,
Urcă treptele terasei,
Andrei Manta Mihăiță.

Este cel care se spune
Respectând … sorocul,
A venit la Brădişor,
Unde mi-a luat locul.

A intrat la mine-acasă,
Om cuminte, cu măsură,
Nu aşa de unul singur,
Ci cu Florentina Dură.

……

Fir-ar vremea ca să fie!
Să o țin aşa tot anul,
Cu Filip din Montreal
Şi cu Alex. Cetățeanu…

Iar don' Barbu pe terasă,
În pahare vin răstoarnă,
Pensia să-mi norocească,
În frumoasă zi de toamnă.

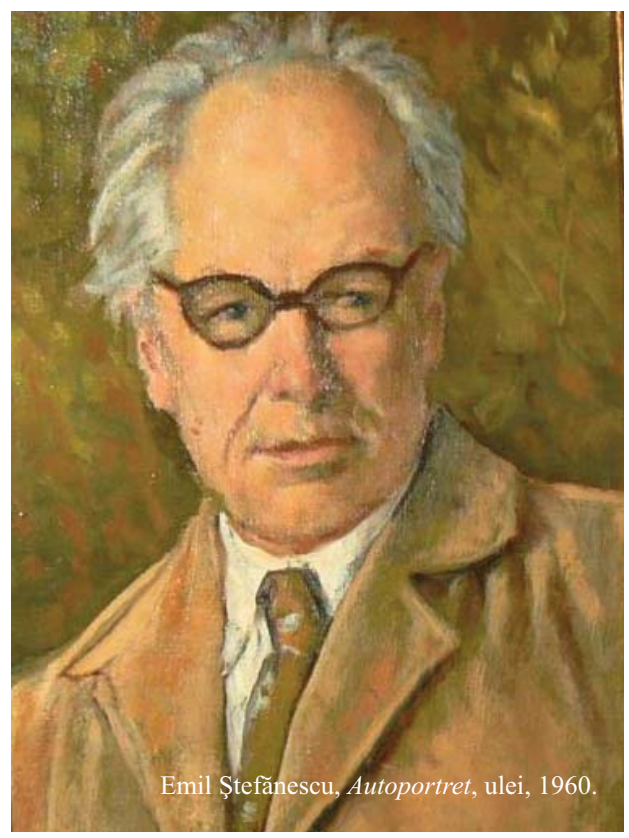

Emil Ştefănescu, *Autoportret*, ulei, 1960.

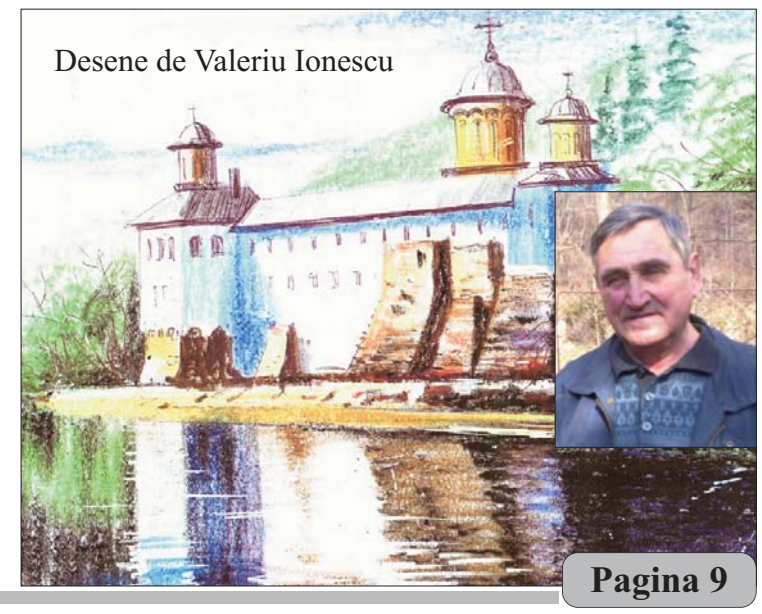

PE DRUMURI DOBROGENE

Elena MUŞAT

De voie, de nevoie, dar mai ales de plăcere, paşii nostri ajung iarăşi pe malul mării, în bătrâna şi fascinnta Dobroge.

Profitând de timpul liber, de vremea frumoasă, dar şi de marea sărbătoare a Întimpinarii Domnului, programăm pentru sîmbată, în ziua marii sărbatori, o incursiune monahală în partea de sud-vest a Dobrogei, iar pentru duminică, în partea de nord spre Tulcea.

Asadar, plecăm din Constanța spre Dunare, in direcția Ostrov. Deşi suntem la început de februarie, cerul senin şi vîntişorul primăvăratec ne dă speranța unei zile frumoase.

Este destul de dimineața si este prima zi de weekend, asta se vede si după lipsa aglomerației din trafic. În traseul nostru trecem prin Basarabi-Murfatlar, cotim stânga peste Canal în imediata vecinătate a carierei de cretă, astăzi muzeu. Nu poate fi vizitat datorită fragilității construcțiilor de conservare, deşi adapostește bisericuțe săpate în masivul de cretă, pline de graffiti-uri extrem de interesante, cele mai multe fiind legate de cultul creştin, urme de locuințe, morminte, galerii datînd din ultimul sfert al veacului al 10-lea.

Nenumărate cruci de diverse forme si marimi, inscripţii în slavona veche, imagini umane și animaliere cu încarcătură de asemenea religioasă sunt puse de istorici pe seama unor călugări ce par a fi veniți din teritoriul ocupat azi de Bulgaria sau sunt influențați de creştinismul de acolo. Variantele despre cum a ajuns cariera de cretă să devină mănastire asemenea cu cele din Cappadocia sunt multe. E greu de spus cu certitudine.

Drumul șerpuieste printr-o pădure dumnezeiască, dar ca toate pădurile patriei, cât au mai rămas din ele, şi aceasta este neîngrijită, nesanitarizată, dar şi pigmentată pe marginea drumului cu vreo trei tigăncuşe ieşite la « produs ».

Nu ne dezicem, nu se dezic aceste «brunețele» de cea mai veche meserie pe care sărmanele, onor originalei democrații româneşti, o practică în cele mai mizere condiții – prin păduri, prin şanțuri, pe câmp, ori în cabinele T.I.R.-urilor, în primul rând pentru existența zilnică, in rest nu se ştie cât este plăcere ori necesitate. Cu ochi trişti pădurea vede aceste mizerii democratic-occidentale.

REG-ina, maşina noastră, în foamea-i kilometrică îşi continuă drumul spre mănăstirea Dervent, Peştera Sfântul Andrei şi Mănăstirea Sfântul Andrei, pentru că pe aceste lăcaşuri ne-am hotărât noi să le vizităm.

Trecem acum pe sub noua magistrală cu adevărat modernă şi deosebit de utilă, Autostrada Soarelui.

Apare apoi monotona câmpie dobrogeană care ni se prezintă îngrijită cu arături ce-şi scutură veşmintele februariene, pregătită să o întîmpine pe Doamna Primăvară. Deoparte şi de alta a drumului ne urmăresc cu mare atenție, curiozitate şi plăcere nucii golaşi cu vârfurile-nfipte-n cer.

Trecem pe sub nişte rețele electrice de 400 Kv, unde stâlpii crăcănați suportă transportul energiei electrice de la surse spre consumatori; fie ca sunt industriali(oare mai sunt consumatori industriali, mai există industrie?), fie că sunt consumatori casnici.

În dreapta, în depărtare un imens câmp de centrale eoliene. Par acestea, când treci pe lângă ele nişte monştrii extratereştri care-ți capacitează atenția, iar privirea-ți rămâne lipită de ciudatele obiective şi simți acest lucru ori de câte ori treci pe lângă aceste generatoare eoliene.

De departe, seara, parcă vezi un stol de licurici care sclipesc cu intermitență şi te anunță că în acel loc se petrece ceva misterios. Rămân toate acestea în urmă şi nuci şi stâlpi şi turbine eoliene.

Constatăm în fuga REG-inei că relieful se schimbă. Ieşim din zona câmpiilor cu less şi intrăm în zona pietroasă cu dealuri roase de vremuri şi vremuri, iar REG-ina valsează elegant pe curbele dulci.

Dobrogea se prezintă ca un podiş relativ rigid, format pe roci vechi (şisturi verzi, granite cu o virstă de peste 600 milioane ani) şi structuri sedimentare care au o varstă mult mai mare (1,6 miliarde ani) puternic erodate, cu un relief domol, usor ondulat si cu altitudini relativ reduse (200-300 m).

Un indicator rece şi trist ne atrage atenția că am intrat în localitatea Deleni. De o parte şi alta a drumului, turme de oi şi cirezi de vaci, despre care nu se poate spune că au fost scoase la păşune căci, la prima vedere nu au ce paşte. Au fost scoase mai degrabă pentru poftă de mâncare. Şi te intrebi totusi din ce se face caşcavalul gustos şi telemeaua dobrogeană?

Ca orice localitate rurală dobrogeană, şi Deleniul pare trist, iar aspectul majorității caselor şi mai trist. Suntem la 60 de km de Constanța.

La ieşire din Deleni, în partea dreaptă, de la cca 1 Km ne priveşte, ne aşteaptă şi ne primeşte imperial Trofeul lui Traian.

Produs al victoriei Romane asupra Daciei din anul 101, monumentul refăcut, modernizat, se prezintă lumii cu toată măreția-i istorică.

Ne întâmpină doi câini, un vânt aspru dobrogean şi omul de serviciu de la poarta … Trofeului, un om minunat, un om deosebit care a înfruntat de bună voie frigul şi a mers cu noi « predând … ca la catedră, cu mare plăcere tot istoricul luptelor daco-romane, dar si date esențiale despre mărețul trofeu.

Trophaeum Traiani este unul dintre cel mai importante monumente antice de pe teritoriul României.

Monumentul, în varianta în care a fost reconstituit de către arheologi, este alcătuit dintr-un soclu cilindric, care are la bază mai multe rânduri de trepte circulare, iar la partea superioară un acoperiş conic, cu solzi pe rânduri concentrice de piatră, din mijlocul căruia se ridică suprastructura hexagonală.

La partea superioară se află trofeul bifacial, înfățişând o armură cu patru scuturi cilindrice. La baza trofeului se află două grupuri statuare care conțin fiecare reprezentarea trupurilor a trei captivi. De jur împrejur sunt infațişate scene de război.

Ansamblul, din care făcea parte monumentul, mai cuprindea un altar funerar, pe ai cărui pereți se aflau înscrise numele celor aproximativ 3800 de soldați romani căzuți probabil în lupta de la Adamclisi, şi de asemena un mausoleu, cu trei ziduri concentrice, în care se pare că a fost înmormântat comandantul care, cu prețul vieții sale, a decis victoria din anul 102.

La 2 km vest de monumentul triumfal a fost întemeiată de Traian cetatea romană Tropaeum Traiani, care este menționată în inscripții pentru prima dată ca municipiu în anul 170.

Mai revăzusem cu mult timp în urma acest monument istoric, dar se pare cu alți ochi şi nicicum cu carnețelul în mână. Merită scoase şi ținute la „suprafață" aceste obiective cărora le datorăm cunoasterea existenței noastre. Plecăm de la Trofeu şi intrăm în Adamclisi. Denumirea este turcească şi s-ar traduce Casa lui Adam(Adam Clisi), ori biserica lui Adam. Trecem pe lângă cetetea romană intemeiată de Traian. Nu prea ai multe de văzut la aceste ruine abandonate de cei care se ocupă de cultura neamului românesc.

După cca. 3 km de înotat prin pădurile de salcîm de la Ion Corvin, peisajul se schimbă un pic, apar plopi şi de conifere, straniu pentru terenul arid al fascinantei Dobroge.

Iată şi localitatea Ion Corvin, la fel de bătrână şi tristă ca şi celelalte localități prin care am trecut, cu case şi garduri joase din piatră. Peste tot în jur este piatră, uneori vezi gramezi de calcar cochilfer, ceea ce demonstrează ca pe aici a fost cîndva fundul misterioasei Mări Sarmate. Se ştie că în epopeea lui Ghilgames Cîmpia Romană este numita Cîmpia Sacra şi că în bazinul Dunarii de jos a existat cîndva marea Sarmată, ca o prelungire a pontului Euxin şi a Marii Caspice.

Deşi eram nerăbdatori să ajungem la mănăstirea şi peştera Sfântu' Andrei ne-am orientat greşit, ori discuțiile din maşină au fost de vină, că am trecut de indicatorul catre obiective. Am intrebat nişte oameni şi a trebuit să ne întoarcem. Întâmplarea a făcut ca să apăs greşit pe butonul care-mi deschidea geamul la maşină. S-a deschis fară să ştiu şi geamul din spate producând în mers şuierături şi vîjîieli ca nişte trepidații. Am oprit de câteva ori, am deschis capota, am pornit şi oprit motorul.

În cele din urmă am descoperit stupida neregulă, am dres-o cu o simplă apasare de buton şi drumul a continuat cu aceeaşi plăcere şi curiozitate.

Trecem iarăşi pe lângă o cotigă trasă de-un măgar. Cei doi oameni purtați de bietul animal ne arată pe unde s-o luăm ca să ajungem la mănăstire.

Ca la mai toate mănăstirile din România, şi aici ne aşteaptă câini şi cerşetori.

Referitor la câinii şi cerşetorii de pe lângă mănăstiri, dar şi de peste tot, de altfel, nu pot să spun decât ce em mai spus: Țara care are câini vagabonzi şi cerşetori, are conducători proşti.

Am ajuns, iata, la sfanta mănăstire, destul de nouă după cum spuneam şi iată şi câteva date despre acest aşezământ monahal dobrogean: Mănăstirea Sfântul Andrei se numără printre cele mai importante lăcaşuri de cult din țara noastră, fiind localizată într-o zona pitorească supranumită metaforic Bethleemul românesc, întrucât acesta a fost primul spațiu românesc unde Apostolii lui Iisus, printre care se numără şi Sfântul Andrei, au propovăduit creştinismul.

Ansamblul mănăstiresc s-a dezvoltat în imediata apropiere a peşterii în care, conform legendelor şi a tradiției populare, se crede că trăit Apostolul Andrei.

De altfel, în prezent, principala atracție a mănăstirii este Peştera Sfântului Apostol Andrei, un adevărat lăcaş de cult săpat într-un deal stâncos, foarte bine împădurit, cunoscut sub numele de Dealul Urluiului.

Interiorul peşterii este amenajat ca orice alt lăcaş de cult obişnuit, pereții fiind decorați cu zeci de icoane, iar în locul altarului găsindu-se Icoana Sfântului Andrei, la care se închină credincioşii sosiți aici an de an, într-un număr foarte mare.

Foarte multe detalii legate de data descoperirii Peşterii Sfântului Andrei nu se cunosc, având în vedere că o bună perioadă de timp teritoriul Dobrogei s-a aflat sub stăpânire otomană.

Lăcaşul din interiorul peşterii a început să fie amenajat începând cu anul 1918, când au fost ridicate aici şi primele chilii pentru călugării ce aveau să se stabilească în această frumoasă regiune şi să oficieze slujbele religioase în interiorul peşterii.

În apropierea complexului monahal se găseşte şi un cunoscut izvor de apă, a cărei origine este legată tot de Sfântul Apostol Andrei.

Legendele spun că atunci când acesta a sosit pe plaiurile dobrogene, unde era mare secetă, a lovit cu un toiag într-o stâncă, de unde a țîşnit un izvor de apă ce nu a mai secat deloc, până în zilele noastre.

De altfel, se crede că apa acestui izvor ar avea şi puteri tămăduitoare şi acest miracol îi atrage pe credincioşii care sosesc aici într-un număr extrem de mare pentru a se închina la Moaştele Sfântului Andrei, în special în ziua sărbătoririi hramului, o zi de mare praznic pentru creştinii ortodocşi.

Am intrat aici, ne-am închinat, ne-am recules, am aprins lumânări.

Am cumpărat doua icoane, una dintre ele am pus-o în altarul de piatră al peşterii Sfântu' Andrei, iar cealalta am adus-o cu noi acasă.

Reculeşi după şederea la mănăstirea şi peştera Sfântu' Andrei, ne interesăm cum să ajungem la mănăstirea Dervent, următoarea noastră destinație, întrebăm şi de o pescărie, că doar suntem pe malul Dunării, iar orele amiezii au trecut de mult. Ajungem în localitatea Băneasa unde se-ncruntă la noi un indicator strâmb şi ruginit care ne anunță solemn că depăşirea peste 50 km/oră este interzisă

- S-o crezi, tu, măi strâmbule, bătrân şi urâcios!

(« Pe drumuri dobrogene », autor Ileana GIOSAN, Premiul III la Concursul de Proză, Brezoi, 2013)

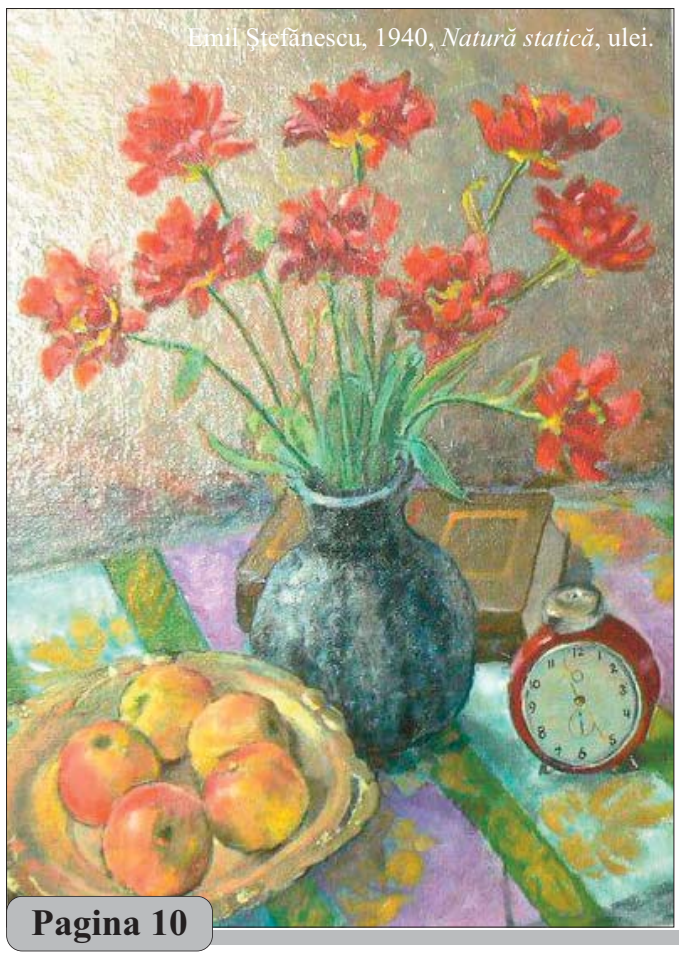

Emil Ștefănescu, 1940, *Natură statică*, ulei.

La Clubul Copiilor Horezu - Festivalul Național „Cocoşul de Hurez" pentru copii - 2013

Cristian SIMA

După cum ştim cu toții sărbătoarea vestitei ceramici de Hurez nu se termină niciodată. Oraşul este în plină fierbere în aproape tot timpul anului. Delegații horezene sunt în continuu pe drum, ori spre un festival al culturii tradiționale, al turismului, ori al meşterilor populari, ori spre un târg, ori spre o expoziție, în toate colțurile țării şi de foarte multe ori în străinătate. Succesul ceramicii de Hurez de-a lungul timpului se datorează în primul rând faptului că a avut întotdeauna slujitori harnici şi devotați. Munca olarului a devenit aici din vremuri străvechi un „meşteşug artistic", talentul lui şi cultura locală punându-şi pe vasele de lut o amprentă unică, amprentă inclusă în patrimoniul cultural al omenirii. Este de la sine înțeles că un asemenea meşteşug, pentru a fi perfecționat, trebuie practicat încă din copilărie. Din acest motiv, Clubul Copiilor din Horezu pune mare accent pe activitatea clasei sale de ceramică unde copiii cu vârsta între 8 şi 18 ani vin să se inițieze în această îndeletnicire. Ba chiar mai mult, în fiecare an organizează un festival național de ceramică, festival care cuprinde şi celelalte meşteşuguri populare românesti : țesături, broderie, cusături, cioplit, încrustat, pictură pe lemn şi pe sticlă...Această frumoasă şi nobilă temă a tradițiilor româneşti adună în fiecare an la Horezu copii din multe zone folclorice ale țării pentru a-şi arăta măiestria. Şi anul acesta s-au strâns „mari" meşteri din 15 județe reprezentând Ardealul, Moldova, Dobrogea, Oltenia... Fericitul câştigător al marelui premiu al manifestației a fost elevul Ionel Potecaru, în vârstă de 13 ani venit din Caracal. El a impresionat juriul cu marele său talent în arta...cusutului şi țesutului. În ultimii ani, Clubul Copiilor Horezu a fixat ca perioadă de desfăşurare a concursului zilele de 5-8 septembrie, pentru a se suprapune cu zilelele oraşului şi pentru a contribui astfel la îmbogățirea frumoasei sărbători.

În fotografie: din partea Clubului Copiilor Horezu, eleva Corina Bordincel, locul I la secțiunea ceramică cu profesorul îndrumător Cristian Sima.

ZĂVOIUL RÂMNICULUI

„MOŞIA DIN MARGINEA ORAŞULUI” ŞI IMNUL NAŢIONAL „DEŞTEAPTĂ-TE, ROMÂNE!”

Eugen PETRESCU

Parcul Natural Zăvoi din Râmnicu-Vâlcea, „moşia din marginea oraşului”, în suprafaţă de 13 ha la început, a fost amenajat în anul 1851, în fosta pădure situată între malul stâng al râului Olăneşti (Râmnic) şi Iazul Morilor, prin *Ofis domnesc* emis de Domnitorul Barbu Dimitrie Ştirbei (1849-1853) la 9 august 1850, ca loc pentru „preumblarea obştii”. Prin această decizie – decret domnesc, şi prin contribuţia financiară a domnitorului, Zăvoiul din Râmnic devine unul din primele parcuri publice amenajate în Ţara Românească. Acest parc („moşia Zăvoiului”) avea să fie menţionat, peste decenii, şi de I.L. Caragiale – dramaturg, nuvelist, pamfletar, scriitor şi ziarist, în comedia de moravuri sociale şi politice *O scrisoare pierdută*, scrisă în 1884.

Locul acesta împădurit, care îmbracă cu vegetaţia sa poalele sudice ale Dealului Capela, redus ca suprafaţă cu mult sub cea iniţială, prin construirea Stadionului Municipal şi a străzii ce desparte parcul de râu, a rămas în istorie pentru măreţul eveniment din 29 iulie 1848, dată la care aici, autorităţile judeţului, ierarhii locului („miniştrii cereşti”) şi râmnicenii („toţi cetăţenii Râmnicului-Vâlcii”) au depus jurământul pe Constituţie. Evenimentul este descris de comisarul extraordinar al districtului Vâlcea, Dimitrie Zăgănescu, în raportul său din 30 iulie 1848, către „Ministrul din Lăuntru” al Guvernului Provizoriu al Ţării Româneşti de atunci. În acelaşi raport, există o menţiune care a iscat numeroase controverse şi interpretări: „Într-acest pompos constituţiu – scria comisarul Zăgănescu – , aflându-se şi d-lui Anton Pann, profesor de musică, împreună cu câţiva cântăreţi de aceeaşi profesie, au alcătuit o musică vocală cu nisce versuri prea frumoase puse pe un ton naţional plin de armonie şi triumfal, cu care a ajuns entuziasmul de patrie în inimile tuturor cetăţenilor”. Cu 45 de ani în urmă, regretatul cercetător Dragoş Sterian a emis ipoteza – preluată apoi de prof. Vasile Roman, dar şi de alţi istorici şi cercetători vâlceni – că acel imn cântat atunci, în Zăvoiul Râmnicului, nu putea să fie altul, decât *Deşteaptă-te, române!*, concluzionând astfel că că *pentru prima dată în Ţara Românească (Muntenia) şi într-un cadru oficial şi solemn, imnul naţional cu acest titlu s-a cântat în ziua de 29 iulie 1848, în Zăvoiul Râmnicului.* Argumentele istorice-literare, cronologice şi logice, demne de luat în seamă şi plauzibile, aduse de cercetătorii vâlceni, sunt următoarele:

- este un fapt recunoscut de toţi cercetătorii domeniului, că melodia romanţei *Din sânul maicei mele* a fost compusă de Anton Pann şi – aşa cum au constatat specialiştii – este asemănătoare cu cea a imnului *Deşteaptă-te, române!,* doar că în primul caz avea un tempo mai tărăgănat. Identitatea poate fi constatată comparând cele două partituri;

- conform unui manuscris datat din 1840, descoperit la m-rea Surpatele, melodia *Din sânul maicei mele,* compusă de Anton Pann, s-a bucurat de circulaţie în judeţul Vâlcea, cu mult înainte de 1840;

- ca scriitor, Anton Pann ştia, cu siguranţă, textul poeziei *Un răsunet,* care fusese publicat de Andrei Mureşanu în 1842, deoarece, aşa cum spunea şi Titu Maiorescu, „Această poezie (. . .) a fost singura care a dat expresie acelei agitări în acel moment (1848) şi astfel a devenit populară şi a rămas cunoscută în toată lumea română”;

- menţiunea folcloristului G. Dem. Teodorescu: în 1891, în volumul *Operele lui Anton Pann,* acesta scrie că în acel an – 1848, Pann „lucră peste Olt pentru realizarea ideilor naţionale şi cântă triumful revoluţiei, printr-un imn de care s-a vorbit şi în organele de publicitate ale epocii” (nu se spune, însă, despre ce imn revoluţionar ar fi vorba!);

- de teama ciumei care izbucnise în ţară, s-au întâmplat, printre altele, următoarele evenimente – importante pentru mersul revoluţiei în judeţul Vâlcea: depunerea jurământului pe Constituţie s-a amânat cu o lună (pentru 29 iulie), iar „finul Pepelei” a plecat din Bucureşti, spre Râmnicu-Vâlcea, dar nu a venit direct aici, ci făcând un ocol prin Transilvania, pe unde avea diferite „afaceri” tipografice cu cărţi pe care trebuia să le vândă; în acest interval, ca om interesat de evenimente, ar fi putut să afle de la intelectualii ardeleni (şi chiar de la George Ucenescu – discipolul său) despre alcătuirea imnului la Braşov, aşa cum o povesteşte Ucenescu, şi despre cântatul lui *într-un cadru neoficial,* de către acesta, Andrei Mureşanu şi alţi revoluţionari ardeleni.

- chiar admiţând că scriitorul nu ar fi cunoscut îngemănarea versurilor lui Mureşanu, cu melodia romanţei *Din sânul maicei mele,* compusă de el pe versurile lui Grigore Alexandrescu, el nu ar fi putut face „alcătuirea” acelei „musici vocale”, decât pe melodia menţionată, căci – spune cu îndreptăţire muzicologul Mircea M. Ştefănescu – „Pann ştia şi cânta de mulţi ani (. . .) melodia pe care s-a implantat textul revoluţionar *Deşteaptă-te, române*!”

Primul însemn oficial ce avea să amintească locuitorilor Râmnicului, vâlcenilor şi românilor de pretutindeni de acest eveniment istoric petrecut aici în vara anului 1848, a fost o placă de marmură fixată în anul 1968, la Fântâna din Zăvoi, de profesorul Vasile Roman.

După Revoluţia Română din Decembrie 1989, tot la Fântâna din Zăvoi, a fost montată o placă pe care erau inscripţionate următoarele: „Deşteaptă-te, române. 1948, 29 Iulie - 1989, 22 Decembrie. Atunci ca şi acum imnul tuturor românilor.”

Cele două plăci au fost înlocuite la modernizarea Parcului în anul 1995. În timpul lucrărilor s-a încercat descoperirea, captarea şi revigorarea izvorului „pierdut” care alimenta odinioară Fântâna din Zăvoi şi a fost construit un edificiu din marmură, o fântână modernă, în formă de cruce, pe pereţii căruia au fost fixate şase plăci de marmură, fiecare purtând câte o inscripţie – mesaje care fac referire la evenimentul de la 1848.

Pe placa din partea de sus a edificiului, este dăltuit următorul text: „În acest parc, la 29 iulie 1848, a avut loc o mare adunare populară cu care prilej s-a depus jurământul pe Constituţie, s-au sfinţit steagurile Revoluţiei, iar un grup de cântăreţi conduşi de Anton Pann a intonat imnul revoluţionar *Deşteaptă-te, române!*”.

Pe aceeaşi direcţie, în zona centrală a fântânii, este montată o placă pe care se află următorul text: „Placa de marmură despre Imnul Naţional *Deşteaptă-te, române!*, a fost expusă în 1968 prin stăruinţa profesorului Vasile Roman, preşedintele Comitetului Judeţean de Cultură şi Artă, cu confirmarea ştiinţifică şi cu aprobarea Ministerului Culturii”.

Între cele două plăci se află alte două plăci de dimensiuni mai mici. Pe una este dăltuită data de *29 iulie 1848*, iar pe cealaltă *29 iulie 1995*, anul modernizării edificiului.

O altă placă omagială, situată în partea dreaptă a edificiului ne informează că: „Începând cu anul 1993, din iniţiativa prefectului Iulian Comănescu, s-a sărbătorit, în Parcul Zăvoi, cântecul *Deşteaptă-te, române*!, intonat în acest loc pentru prima dată la 29 iulie 1848, şi devenit, în anul 1990, Imnul Naţional al României. În 1995, Fântâna a fost restaurată şi Parcul a fost modernizat.”

Cea de a şasea placă de marmură situată în partea stângă a edificiului poartă următorul mesaj: „Grupul Parlamentar Vâlcea, al PDSR – Acsinte Gaspar, Traian Sabău şi Gheorghe Vâlceanu – a iniţiat Proiectul Legislativ prin care Camera Deputaţilor, în şedinţa din 27 aprilie 1998 şi Senatul în 18 mai 1998, au adoptat Legea nr. 99 din 26 mai 1998, prin care ziua de 29 iulie a fost proclamată Ziua Imnului Naţional al României”.

Am prezentat câteva date din istoria noastră, repere identitare ce trebuie amintite de fiecare dată în această înălţătoare zi de 29 Iulie, zi simbol a naţiei române, spre cinstirea şi nemurirea memoriei înaintaşilor noştri şi a faptelor ce ne definesc ca popor între popoarele Pământului.

(Comunicare prezentată la Simpozionul „Istoria Imnului”, desfăşurat vineri, 26 iulie 2013, orele 10.00, în Sala de Conferinţe a Primăriei Municipiului Râmnicu-Vâlcea, cu prilejul deschiderii manifestărilor dedicate Zilei Imnului Naţional)

ÎN SPATELE UŞII, PRINTRE FLORI

Adina DUMITRESCU

Cuantifici vreodată timpul petrecut în zăvoi după ferigi ieşite primăvara-n spirală sau pe dealul din care în locul drezinei dispărute între şinele întrerupte de vreme creşte pelinul? Ştii anii cu cartea, cu dragostea şi cu zbaterea între casă şi piaţă, între casă şi şcoală, între dansuri şi paşi pe aici sau aiurea? Ai numărat anii în care ai stat cernită, plânsă de dimineaţa până seara sau ai fost tamburină, lăută şi scripcă nopţilor flutureşti în care deodată sau pe rand ai zburat ca albul nălbarului, albastrul inului sau roşul macului din lanul cu pâinea noastră cea de toate zilele? Ai cântărit vreo secundă cât din tine să dai , cât să iei, cât ai fost sau cât ai rămas? Ai parcurs. Te-ai scurs printre năvoadele şi hârtoapele vremurilor, pe drumurile când drepte, când ocolite, pe curbele line sau pe zigzagul ca acul, coborând sau urcând. Ai râs sau ai plans, te-ai apropiat sau te-ai depărtat atât cât e normal, decent sau indecent să atingi sau să fugi. Şi-ţi şopteşte cineva în ureche că te-ai încadrat, te-ai adaptat, ai trăit şi-ai să mori omeneşte. Te-ai născut plămădită şi-o să pieri ca plămada din care nu lipseşte aproape niciun ingredient.

Doar că timpul se schimbă. Nu se mai încadrează între vechii parametri, se scurtează diurnul binelui tău crescând un nocturn în care somnnul ţi se apropie din ce în ce mai greu, vocile stridente părăsesc interioare ieşind pe străzile luminate, tăcute gânduri sparg barierele fonice, inimi se răcesc , încălzindu-se doar de răceala armelor albe sau de a pistolului, greşeala devine lege, se înlocuieşte spusa, iertarea, cu palma sau pumnul, neuronii pierd straturile protectoare de mielină dansând între ei şi cu ei dansul anapodei, cadrilul are partenerii schimbaţi la mijlocul intervalului, nevolnicul devine puternic prin tertip, se râde mânzeşte sau din orice, minciuna devine adevăr, cel învăţat devine umila slugă a neştiutorului, perfecţiunea Afroditei iese pe uşa sălii de sport intrând la medicul esthetician, feminitatea nu e întreagă dacă nu-ţi biciuieşte ochiul cu formele-i perfecte, ca ieşite din strung, ce e de acoperit se descoperă voit, vorba devine silabă sau mormăit, gardul înlocuieşte leopardul, iar cultura „de nişe” o înlocuieşte pe cea mare. Dulcele din desert pişcă limba-n piper, floarea e fie carnivoră, fie pavoaz de farfurie, fie prea colorată, graffiti înlocuieşte zugrăveala, idolii se doresc atinşi. Vârstnicii devin imberbii inocenţi sau atotştiutori, tinerii încurcă limbile şi uzanţele, ocupă locurile celor nenăscuţi încă şi a celor duşi dintre noi demult, caninii se lustruiesc prin acţiune, molarii se şterg, buzunarele apar unde nu te aştepţi, tornadele înlocuiesc ploile molcome de toamnă, apa izvorului sau fântânii nu se mai bea şi e scoasă din case cu pompa, dealul se surpă, lacul se colmatează devenind deal, iar casele au un nou foşnet interior care devine zgomot de fond – trăncăneala televizorului – prost temperată. Nedumirită dai să fugi. Dumirită, baţi în retragere. Sistemul cu instinctul şi autoconservarea nu-ţi mai funcţionează ca altă dată, frumoasa îţi e schimbată în bestie, ţi-e drag de Virginia Woolf, te apropii de ea ca de prietenul de neînlocuit din alte timpuri, raţa devine pinguin, ambii sar în loc să meargă legănat şi, din vâltoare, o urmă de autocontrol îţi face semn cu degetul să te retragi în locul ferit. Şi deocamdată care-i acela decât locul din spatele uşii tale închise? Te plimbi printre cărţi, poze şi flori. Uzi florile, răreşti florile, muţi florile dintr-un loc în altul, stai la umbra florilor din casa ta căzând deseori pe gânduri. Cine încotro se îndreaptă, până unde-i căderea, de unde salvarea, până când tranziţia? Care tranziţie? Acesta-i prezentul mişcător, acesta-i viitorul! Înapoi nu se poate! Înainte se poate cu greu! Din ce în ce mai greu! Întrăm în bătălia pe guri de mâncare, în sunetul de avertizare al tompetei sau al sirenelor! Doar că până atunci, vremea e încă frumoasă şi piaţa românească geme sub mii de culori. A început cam de multişor sezonul conservelor. Păi poţi să rezişti şi să nu ieşi, să nu faci şi să n-ai plină cămara? În pas legănat, cu cântec interior deschizător de alte drumuri, cu braţul plin de speranţa de ieri şi de azi, de mâine, animată de tradiţia românească a bucătăriselii ca să poţi avea iarna sanie, afară cu tine! Căci, mirare! Păstrăm încă tradiţia pieţii, a căratului, încărcatului în miros de fruct sănătos, de roşie ca „la mama ei”, de vânătă şi de chesea de dulceaţă! E plin galantarul, e plină şi cămara cu rafturile gemând de borcane, în culorile florilor. Deschide şi ieşi cât mai ai timp! Poţi să-ţi cumperi şi flori, amintindu-ţi mereu de cele din spatele uşii tale pe care-o vedeai tot închisă.

14 septembrie 2013

Emil Ştefănescu, 1929, ulei, 35 x 45 cm

DESTĂINUIRI DE PE LUMEA CEALALTĂ

Constantin MĂNESCU - HUREZI

Cu mai bine de 100 de ani în urmă, în ziua de 2 iulie 1908, când se împlineau 404 ani de când închisese ochii marele domn al Moldovei Ştefan, la Vălenii de Munte Nicolae Iorga deschidea „Şcoala de vacanţă”, pentru educarea adulților şi formarea formatorilor pentru spațiul etnic românesc. Succesiv cursurile s-au numit „Cursurile de vară”, iar mai apoi, după război, „Universitatea Populară Nicolae Iorga”. Acest titan al neamului românesc, Nicolae Iorga, considera că numai prin cultură poate fi realizat obiectivul primordial al acelor vremuri, şi anume unitatea națională. Într-o primă etapă 1908-1912 s-au adunat la Vălenii de Munte, localitate devenită izvorul românismului, locuitori de pretutindeni, chemați de dorința nobilă a unității statale.

După câteva întreruperi, datorate primului război mondial, apoi dispariției lui Nicolae Iorga în urma abominabilei crimei din 27 noiembrie 1940 şi în cele din urmă regimului comunist, Universitatea Populară de Vară şi-a reluat cursurile, în anul 1990, aducând aici conferențiari care fac parte din elita ştiinței şi culturii româneşti. Între aceştia, menționăm pe: academicienii Mircea Malița, Dan Berindei, Vicepreşedintele Academiei Române, Răzvan Theodorescu, Virgil Cândea, precum şi profesorii Gh. Buzatu, Andrei Pleşu, Petre Țurlea, I. Scurtu, Constantin Găucan şi mulți alții.

Ediția actuală, care a avut loc între 18-23 august 2013, după calculele organizatorilor fiind a 54-a la număr, şi-a propus, prin tematica ei, o retrospectivă a evenimentelor care au frământat societatea românească acum 100 de ani, adică în anul 1913. Este anul de grație pentru țara noastră, an în care România, o țară tânără, cu 36 de ani de independență, reuşeşte să se impună în arealul atât de tumultuos al Balcanilor şi să aducă pacea în urma celor două războaie (1912-1913) în care au fost angrenate statele din Peninsula Balcanică: Bulgaria, Serbia, Grecia şi Turcia. Pentru prima dată în istoria acestor state, se încheia un tratat de pace fără participarea marilor puteri, iar rolul de mediator era al României, prin ministrul său de Interne, ploieşteanul Take Ionescu, artizanul păcii de la Bucureşti din 1913.

A fost impresionantă prestația delegației oamenilor de ştiință şi istoricilor din Basarabia, alcătuită din academicienii: Valeriu Matei, Directorul Institutului Cultural Român „Mihai Eminescu” din Chişnău, Vasile Tărățeanu, Alexandrina Cernov, precum şi din scriitori, profesori şi oameni de cultură din acest spațiu românesc în care românii au fost privați ilegal, prin forța armelor, de dreptul lor istoric asupra acestui teritoriu, de cei mai mari călăi ai omenirii, Hitler şi Stalin. Între aceştia, se numără şi Veronica Pârlea-Conovali, profesoară de istorie la Colegiul Național de Coregrafie din Chişnău, magistru în istorie, scriitoare şi poetă, care a adus cu sine la Vălenii de Munte un volum de povestiri intitulat „Destăinuiri de pe lumea cealaltă”.

În această carte se prezintă destăinuiri adunate de la martorii oculari care au suferit în urma regimului instaurat de puterea sovietică, regim care a adus cu sine colectivizarea forțată, deportările, gulagurile, foametea organizată, executările fără judecată, mutilarea limbii române şi a istoriei poporului nostru, distrugerea lăcaşelor de cult, lichidarea demnității personale. Atunci când puterea sovietică s-a întins peste Basarabia, în primul rând ea a căutat să extermine intelectualitatea, apoi să mutileze limba română şi istoria noastră națională. În acelaşi timp, a introdus un sistem de guvernare nou, iar pentru instaurarea acestuia aveau nevoie ca să-i lichideze pe cei care opuneau rezistență.

La 6 aprilie 1949, Consiliul de Miniştri al URSS a adoptat o hotărâre cu privire la deportatea din Republica Socialistă Sovietică Moldovenească a familiilor de chiaburi, a foştilor moşieri, negustori considerați „elemente duşmănoase”, fiind prevăzută deportarea a 11280 de familii (40854 de persoane). Acest plan s-a concretizat în operațiunea „IUG” din noaptea din 5 spre 6 iulie 1949, când au fost deportate în Siberia 35796 de persoane, dintre care 9864 bărbați, 14033 femei şi 11889 copii. Un raport trimis lui Stalin la 17 februarie 1950 releva că numărul moldovenilor deportați „pentru totdeauna”, cu statutul de „colonişti speciali”, era de 94792 persoane.

Deportările din anul 1949 au reprezentat etapa a doua, pentru că a mai existat o deportare la 12-13 iunie 1941, când, potrivit datelor de arhivă, din Basarabia au fost ridicate 18392 de persoane, dintre care 4507 erau „capi de familie”, arestați din considerente politice erau 4342 de persoane, restul fiind cei care aveau legătură directă cu unul din membrii familiei celui învinuit.

Între cei considerați „duşmani ai poporului” cu care trebuiau luate „măsuri”, şi care au rămas în viață şi au depus mărturie ca şi cum ar fi venit de pe lumea cealaltă şi au supraviețuit unui infern, ajungând la o vârstă înaintată, trei cazuri sunt emoționante şi impresionează până la lacrimi.

Primul este cazul lui Anatol Babin, ultimul supraviețuitor din familia Babin, deportați în Siberia în noaptea de la 5 spre 6 iulie 1949. Acesta a povestit autoarei cărții drumul parcurs către locul deportării (regiunea Kurgan), loc unde a fost stabilită familia lui: tatăl, mama, el şi sora sa. Impresionant este episodul cu putinica în care, ani în şir, gospodina casei punea untură şi pe care a reuşit să o ia în acel drum infernal, punând în vasul deşertat trei puişori cu gândul de a creşte păsări în locul unde va sosi. Condițiile de trai în Siberia fiind deosebit de dure, iată că putinica a fost tăiată, câte o bucățică de doagă, şi pusă la fiert, de unde ieşea grăsimea, îmbibată de-a lungul timpului. „Un timp, zice Anatol Babin, ne-am hrănit cu „supă” din scânduri”.

Impresionant este episodul familiei Curoşu din satul Şeptelici, raionul Soroca. Fiind considerată familie de „chiaburi”, tot în iulie 1949, aceasta a fost deportată în Siberia: tatăl, mama, trei fiice şi trei feciori. Autoarea cărții, Veronica Pârlea-Conovali, i-a solicitat un interviu lui Pavel Curoşu, ultimul supraviețuitor din această familie, întrebându-l cine a aşteptat cel mai mult întoarcerea familiei Curoşu din Siberia? Răspunsul celui intervievat a fost: „Tot satul ştie povestea câinelui nostru. Am avut un câine mare, roşcat – Bob. El a fost primul care a simțit nenorocirea... Apoi, când ne duceam la Drochia, a alergat în urma maşinii cât i-au ajuns puterile... În toți aceşti ani de deportare, din 1949 până în 1958, ne-a aşteptat. Îl hrăneau vecinii, copiii de la şcoală. Nu a părăsit casa până când ne-am întors. Când am venit, ne-a recunoscut pe toți, deşi nu mai eram cei care am fost cândva... Bob sărea înaintea noastră de bucurie, ne lingea mâinile, fețele, se gudura la picioarele noastre. Lumea din sat îşi făcea cruce, nimeni nu mai văzuse până atunci aşa ceva. Dar, după ce ne-a întâmpinat, s-a retras liniştit la o parte şi până-n seară a murit”. Impresionată de acest caz, probabil unic în felul său, autoarea cărții a remarcat: „Trecuse o groază de ani, dar el (câinele) nu putea pieri. Acum, scăpând de povara grea a aşteptării, lăsa în urmă doar amintirea-i luminoasă”.

Autoarea mai ține să vorbească în această carte despre fuga basarabenilor peste Prut şi despre călduroasa primire făcută de autoritățle de atunci din România. Este interesantă povestea vieții doamnei Eugenia Bragarenco, născută în comuna Parcova, județul Bălți, la 20 mai 1913, care a împlinit anul acesta 100 de ani, este încă în viață şi îşi povesteşte propria viață în cartea „Destăinuiri de pe lumea cealaltă”. Relatând perioada dintre anii 1926 şi 1933, adică anii de studii ai dumneaei la Şcoala normală „Mihai Sturza” din Iaşi, cu lux de amănunte, ea face o punte de legătură dintre profesorii, metodele de predare, regulamentul şcolar de atunci şi ceea ce se întâmplă la ora actuală în învățământ, şi strigă până la cer şi condamnă acest groaznic model de schimbare din şcoala românească, numit „optimizare”, dar care este de fapt o încercare de a ne lipsi de lumină, o inoculare a indiferenței pentru cultură, pentru tradiții şi pentru tot ce are mai bun neamul românesc.

Domna Bragarenco îşi aminteşte cum la data de 27 iunie 1940 Guvernul Uniunii Sovietice a dat ordin precum că Basarabia este pământ rusesc şi astfel în timp de trei zile teritoriul ei să fie părăsit de români. De fapt, hotarul a fost închis într-o noapte, pe neaşteptate. „Cine a ştiut din timp a fugit, cine a rămas, chinuri mari a mai tras. Foştii mei socri, împreună cu primul soț, pentru averea pe care o aveau, au fost arestați şi duşi în Siberia, iar la scurt timp au fost împuşcați. Toată averea a fost confiscată. În acea noapte, nici noi nu am mai putut fugi”.

Între timp, Eugenia se va căsători a doua oară, cu Ignat Bragarenco, ofițer în armata română, legătura dintre cele două maluri ale Prutului fiind ruptă. După mari insistențe, fiind soție de militar înrolat în armata română, a trecut Prutul. Ministerul Învățământului din România a numit-o imediat profesoară la Giagiul de Sus, lângă Teiuş, jud. Alba, la sfârşitul anului 1940. Avea 27 de ani când a venit în România. După mai multe peripeții şi greutăți îndurate, mai avea să-şi petreacă aici încă 73 de ani şi să fie încă în viață. În anul 1953 a fost repartizată cu seviciul la Vălenii de Munte, ca profesoară de limba rusă, unde şi-a întemeiat, cu ajutorul localnicilor, o gospodărie. Doamna Eugenia a fost răsplătită, chiar de regimul comunist din România, pentru cinstea, corectitudinea şi conştiinciozitatea ei, cu funcții de răspundere, după mărturia ei: „La Vălenii de Munte, am fost inspector şcolar, membru al Comitetului Executiv, responsabil de învățământ şi cultură, am fost deputat raional, la toate secțiile de votare”. Este respectată aici şi la ora actuală, a fost felicitată şi premiată de autoritățile localității Vălenii de Munte, are mintea lucidă, fiind prezentă la Cursurile Universității Populare „Nicolae Iorga”, unde a acordat mai multe interviuri jurnaliştilor din România şi Republica Moldova. „Mă întrebați cum mi-am păstrat luciditatea? Şi acum, la un secol de viață, uşa casei mele este deschisă pentru toată lumea bună şi cumsecade, indiferent de profesie. Toată viața am citit mult, vedeți aici, lângă mine, teancuri de ziare şi de cărți – la unele sunt abonată, pe altele le proocur. Lectura, comunicarea, schimbul de informație mă fac să trăiesc”, spunea doamna Eugenia.

La acestea, eu aş adăuga credința puternică în Dumnezeu, dragostea de țară şi de neam, hrănirea spiritului prin cultură, care i-au făcut pe toți basarabenii care s-au refugiat la noi şi pe care i-am cunoscut, să ajungă la vârsta de 100 de ani. Chiar pe meleagurile localității Horezu, la fel de primitoare şi de frumoase ca ale Vălenilor de Munte, au trăit foarte mulți basarabeni, dintre care amintim pe Tarliu Ion, decedat în 2012 la vârsta de 101 ani.

Ediția actuală a Cursurilor de la Universitatea Populară „Nicolae Iorga” s-a bucurat de prezența unui mare număr de cursanți, care au beneficiat, ca pe vremea lui Iorga, şi de manifestări artistice, excursii documentare şi seri literare care au făcut din localitatea Vălenii de Munte un centru al culturii europene.

NOTA EDITORULUI:

Autoarea trebuie să ştie că basarabenii-cei mai mulți, aproape două milioane, nu au fugit peste Prut, ci au fost evacuați, spre cinstea Guvernului Român de atunci, din locurile de baştină româneşti în locurile din aceeaşi Românie, din centrul, vestul şi sudul acestei țări... mai trebuie să ştie, domnia sa, că, pentru nimeni din țara noastră (orice țară) nu a fost o bucurie venirea acestor evacuați fiindcă nimănui nu-i convine să-şi împartă casa cu ...străini (noțiunea de român nu semnifică şi noțiunea de frate...vezi Nicolae Dabija din articolul Sărbătoarea revistei Curtea de la Argeş, Cultura vâlceană nr 89, august 2013!).

Stimabilului nostru publicist, autorul articolului de mai sus, îi spunem, din documentele de arhivă, dar şi dintr-o mare şi teribilă experiență personală (a noastră) că, în 1944, în județul Vâlcea au fost evacuați 70 000 de basarabeni, bucoveneni, moldoveni, ardeleni, iar, în Horezu şi plasă, a fost evacuat întreg județul Hotin;...şi, în Drăgăşani şi plasă, a fost evacuat județul Soroca...Va mai curge multă apă pe Nistru, Prut şi Jiu, şi Olt, până vom lămuri lumea despre familia noastră comună (cum spune Dabija: totuna!) care a existat în arealul dintre cele patru râuri - splendizii afluenți ai Dunării: Nistrul, Prutul, Oltul şi Jiul! În orice caz, măi acești *totuna,* nu mai numiți basarabenii şi bucovenenii...refugiați (când ei au avut statut de evacuați)! ...că vă faceți duşmani pe cele patru maluri de ape ale românilor conduşi odată de Basarab!

ADINA AL. ENĂCHESCU:

VIAȚĂ, IUBIRE, CREDINȚĂ - LIFE, LOVE, FATH - VIE, AMOUR, CROYANCE

- poeme într-un vers - one line poems - poemes dans un vers

Csaky E POE

O carte de poezie, poeme într-un vers, a apărut la Editura Societății Scriitorilor Români, Bucureşti, 2013, cu titlul de mai sus şi care are ca autor pe Adina Al. Enăchescu, octagenara noastră, colegă şi prietenă de la Cenaclul Artelor 21, de la Societatea Culturală Anton Pann. O carte cu un conținut atrăgător, poeme într-un vers, traduse în aceeaşi pagină în limbile engleză şi franceză de Doru Tismăneanu şi Petronela Badea (engleză), şi de Carmen Farcaş (franceză). Culegerea textului şi tehnoredactarea s-au făcut de către Alin Badea şi Doru Tismăneanu...O carte, a douăzeci şi opta (prima a tipărit-o în 1997, „Cântecele noastre”, versuri, cu o prefață de George Voica şi cu o postfață semnată de Ion Soare), cu două introduceri semnate de Florin Gheorghiu (*Farmecul harului poetic*) şi Ion Soare (*Pe urmele lui Ion Pilat?*). O carte care vă este prezentată acum de cel care în 2005 publica în ziarul „Info Puls” o recenzie la reuşita carte de haiku-prima din această nouă serie de poetică esențială - model japonez: *Miresme şi greieri*, ediția I, Editura „Ambasador”, Târgu Mureş, 2005...Credem că aprecierile de atunci sunt valabile şi pentru volumul prezentat astăzi, motiv pentru care vom reaminti câteva idei... „Întratâta încărcătură lirică locală, şi sub semnul solicitării unei sintagme care ne defineşte excesiv ca popor născut poet, mica scriere apărută în colecția revistei *Orfeu*, Seria Poezie (71), 2005, vine să scuture puțin stufoasa producție de acest gen, să o aerisească, şi, precum artele marțiale - scurte şi esențiale - ajutate de sunete - icnete la fel de scurte - încearcă trăirea lirică, gestul filosofic, pe aceeaşi lungime de undă, practic, pe aceeaşi mărime metrică...”

Iată şi câteva mostre de poeme autentice, într-un vers, care ne relevă esențialitatea, spiritul curat (în noul consemn ecologic al secolului XXI) cu care îşi îmbogățeşte, Adina Enăchescu, cititorul! ... „Satul natal s-a ascuns în adâncimi de suflet” („Sat natal”). „ The native village nested in the depths of soul („Native village”). „Village natal caché dans les profondeurs de l’ ame” („Village natal”). Şi: „Foc viu pe Otăsău... priveşte grădina!” („Feerie”). „A live fire on the Otăsău rever... look at the sunset!” („Fairyland”). „Feu vif sur Otăsău... il regarde le coucher!” („Féerie”).

Volumul cuprinde şapte capitole esențiale pentru întreg parcursul unei vieți de om: *Plai natal*, *Destin*, *Eternă-i doar iubirea*, *La curtea dorului*, *Carte frumoasă*, *Timpul necruțător*, *Rugă de seară*... şi mai cuprinde o parte, formată din cronici şi recenzii scrise de diverşi publicişti, referitoare la volumele, mai multe, scrise într-un vers...

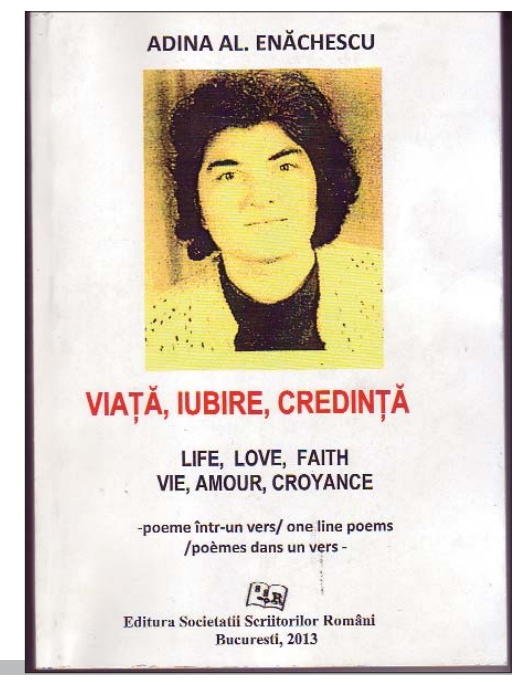

SFINȚII ÎMPĂRAȚI CONSTANTIN ŞI ELENA ÎN DIDAHIILE LUI ANTIM IVIREANUL

Dintre didahiile, în număr de nouă, care au fost rostite de mitropolitul Antim Ivireanul în catedrala mitropolitană din Bucureşti şi din Târgovişte, la care a fost de față şi domnitorul, fac parte şi cele două predici intitulate ; « Cuvânt de învățătură la Sfinții şi întocma cu apostolii împărat Constantin şi Elena ».[1]

Cele două cuvântări au la începutul lor, câte un text, care nu face parte, din fragmentul evanghelic al praznicului respectiv şi nici nu este mereu obiectul temei pe care o tratează, ca de exemplul: « Cu slavă şi cu cinste l-ai încununat pre dânsul » ori « Tot cel ce se smereşte să va înălța ».

Sfântul Antim îşi începe expunerea arătându-şi neputința personală de a vorbi în mod adecvat şi convenabil despre un asemenea subiect, « îndulcind auzurile ascultătorilor »[2], arătând că este « foarte sărac de fapte bune şi slab de învățătură » pentru a aduce « laudă cuvioasă » marelui împărat şi întocmai cu apostolii.

Ca un bun cunoscător al Sfintei Scripturi, Antim vorbeşte despre convertirea Sfântului Apostol Pavel pe drumul Damascului ca o lucrare dumnezeiasă şi o aseamănă cu lucrarea pentru biserică a Sfântului Constantin, zicând; « Carele asemenea ca Pavel au luat întoarcerea lui asemenea şi chemarea; din ceriu fu chemat Pavel, din ceriu s-au chemat şi Constantin, după cum îl cântă biserica »[3]. Marele ierarh face o paralelă între cei doi : Pavel a fost înconjurat de lumină iar Constantin cu « slove alcătuite de stele şi cu glas purtător de lumină, precum mărturiseşte istoria; *Întru acesta biruieşte*. Acolo Pavel, în miazăzi, aici Constantin în miazăzi ; acolo Pavel de Iisus ce s-au răstignit, aici Constantin, prin crucea Lui Iisus ».[4]Renumitul orator tratează despre cele trei numiri date de sfânta biserică Sfântului Constantin ; încununat, mare împărat şi întocmai cu apostolii.

Mai întâi dacă ceilalți împărați sunt aleşi de oameni şi îi încununează cu pietre scumpe, nu acelaşi lucru s-a întâmplat cu « marele Constantin » care a fost ales de către Dumnezeu şi L-a încununat cu « cununa darului de sus ». El a fost chemat pentru o împărăție care este un « dar desăvârşit, carele să pogoară de sus, de la părintele luminilor ». Se cunoaşte faptul că marele împărat a convocat cel dintâi sinod ecumenic de la Niceea, din anul 325, unde a fost stabilită învățătura bisericii cu privire la erezia lui Arie. Cu această ocazie împăratul s-a adresat Sfinților Părinți adunați în sobor ; « Voi în biserică, iar eu afară de biserică sunt pus de Dumnezeu episcop ».[5] Se ştie că el primeşte titlul de « pontifex maximus » care îi da dreptul şi posibilitatea de a supraveghea şi ține în frâu păgânismul, în interesul creştinismului însuşi.

În continuare marele ierarh socotea misiunea sa de păstor şi învățător al sufletelor încredințate, nu numai la credincioşii din clasele de jos, ci el se adresa deopotrivă şi celor din înalta societate, în frunte chiar cu domnul. Iată un fragment care ilustrează expresiv şi concludent, la care voievodul era de față ; « Pentru aceia, dară să nu socotească împărații şi stăpânitorii pământului cum că i-au pus Dumnezeu să şază pe scaun frumos numai spre vederea înaintea ochilor omeneşti, împodobiți cu veşminte scumpe, cu cununa în cap şi cu schiptrul cel de aur în mână, că numai singură dreptatea este de-i face cinstiți la norod. Pentru aceea zicea şi înțeleptul Isiod, cum că împărații pentru două lucruri s-au rânduit, de oameni, să fie : una, pentru ca să le facă dreptate şi alta, ca să ridice strâmbătățile de la mijloc. Pentru aceea proorocul David, ca din gura norodului zicea: Dumnezeule, judecata dă-o împăratului şi dreptatea fiului împăratului ; căci când într-o politie străluceşte dreptatea sunt cei supuşi pururea norociți. Că zicea un filosof: anul cel bun nu-l face atâta mulțimea rodurilor, cât îl face dreptatea stăpânitoriului. Şi altul iar fu întrebat care cuvânt iaste mai bun, pentru ca să trăiască omul bine şi mulțămit? Au răspuns: acela numai, carele păzeşte dreptatea întocma, la toți ».[6]

Apoi prezintă motivele pentru care este numit « mare împărat » Constantin. Mai întâi pentru « marile faceri de bine ce au făcut supuşilor lui » aminteşte, ca o atenționare, pentru contemporani că nenumărate erau « mulțimea săracilor carii alerga la el să le ajute şi nici unul nu să întorcea deşărt de dorita mângâiere »[7]. Sfântul Constantin este un model de împărat pentru « toți împărații pământului », el devine un mijlocitor către Hristos pentru toți conducătorii mulțimilor. Mai este mare pentru credința sa şi pentru că a dat libertate credinței de a se manifesta în « toată lumea ».

Este numit întocmai cu apostolii pentru că ceea au savârşit apostolii prin misiunea lor, el, Constantin a făcut la fel cu « a sa pildă ». Exemplul personal al împăratului este invocat de către Antim, asemeni precum au « făcut Tumcuin, împăratul Chitaiului că, punându-şi întâi el mâna pre coarnele plugului, s-au îndemnat toți supuşii lui de s-au apucat de lucrul pământului ». Pentru aceste motive şi altele cu dreptate « iaste să se numească întocma cu apostolii, căci au împlinit şi slujba şi numirea apostolilor ».[8]

În încheierea acestei didahii, la care era de față domnitorul şi a cărui zi onomastică se cinstea, Părintele Antim se roagă lui Dumnezeu, ca să « *t*e păzească pre mariia ta, încununat cu slavă şi cu cinste, întreg şi sănătos, în mulți ani, cu multă fericire. Amin! »[9]

În cea de-a doua cuvântare[1] susținută cu ocazia sărbătorii de Sfinții Împărați Constantin şi Elena, Antim vorbeşte mai întâi despre viața si faptele minunate ale lui Constantin cel Mare. La un moment dat renumitul cuvântător evocă momentul sinodului întâi de la Niceea astfel ; « Şi adunând la Niceea săborul cel lăudat, au potolit turburarea bisericii. Şi precum firea naşte iarba cea de vindecare la locul unde răsare odrasla cea purtătoare de moarte, precum să vede : are otravă de moarte scorpiia, iar după moarte să preface trupul ei iarbă de vindecare ; muşcă năpârca de moarte, iar din trupul ei să face tiriacul[1], carele iaste împotriva veninului, într-acestaş chip au rânduit dumnezeiasca pronia ca pe vremile necuratului Arie să strălucească blagocestivul Constantin, pentru ca să răsipească cu lumina credinții norul eresului arianesc.

Aici, adevărat, să cuveniia să aibi minte îngerească, pentru ca să scoț la arătare legile cele sfinte, ce însuşi au scris, spre sporiul creştinătății şi al credinții celor credincioşi, mulțimea bisericilor carele în multe locuri, în slava lui Dumnezeu, cu mare cuviință au făcut, milosteniile către cei lipsiți, ajutoriul către cei săraci şi dragostea cea creştinească către toți şi toate, pentru întărirea şi întemeierea credinții ».[1]

Apoi arată că marele împărat se desbrăca de hainele împărăteşti, lăsa sceptrul din mână şi împreună cu ceilalți lucrători ajuta la ridicarea bisericilor, arătându-şi în felul acesta smerenia fără de margini.

În multe dintre cuvântările lui, Antim foloseşte cuvinte inspirate, alese, o adevărată poezie imnografică, cu efecte retorice, cum d alt fel întâlnim în cuprinsul acestei predicii. Un adevărat imn închinat Sfinților Împărați, o adevărată pagină de acatist. În cazul de față, avem de la el, un astfel de fragment în care îşi propune să atragă sufletele ascultătorilor săi zicând *;* « Bucură-te, drept aceea, acolo sus, la împărățiile cele mari a dumnezeieştii măriri, o blagocestive împărate ! Sue-te la înălțimea dumnezeieştilor fericiri, unde cea desăvârşit smerenie te-au suit. Culege rodurile credinței tale cei peste măsură în ceruri, carele aici, jos, pre pământ, ai semănat tu. Iară să nu ne laşi nici pre noi săraci de folosirile, de acoperământul şi de rugăciunile tale cele fierbinți către Dumnezeu şi mai vârtos te roagă Fiiului şi Cuvântului Lui Dumnezeu, să păzească între şi cu fericire chipul cel viu al bunătăților tale, pre adevăratul moştenitor creştinătății tale, pre iubitoriul de Hristos şi creştinul nostru domn ».[1]

Încheierile predicilor sunt laconice. Ele conțin îndemnuri pentru viața ascultătorilor, desprinse din tratarea vieții sfântului.

Portretul Sfântului Împărat Constantin, înfățişat în cele două « cuvinte *» «* de învățătură » în mintea şi cuvântul marelui ierarh, reprezintă modelul conducătorului creştin transferat mental spre a fi « urmat de către omul şi voievodul Constantin Brâncoveanul ».[1]Se cunoaşte că acest arhipăstor de frunte al Bisericii noastre, recunoştea în public, generozitatea şi grija pentru cultură a domnitorului, invocând ajutorul divin, pentru întreaga familie brâncovenească şi pomenind numele domnitorului în fiecare volum tipărit.

Considerăm ca este de folos a aminti faptul că în predica de la « Soborul Sfinților Îngeri » (8 noiembrie), Părintele Antim vorbind despre preoție, citează două exemple din viața împăratului Constantin cel Mare. Aducându-i-se la cunoştiință că un preot este desfrânat şi « duce viață rea », împăratul fără să cerceteze a zis ; « de aş vedea cu ochii miei pe preotul să facă păcatul, l-aş acoperi cu cabanița mea ».[1] Şi al doilea, exemplul este dat din timpul sinodului de la Niceea, cînd împăratul a primit o scrisoare împotriva unor preoți şi episcopi. Nu a citit-o, ci îndată a rupt-o şi el însuşi a băgat-o în foc, exclamînd ; « să nu dea Dumnezeu să judec eu vreodată pe preoții Lui Dumnezeu ».[1]

Citind aceste predici rostite la marea sărbătoare închinată Sfinților Împărați, întâlnim multe elemente care ne arată că autorul lor era bine informat şi la curent cu unele date ale culturii vremii şi un om de aleasă trăire religioasă. Citează din Sfânta Scriptură, Sfinții Părinți, cunoştea foarte bine filosofia greacă veche, de asemeni Istoria Bisericească a lui Eusebiu de Cezareea, ca şi viața şi activitatea consemnată în scris a acestuia şi din care reproduce unele cuvinte şi expresii ale împăratului, sau unele aprecieri ale părintelui istoriei, asupra lui Constantin cel Mare.

Cele două cuvântări sunt construite respectând toate regulile oratoriei clasice; expunerea, cuprinsul, patosul şi argumentația amănunțită a fiecărei idei. Foloseşte principiul omiletic al intiuiției, reuşind să pună în fața ascultătorilor, adevăruri de credință revelate cu altele concrete din viața de toate zilele. « Predica lui Antim Ivireanul este o predică elaborată cu efort şi grijă ; este o predică meditată, frământată, trăită ; este o predică compusă şi aşezată pe hârtie, nu este improvizată la momentul respectiv şi stenografiată de alții » spune părintele Al. Ciurea..[1]

O altă concluzie pe care o desprindem este aceea că a vorbit în limba poporului pe care-l păstorea şi că în viața sa a manifestat permanent o legătură între faptă şi cuvânt « folosind mijloacele vorbirii frumoase, după modelul marilor predicatori patristici », realizând « o punte de legătură şi farmec al limbii între spiritul lui şi acela al ascultătorilor, iar, azi, al cititorilor săi ».[1]

[1] A se vedea Antim Ivireanul, *Opere*, Ediție critică şi studiu introductiv de Gabriel Ştrempel, Editura Minerva, Bucureşti, 1972, p. 83-89; 113-119. (Vom cita Antim Ivireanul, *Opere*…) Unul dintre sfinții bisericii creştine față de care Sfântul Antim Ivireanul a avut o cinstire deosebită a fost Sfântul Împărat Constantin cel Mare şi mama sa Elena. În acest sens marele tipograf al scrisului românesc a scos de sub teascurile tipografiei din Snagov, mai întâi în limba română, în anul 1696 *Orânduiala slujbei Sfinților Împărați Constantin şi Elena*[2] apoi în limba greacă, *Discurs panegiric despre Împăratul încununat de Dumnezeu şi asemenea cu apostolii marele Constantin*, 1697 al lui George Maiota, preotul profesor al copiilor lui Brâncoveanu. Această carte va fi retipărită în două ediții, 1701 şi 1702 tot în limba greacă în tipografia domnească din Bucureşti, cu titlul *Cuvânt panegiric la marele Constantin.*[2]

De asemeni Antim, pe lângă un mare ilustrator al cărții este şi unul al decorării sfintelor icoane. Exemplu este în acest sens şi icoana sfinților Constantin şi Elena, realizată în tiparnița mitropoliei din Bucureşti, unde sunt ancorate cu inele de bara cadrului, elemente vegetale.

[2] Mihail-Gabriel Popescu, *Mitropolitul Ungrovlahiei Antim Ivireanul, cârmuitor bisericesc şi propovăduitor al Evangheliei*, în Studii Teologice, Anul XX (1969), nr. 1-2, pag. 62.

[2] Antim Ivireanul, *Opere*,… p. 85

[2] Idem, p. 85

[2] Idem, p. 86

[2] Antim Ivireanul, *Opere*…p. 86-87

[2] Idem, p. 87

[2] Idem, p. 89

[2] Idem,

[3] Idem, 113-119

[3] vaccin

[3] Antim Ivireanul, *Opere*,..p. 116-117.

[3] Antim Ivireanul, *Opere*…p. 119.

[3] Ioan St. Lazăr, *Sfântul Antim Ivireanul*, orator creştin, Editura Conphys, Râmnicu Vâlcea, 2005, p. 171

[3] Antim Ivireanul, *Opere*…pag. 171 Cabaniță = mantie domnească. Sultanul o da, la urcarea pe tron a domnilor români până în 1832. Cuvânt turcesc.

[3] Idem.

[3] Pr. Conf. Al. I. Ciurea, *Antim Ivireanul predicator şi orator*, în Biserica Ortodoxă Română, Anul LXXlV (1956), nr. 8-9, pag. 776

[3] Ioan St. Lazăr, *Sfântul Antim Ivireanul*, orator creştin, Editura Conphys, Râmnicu Vâlcea, 2005, p. 80

Prof. Maria Magdalena BUDEANU
Nicolae MOGA

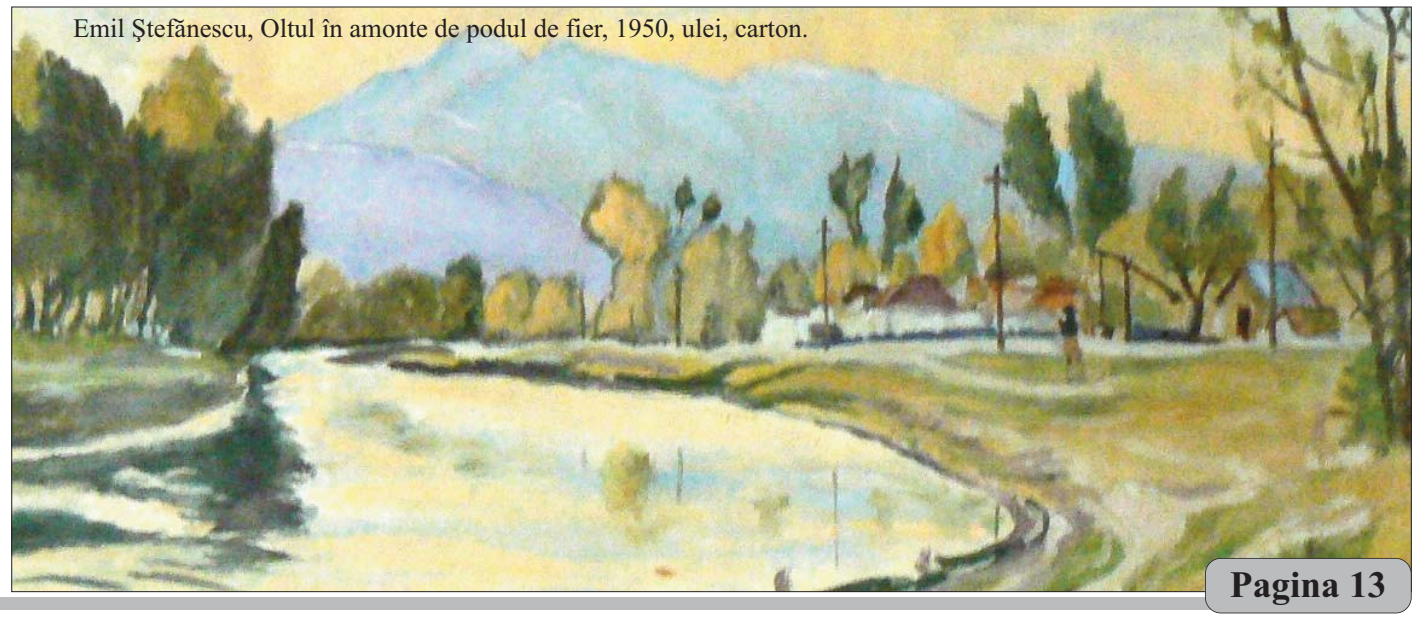

Emil Ştefănescu, Oltul în amonte de podul de fier, 1950, ulei, carton.

INTERVIU CU ROBERTO SCAGNO, ISTORIC ŞI FILOZOF, PROFESOR DE LIMBA ŞI LITERATURA ROMÂNĂ LA UNIVERSITATEA DIN PADOVA...

R.S. - Am descoperit România într-o anume circumstanță; o teză de licență despre Mircea Eliade mi-a cauzat prilejul de a cunoaşte România. Mă ocupam de filosofie, când profesorul mi-a spus: - Da, Mircea Eliade, dar el este în Statele Unite şi nu în România; te duci acolo, înveți limba română, şi te ocupi de tinerețea lui...Aşa că, în 1974, am venit în România, cu o bursă, am stat cinci luni şi, vara, am participat la un concurs la Ministerul de Externe italian pentru un post de lector de limba italiană la Iaşi. Aşa am stat la Iaşi încă doi ani şi jumătate...şi, iată, prin Mircea Eliade, am rămas legat de România toată viața...

P.C. - V-am ruga să ne spuneți, de când sunteți profesor la Padova?

R.S. - M-am întors la Torino aproape după trei ani, în 1976, ca asistent la Facultatea de Filosofie din cadrul Universității din Padova, şi unde m-am ocupat de istoria religiilor - prima parte din viață, şi, pe urmă, din 1993, când am câştigat concursul de profesor de limba şi literatura română din cadrul acestei universități. Eram şi îndreptățit, fiindcă cunoşteam româna...Am editat scrierile lui Mircea Eliade, i-am tradus cele mai multe lucrări în limba italiană, lucrările sale, cele mai multe, nefiind cunoscute în Italia. Am tradus Istoria Religiilor apărută în SUA, plus lucrările din tinerețe. Aşa m-am ataşat de elementul cultural românesc... Peste trei ani ies la pensie, pot să ies când vreau, fiincă am vechime suficientă...dar pot să stau până la 70 de ani. Acum am 67, şi, probabil, mai stau încă trei ani...Padova este la 47 km de Torino, şi eu fac naveta...

P.C. - Ar fi interesant pentru noi dacă ne-ați face o comparație între România de atunci şi România de astăzi. Personal sunt curios, cum se vede România în ochii unui italian care o cunoaşte pe cea de atunci, dar şi pe cea de astăzi?...

R.S. Sigur, dar asta este o problemă foarte lungă, de durată, o astfel de comparație! Am venit în 74, am descoperit o țară; imaginea României în străinătate era alta decât am descoperit-o eu ajungând aici; Ceauşescu, încă era cel care nu invadase Cehoslovacia, fiind antisovietic, mai precis, antirus! se spunea în afară, atunci, că în România este un comunism mai uman. Aunci când am ajuns aici, însă, începuse nebunia megalomană, el, Ceauşescu, autoproclamându-se preşedinte...Apărea în imagini cu tricolorul şi cu sceptrul, dacă vă aduceți aminte! Ne întrebam cu toții, în Italia, cum poate un preşedinte din țară socialistă să conducă cu un sceptru? ...Am descoperit imediat, că de fapt, totalitarismul impusese un control sistematic... Străinii erau controlați, discret, dar erau controlați. Am descoperit, în acelaşi timp, acei români foarte apropiați de noi, de italieni, cu care m-am împrietenit. Am simțit imediat că am de a face cu un popor latin, cu foarte multe caracteristici comune...Românii au fost, şi sunt, în general persoane cultivate, plini de sensibilități artistice, şi atunci am început să fac diferența: ăsta-i sistemul politic, ăsta-i poporul român, două lucruri diferite...M-am ataşat de România din punct de vedere artistic, cultural, ambiental-peisaj geografic, istorie! ...Şi iată, fără a bănui măcar, mai târziu a căzut regimul!...oare cine se mai aştepta la aşa ceva! ...După ce am funcționat la Iaşi, între 1974 şi 1976, m-am căsătorit cu Liliana Ştefănescu şi ea m-a urmat îmediat, la începutul 1977, în Italia. Veneam destul de des în România, dar din anul 1980 am venit foarte rar...cred că de două ori! Deci, nu cunosc această perioadă teribilă din anii 80. Ştiam de la prieteni că există lipsuri teribile...încălzire, sănătate...După 1990 am venit destul de des. Acum putem spune că sunt diferențe foarte mari, țara, dezvoltându-se foarte mult. Sigur, sunt nişte probleme!...criza asta a cuprins toată Europa; din 2007, 2008 e foarte grav în toată Europa, nu numai în România. Sunt lucruri paradoxale însă, pe de o parte sunt lucruri extrem de moderne, în parte - informatica, şi în acelaşi timp lucruri care fac România eternă...Trece un cal cu atelaj, cu o căpiță de fan, care sunt imagini de acum trei sute de ani, şi, trece o maşină ultimul model! Sunt contraste foarte puternice! Există încă diferențe puternice între sat şi oraş!

P.C. - Există interes în Italia pentru limba română?...din moment ce există catedre de limba şi literatura română?

R. S. - Nu există un interes foarte mare, cu toate că în Italia există catedre de limba română de foarte multă vreme...Prima catedră a fost înființată la Torino, în 1864; ...când a existat o înțelegere între Ioan Cuza şi fostul primul ministru Cavour (1861) pentru susținerea de cursuri în limba română... La Padova sunt cursuri de limba română din 1933...Catedra a fost înființată de Ramiro Ortiz, un profesor care a înființat prima catedră de italiană la Universitatea Bucureşti, 1909 până în 1933, cînd s-a întors la Padova, având o catedră de romanică la Bucureşti şi a ținut şi cursuri de l română...Apoi s-au înființa vreo 10 catedre în toată Italia: Roma, Genova ...Nu sunt mulți cursanți; de obicei sunt studenții care fac cursurile de portugheză, franceză, spaniolă, şi alții care fac aceste cursuri din curiozitate, româna, fiind o limbă latină puțin deosebită...latina orientală. În ultimii zece ani, de când există o mare migrație din România, sunt fiii de români, născuți în România, dar cu şcoli în Italia...Şi atunci când ajung la 20 de ani la Facultate se înscriu ca să învețe ceva din istoria şi cultura română, fiindcă ei nu au cunoscut-o decât în familie şi au mai mult o cultură şi limbă populară, nu educată...o română vorbită în casă, foarte primitivă...Unii dintre aceşti tineri vorbesc perfect italiana pentru că au făcut şcoala în limba italiană, dar nu ştiu bine l română şi de aceea se înscriu la cursurile de limba şi literatura română...

E. - Este limba română mai apropiată de limba latină, decât limba italiană?

R.S. - Este o problemă foarte veche. Acum, eu nu sunt un mare lingvist! pregătirea mea este de istoric şi filosof... Faptul că sunt însă profesor de română m-a obligat să studiez şi puțină lingvistică. Limba română s-a născut dintr-un mariaj lingvistic între limba dacilor, despre care nu se ştie foarte mult, şi limba latină populară vorbită de militarii şi colonii care ocupaseră Dacia, şi înainte de Traian, şi 164 de ani după, până la Aurelian; în limba română a rămas o mică parte din această latină...Cum s-a păstrat această limbă este chiar şi puțin mister...Cu toate că nu sunt multe cuvinte din latina populară, structura limbii române este mai aproape de structura limbii latine clasice! şi astfel ea a păstrat mai multe elemente decât celelalte: italiana, franceza, spaniola...Cazurile de declinare care sunt în latina clasică şi română nu sunt în franceză, spaniolă şi italiană...De ce sunt mai multe, pentru că, spun unii, România a rămas mai izolată față de celelalte, şi astfel s-au păstrat mai multe cuvinte, ori s-au modificat mai puține...Au rămas, aceste cuvinte cu toate că au venit slavii în sec VI, de unde foarte multe cuvinte slave, care, nu sunt nici în franceză, italiană sau spaniolă...Foarte ciudată, l română fiincă are şi probleme de pronunție, de fonetică, mai complicată..ț, ş, î...În limba română un străin mai uşor citeşte decât vorbeşte...

P.C. - Ca om de cultură, surprindeți în România elemente care să ne reliefeze, ştiu eu, personalități care să inereseze în mod deosebit pe cei din afara granițelor țării? O caracteristică de care trebuie să scăpăm sau să o dezvoltăm, dacă ne este favorabilă? Impresionează ceva în cultura română?

R.S. - Ceea ce impresionează la dumneavoastră este faptul că sunt talente naturale foarte multe! au rămas multe elemente originale, de tradiție, când, peste tot aceasta a fost complet aplatizată, distrusă de sistemul contemporan, care reduce orice valoare...Până acum, România, parcă s-a apărat mai bine...Mi s-a întâmplat să discut cu persoane care au diferite înclinații artistice. De axemplu, specialistul din X țară, care se ocupă de 10 ani cu aceeaşi problemă este total dezinteresat de restul, nu-l interesează nimic altceva. Dacă se ocupă de pictură, şi aici este tipic, nu ştie nimic de muzică, de teatru...sculptură, filosofie...Am prieteni pe care dacă îi scoți din domeniu, în afară, nu mai ştiu nimic!...Mi-aduc aminte, când eram copil, medicul de familie îl ştia pe Dante pe dinafară sau îți vorbea de muzică, sau de artă. Acum, toate aceste cazuri au devenit rarități. De exemplu, nu spun numai eu, am prieteni care spun, au observat, că românii sunt puțin altfel, par mai instruiți, exceptând generațiile acestea care nu ştiu de unde sunt, şi unde or să ajungă! Încă găsesc persoane care au interese personale mai ample şi nu sectoriale...

P.C. - Acesta este un lucru bun sau unul rău?

R.S. - Este un rău când vorbim de lucruri în care impresia de amatorism este mai mare decât de profesionalism...Partea negativă este atunci când acela care-i în această cauză este convins că ştie tot! ...Eu mă ocup de muzică, de literatură, de artă, şi eu ştiu tot! Cine spune că ştie tot este un diletant!...Cine poate să ştie tot? Dar este şi un bine, atunci, când posibilitățile multiple acționează sistematizat, şi, nici-una, nu se doreşte eshaustivă... Ceea ce este o regulă, acum, observ şi la voi mai mult decât la alții, că majoritatea încep, lucrează un an doi, şi apoi se opresc. Nu există o continuitate, o consecință. Sunt atâtea lucruri în România,instituțională, când totul începe bine şi după un an doi totul se opreşte fără efect...De exemplu în ICR, totul a pornit bine - politica cărților româneşti în lume, totul a pornit bine, şi, dintr-o dată, totul s-a rupt! Ultimul an nu s-a mai făcut nimic!... este vremea paşilor înapoi...Orice popor are defecte; şi italienii au defecte, dar, aici se pleacă la drum şi se ajunge nicăieri!...Un exemplu la îndemâna oricui! nemții pot fi conduşi, la fotbal, cu 5 la 0, dar ei se luptă până în ultimul moment! Românii, ca şi italienii, dar mai mult românii, când sunt conduşi cu doi, trei, la zero, gata, au căzut!

P.C. - Am fost de mai multe ori în Germania şi am observat că, el, neamțul nu se opreşte niciodată, nu-l inflențează nimic, din ce are de făcut; nu improvizează nimic, este ca un tanc! ...care merge, înaintează. Şi noi avem asemenea oameni, dar, cei mai mulți au chestia asta orientală de a cădea în extaz. De a cădea în visare...

R.S. - Da, în România aspectul oriental există! l-am observat şi eu; acum, în general la latini, doamne fereşte - complet europeni, există şi o parte orientală...un exces de visare, uneori chiar mitologic.

P.C. - Credeți că în viitor arta, cultura, va juca un rol mai important sau nu!?

R.S. - Eu nu sunt optimist, cel puțin acum; cel puțin acum eu observ o retragere; este un moment de sistare, de blocare, mondial...în ce priveşte manifestarea artistică...Pare că merge înainte numai arta afaceristă... promovată prin mass media şi prin scandal, cine e mai original! de exemplu arta fotografică a avut o explozie exagerată. Este un celebru fotograf, Mario Toscani, celebru în toată lumea, care a făcut campania pentru hainele Beneton. A exagerat, însă, cu fotografii din războiul cu Iugoslavia sau cu femei bolnave de anorexie nervoasă...caută numai urâtul!

P.C. - Noi, din contră, vorbim din ce în ce mai mult despre ecoartă, despre estetic optimist! Avem şi o Asociație, ECOSTAR 21, una la mână, apoi revistele Povestea vorbii 21, Cenaclul Artelor 21...În secolul 21 trebuie să privim altfel realitatea lumii!

R.S. - Se caută elementul de şoc, foarte mult mediatizat prin televiziune. Întotdeauna a existat comerțul cu artă şi este ceva normal, dar, acum, se pare că aceste elemente superficiale şi numai de şoc au invadat lumea...Apoi se caută imagini cu bolnavi de Sida! Nu se poate, nu se poate specula atât de mult oribilul, răul...pentru nu ştiu ce foloase.

P.C. - Aşa şi cu toate premiile românilor la festivalurile de lux, mon-

Roberto Scagno şi Liliana Ştefănescu, 2013.

dializate, şi care totuşi sunt consecinţe ale unor realităţi de nişă, cabroase, aşa zise comuniste (avorturi, copiii canalelor, ...torţionarii din închisori...), şi care după atâţia ani, prin importanţa care li se acordă, nu una de nivel artistic, încep să deranjeze...Păi ce o să spună lumea, peste ani, de această perioadă în care maidanezii, în România, mănâncă copii!

R.S. - Ideea creatorului de acum, ca şi în cazul fotografului nostru, este că trebuie să fie mai şocant decât alţii...

P.C. - Iată noile principii de departajare în concurenţa din artă, între artă şi nonartă!

R.S - Problema devine progresivă...Astăzi un film violent , mâine un film şi mai violent. Nu mai pot să înţeleg, această violenţă care nu se mai opreşte...

P.C. - Comercial, totu-i la mâna comerţului, chiar şi literatura, chiar şi arta!

R.S. - Literatura, literatura, eh!? Mărturisesc, că nu mai reuşesc să citesc literatură, de ficţiune, adică romane sau povestiri contemporane, în nici o limbă; nu reuşesc, nu reuşesc...mi se pare tot timpul că este construită, inventată. Modelul ăsta de postmodernism, nu se poate citi!

P.C. - Cum înţelegeţi-explicaţi dumneavoastră postmodernismul, acum, nu acum treizeci de ani?

R.S. - Eh, o prostie! O modă! A devenit chiar o modă...Ai impresia că textele sunt construite pe dinafară, sunt construite la masa de scris, la computer, nu citeşte inima, nu citeşte nişte idei puternice cu substrat filosofic sau emoţional în acelaşi timp...nu mă mai emoţionez! Acum eu recitesc clasicii; ...ce n-am citit când trebuia sau îi recitesc pe cei care-i ştiam, şi care sunt mai interesanţi decât cei din literatura contemporană. Nu-mi place nici cea din Italia, din Franţa, din Statele Unite...La cursurile mele fac numai literatură clasică...nu ajung decât până în 1945, no! să nu exagerăm, fac o parte din Tudor Arghezi, Ion Barbu, Blaga, o parte din poezia contemporană...Spre exemplu întotdeauna am pus poezia română mai presus decât proza...Poezia română modernă; dar, eu vorbesc de autori; spre exemplu, proză s-a editat foarte mult în italiană, fiind promovaţi tinerii prozatori români, dar eu nu am nici o emoţie, n-am descoperit până acum nici un autor care să mă emoţioneze puţin...Acelaşi lucru mi se întâmplă cu autori italieni, francezi, spanioli, poate sunt eu prea tradiţionalist...dar, prefer să citesc un clasic din literatura latină sau greacă în care întâlneşti toate elementele din istoria umană care înseamnă: viaţă, moarte, iubire...

P.C. - În textul Carminei Burana, de peste 800 de ani, eu găsesc şi contrapun experienţe colosale!

R.S. - Acolo găseşti toate elementele pe care poţi să le adaptezi la situaţii de astăzi. Citesc acum Marc Aureliu...pagini minunate despre viaţă şi oameni! e o literatură care îţi poate da elemente de meditaţie pentru orice situaţii...

P.C. - Limba latină se predă în şcoala italiană la fel ca limba italiană?

R.S. - Nu, se fac ore săptămânale, câteva...

P.C. - Ei bine la noi se predă l română din clasa I-a până a 12-a, nu credeţi că se exagerează?

R.S. - Ei bine în toate ţările este la fel...da, da, poate se exagerează puţin...şi iată, că limba italiană se vorbeşte pe zi ce trece mai prost! Italianul literar s-a născut la Firenze; da, sunt foarte multe dialecte...nu ca aici, la voi, unde limba este aproape aceeaşi în toate zonele ţării!...La noi la Padova există un fond de carte în limba română foarte bogat adus în 1933 de acest Ramiro Ortiz...şi acolo am descoperit foarte multe lucruri despre Leca Morariu, scrise de el. Un fond de carte şi de reviste...foarte bogat; cărţi cu dedicaţie; se cunoştea cu Ortiz! ...Ortiz a murit pe la 1960, cred.

P.C. - Leca a murit aici, în 1963...

Interviu realizat de Petre CICHIRDAN

NOTĂ:

Articol apărut în Cultura *vâlceană* nr.89 (varianta tipărită) şi republicat în Povestea vorbii, nr.52, datorită unei regretabile greşeli de tipărire .

I PAK DAU ŞTIRE CĂ ÎN CURÂND APARE REVISTA „LUDOTECA”-

a Şcolii Gimnaziale nr. 5, revistă pe care am mai prezentat-o în paginile noastre şi din care, iată, vă prezentăm o mostră de literatură, prin amabilitatea doamnei profesoare Carmen SIMA, coordonatoarea revistei.

Felix SIMA

I pak dau ştire domnietale za lucrul turcilor, cum am auzit eu că împăratul au eşit din Sofia şi aimintrea nu e, şi se-au dus în sus pre Dunăre. I pak să ştii domniiata că au venit un om de la Nicopole de mie me-au spus că au văzut cu ochii loi că au trecut ceale corabii ce ştii şi domniiata pre Dunăre în sus…

(Fragment din ***Scrisoarea lui Neacşu din Câmpulung***, primul document scris în limba română)

SCRISORI DESCHISE CĂTRE NEACŞU DIN CÂMPULUNG

*

I pak dau ştire domnietale , bunul meu prieten, *za* lucrul nostru, din Ţara Bucoavnelor. Domnia Ta poate te mai războieşti cu turcii… Noi cu alte rele ne războim. Că pe noi ne-au năpăstuit nişte maşinării spurcate, cu care a umplut lumea marele Bill Gates, un om hiclean foarte, ce ştie bine unde, când şi cum să năvălească. Norocul m-au făcut să nu dau nas în nas cu vreuna din blăstămăţiile acele, de le zice computer sau calculator. E greu să-ţi spun cum sunt făcute, că vorbele sunt puţine şi nu mă ajută. Sunt aşa… nişte oglinzi în tot felul de chipuri şi slove, cu nişte nasturi şi pietricele pe care pui deştele şi icoanele se schimbă.

Fraţii mei şi-au dat şi coperţile, şi ultimele foi de plătiră slujbaşi să scoată spurcăciunea asta din ţară, dar ca iarba şi ca frunza bătută de brumă căzut-au seceraţi.

I pak spun domnietale fereşte-te, că grele vremi am mai ajuns!

Rareş Cărturaru ot Stupărei

*

Şi eu îţi dau de ştire că e sfârşitul lumii pentru neamul cărţii şi al hârtiei. Doar dascălii de ne învaţă româneşte, englezeşte, franţozăşte, latineşte şi ăi de ne bagă în minte tot felul de socoteli, măsurători, letopiseţe şi ierburi de leac le mai stau împotrivă maşinăriilor noi. Dar şi ei vor pica unul câte unul, că paloşul lor de cuvinte de un fir de poezie se mai agaţă şi n-are putere.

Scris-am aste rânduri eu, Flaviu Râmniceanul

*

O, lume hicleană, lume înşelătoare care ai ucis cărţile! Bine-ţi pare ţie să trăieşti în minciună şi lenevie, stâlcind vorbele neamului tău, pierzându-ţi cugetul şi bunele obiceiuri, vânzându-ţi sufletul pe o maşinărie a necuratului?

Andrei Slovaru ot Vâlcea

*

Of! of! of! Săracă Ţară a Bucoavnelor şi a Cernelii! Cine să te mai cunoască? Că oamenii nu mai scriu cărţi cu pana, să le trimită mai departe cu peceţi. Trimit SMS-uri şi amarnic stâlcesc limba în codurile astea noi: *sal* (salut), *cf* (ce faci?), *cmz* (ce mai zici?) şi altele, şi altele… Of! of! of! Săracă şi urgisită ţară! Cum a mai rămas cuvânt trăitor în tine mare mirare este!

Ionuţ al Cosminului

*

Prea cinstite Neacşule ot Câmpulung,

Multe s-au mai schimbat în lume de când scriai Domnia Ta scrisori cu mâna şi cu pana… Au apărut de-atunci şi până acum tocul, stiloul, pixul, cărţile au înlocuit bucoavnele, literele – slovele. Dar cea mai mare ispravă, minunea minunilor din ostrovul gândului e o maşinărie de-i zice calculator: scrie şi socoteşte/ cât ai zice „peşte”! Prietenii mei de mult n-au mai deschis o carte, nici n-au scris carte pe o coală cu pecete şi cerneală.

Şi eu le cred unora, pentru că, sincer să fiu, am cunoscut multe cărţi care plictisesc, dar nu cunosc niciuna care să fi făcut rău cu adevărat cuiva.

Cu fiască plecăciune mă închin către tine eu, Daniel de pe plaiul Builei.

Petiţiile lui I.L. CARAGIALE – la Râmnicu-Vâlcea

Cercetătorii descoperă în biografia lui Caragiale o serie de întâmplări ce se înscriu atât în sfera anecdotei, cât şi în sfera spectaculosului: replica dată generozităţii regelui, gata să dăruiască sume importante de bani, ofensa adusă unui public pregătit să-i demoleze discursul, căsătoria cu Alexandrina Burelly (*G. Călinescu, Istoria literaturii române de la origini până în prezent, Editura Minerva, 1982, p. 493)* şi exemplele pot continua cu detalii ce ar putea inspira o carte de succes.

La polul opus spectaculosului biografic, câteva documente cu numere de înregistrare din lunie aprilie, mai, iunie şi august 1882, păstrate la Serviciul Judeţean Vâlcea al Arhivelor Naţionale, îl amestecă pe Caragiale, prestigiosul autor de literatură, printre autorii anodini ai unor „petiţiuni” adresate *Domniei Sale, Domnului Prefect de Vâlcea*.

Sunt patru cereri prin care I.L. Caragiale, revizor şcolar, solicită achitarea diurnei cuvenite pentru inspectarea „şcoalelor rurale”:

REGISTRATURA PREFECTUREI JUDEŢULUI VÂLCEA ANUL 1882 LUNA *April. 14, № 4478*

Domnule Prefect,

Diurna prevăzută în bugetul Judeţului pentru revizorul şcolar vă rog binevoiţi a dispune să mi se libereze în un mandat pe doă luni aprilie şi maiu, fiind gata a porni în inspecţiunea şcoalelor rurale.

Binevoiţi, vă rog, Domnule Prefect, a primi asigurarea prea osebitei mele consideraţiuni.

I.L. Caragiale, Revizor şcolar al Circumscripţiei

Argeş, Vâlcea, D-Sale D-lui Prefect al Jud. Vâlcea

În partea centrală a paginii, dedesubtul semnăturii, sunt câteva rânduri datate:

1882 April. 14

Până la 25 […] ne putânduse emite nici-un mandat de lefă sau diurnă precum acum încă până nu va presenta quitanţa de plata Contului Diurnelor […] la Dosar.

REGISTRATURA PREFECTUREI JUDEŢULUI VÂLCEA ANUL 1882 LUNA *Mai 28, № 6396*

Domnule Prefect,

Alătur pe lângă aceasta doă state de prezenţă şi achitare a diurnei prevăzute în bugetul onor Consiliu judeţean pentru revizorul şcolar, şi vă rog cu onoare a binevoi să faceţi a mi se li[be]ra cuvenitul mandat de plată.

Primiţi, vă rog, Domnule Prefect, asigurarea distinsei consideraţiuni ce vă păstrez.

I.L. Caragiale Revizor Şcolar, D-Sale D-lui Prefect de Vâlcea

REGISTRATURA PREFECTUREI JUDEŢULUI VÂLCEA ANUL 1882 LUNA *Iunie 25,№ 7711*

Domnule Prefect,

Alătur pe lângă aceasta, doă state de prezenţă ca revizor şcolar şi vă rog a face să mi se libereze diurna, acordată mie prin bugetul onor Consiliului judeţean, pe luna cuvenită, Iunie.

Primiţi, vă rog, Domnule Prefect, asigurarea distinsei mele consideraţiuni.

Revizor Şcolar, I.L. Caragiale, D-Sale D-lui Prefect de Vâlcea

REGISTRATURA PREFECTUREI JUDEŢULUI VÂLCEA ANUL 1882 LUNA *Aug. 4 № 9220*

Domnule Prefect,

Alăturăm pe lângă aceasta doă state de prezenţă şi achitarea diurnii mele dela judeţ pe luna iulie trecut, vă rog să binevoiţi să mi se libereze cuvenitul mandat.

Binevoiţi, vă rog, Domnule Prefect, a primi asigurarea distinsei mele consideraţiuni.

I.L. Caragiale Revizor Şcolar , D-Sale D-lui Prefect de Vâlcea

Cele patru texte ale cererilor semnate de revizorul şcolar, reluând monoton şi monocrom aceeaşi temă, par a fi încă

un argument în favoarea clişeelor verbale de sorginte livrescă, de tipul: „Caragiale, contemporanul nostru”. Nu este nicio consolare că însuşi I.L. Caragiale s-a aflat într-o situaţie similară cu orice muritor contemporan, lipsit de calităţile *demagogului* de şcoală nouă, silit să redacteze cereri peste cereri, anexând dovezi la dosar, sedimentând astfel, în arhivele locale, straturi de aşteptări, iritări, tergiversări înecate în colbul nesperanţei.

Totuşi, trebuie să decupăm partea pozitivă a efervescenţei scrierii funcţionale, a birocraţiei şi a demagogiei ajunse, în zilele noastre, la apogeu. Poate că, peste secole, istoricii literari vor descoperi în arhivele inspectoratelor judeţene cereri semnate de viitoare personalităţi ale culturii universale, care astăzi solicită o suplinire, un transfer, o gradaţie de merit, o diurnă sau o detaşare de nocturna plină de sclipici pe care se înalţă piedestalul de moloz al „şcoalelor” româneşti în plin proces de glorioasă reformă…

Carmen SIMA

31 august – Ziua Limbii Române

MULT E DULCE ŞI FRUMOASĂ LIMBA CE-O VORBIM

Gheorghe PANTELIMON

În anul 2011, Senatul României şi Camera Deputaţilor au adoptat un proiect de lege, care instituie ziua de 31 august, drept „Ziua Limbii Române”. Propunerea legislativă a fost semnată de 166 de parlamentari din toate grupurile politice. Ziua Limbii Române este celebrată la aceeaşi dată şi în Republica Moldova. Proiectul legislativ prevede ca această zi solemnă să fie marcată de către autorităţi şi instituţiile publice, inclusiv reprezentanţe diplomatice şi institute culturale ale României, precum şi de instituţii româneşti din străinătate, prin organizarea unor programe şi manifestări cultural- educative, cu caracter evocator sau ştiinţific consacrate limbii române. În expunerea de motive, iniţiatorii propunerii legislative explică în mod argumentat că „importanţa limbii române nu trebuie marginalizată de tendinţele actuale către globalizare, deoarece limba română reprezintă fundamentul identităţii naţionale, un punct deosebit de important pentru consolidarea unei societăţi puternice şi unite”. Noi am adăuga că pe lângă însuşirea, scrierea şi vorbirea fluentă, corectă, a limbii române ar fi foarte bine ca cetăţenii, mai ales tinerii să înveţe şi una - doua limbi de circulaţie internaţională.

Cititorii revistei noastre sunt în măsură să aprecieze cum s-au desfăşurat activităţile pentru marcarea evenimentului în 2013, însă în opinia noastră nu au avut anvergura dorită şi aşteptată.

Reamintim că limba română este limbă romanică, alături de franceză, italiană, spaniolă şi portugheză. Termenul „română” este de obicei identificat cu daco- româna, unul dintre cele patru dialecte romanice de bază din Balcani. Toate limbile romanice derivă din latină, care aparţine ramurii italice a familiei de limbi indo- europene, originară din vechea limbă proto-indo-europeană. În context, trebuie să amintim că în octombrie 2011 a avut loc la Alba Iulia, în România, un colocviu internaţional al Uniunii Latine (care funcţionează pe lângă UNESCO), consacrat originilor latine ale civilizaţiei europene, la care au participat personalităţi culturale din Italia, Spania, Franţa,Brazilia, Republica Moldova şi România. În multe ţări din aria romanică printre care şi România are loc o dezbatere susţinută despre importanţa studiului latinei în şcoală şi în general al disciplinelor umaniste, care au o mare capacitate formatoare asupra elevilor.

Criticul literar Nicolae Manolescu, preşedintele Uniunii Scriitorilor din România şi ambasador al ţării noastre la UNESCO apreciază că provocările sunt altele azi în România, dar nu mai puţin grave. Domnia sa consideră că odată cu globalizarea se produce inevitabil un fenomen de metisaj (amestec) lingvistic. De aceea este necesară dezvoltarea unei conştiinţe clare a originii naturii acestor limbi, afectate de metisaj, îndeosebi în vocabular. Subliniem că, încă din anul 1863, Titu Maiorescu pleda pentru studierea latinei în gimnaziu, care joacă un rol fundamental în educaţie. Prezenţa consistentă a orelor de latină în şcoala românească trebuie să se materializeze „dacă nu dorim să ajungem la pierderea conştiinţei identităţii noastre romanice şi în fond naţionale” - conchide Nicolae Manolescu.

În ultimul timp controversele s-au adâncit şi au apărut unele declaraţii surprinzătoare: într-un interviu acordat postului de televiziune TVR Cluj, în decembrie 2012, fostul consilier al Papei Ioan Paul al II lea, irlandezul Miceal Ledwith, care a avut acces la toate documentele din biblioteca Vaticanului a afirmat că „limba română sau precursoarea sa vine din locul din care se trage limba latină şi nu invers”. Altfel spus, limba latină se trage din româna veche şi nu invers.

Sunt multe aspecte pe care specialiştii în lingvistică, profesorii de specialitate, trebuie să le aprofundeze, să le elucideze şi să le transmită elevilor, studenţilor, opiniei publice. De aceea considerăm că era mai bine dacă Ziua Limbii Române ar fi fost serbată în timpul cursurilor şcolare, şi universitare, nu în vacanţa elevilor şi studenţilor, care trebuie să fie principalii beneficiari ai acestor demersuri.

Acest lucru nu împiedică discutarea problemelor învăţării limbii române, în mod permanent, fiindcă Ziua Limbii Române trebuie sărbătorită în fiecare zi a fiecărui an. Aceasta şi pentru faptul că unele studii europene scot în evidenţă că aproape 40% dintre copiii români cu vârsta de până la 15 ani întâmpină reale dificultăţi în scrierea şi vorbirea corectă a limbii române. Cu probleme mari se confruntă românii din afara graniţelor ţării noastre care luptă să-şi apere fiinţa naţională şi limba română. De aceea Guvernul României, Departamentul Românilor de Pretutindeni, Institutul Cultural Român trebuie să intervină mai decis, pe baza unei strategii, să facă chiar demersuri la ONU, pentru a apăra drepturile comunităţilor româneşti, pentru păstrarea filonului cultural naţional, să acorde ajutor concret şcolilor, bisericilor, presei, în promovarea valorilor noastre, să lupte împotriva discriminărilor de orice fel. Să se renunţe la patriotismul de paradă şi să se acţioneze cu convingerea fermă ca tot ce-i românesc să nu piară.

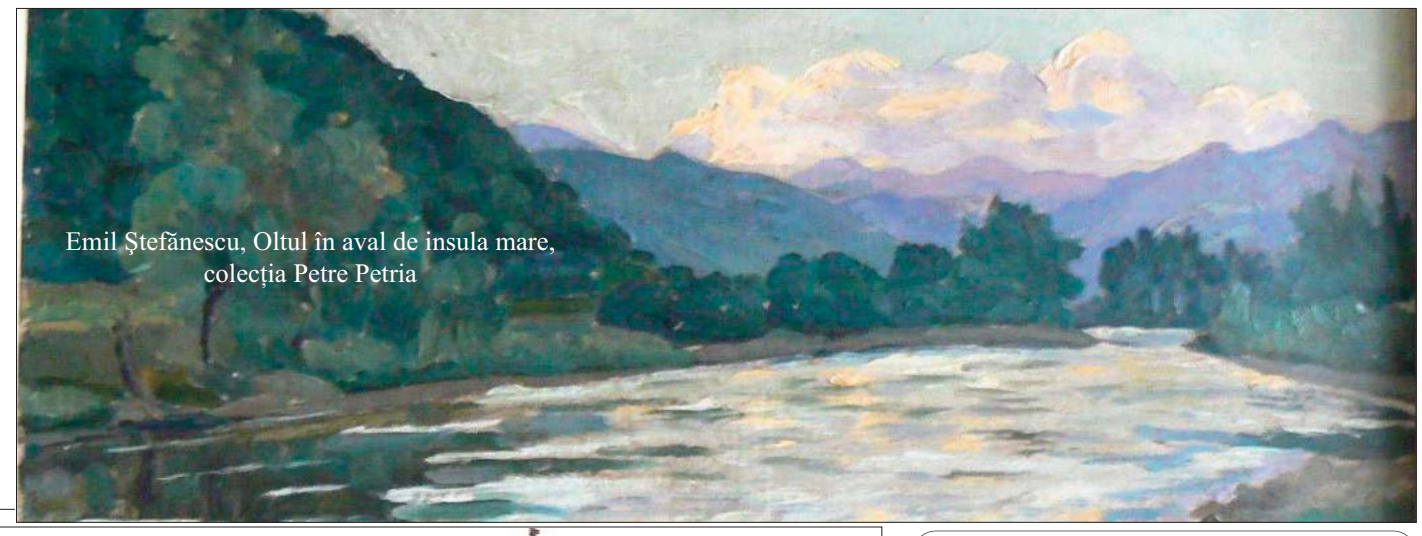

Emil Ştefănescu, Oltul în aval de insula mare, colecţia Petre Petria

LUNI 7 OCTOMBRIE 2013, ORA 19.00, SALA “LAHOVARI”, RM. VÂLCEA

“ANOTIMPURILE” – Antonio VIVALDI – transcripţie pentru flaut
Orchestra simfonică a Filarmonicii
Dirijor: **MIHAIL ŞTEFĂNESCU**
Solist: **DOREL BAICU - *flaut***

LUNI 14 OCTOMBRIE 2013, ORA 19.00, SALA “LAHOVARI”, RM. VÂLCEA

CONCERT SIMFONIC
Orchestra simfonică a Filarmonicii
Dirijor: **ROMEO RÎMBU**
Solist: **GEORGIOS CONSTANTINOU** (Grecia) - pian
În program:
Franz von SUPPE – Uvertura “Poet şi ţăran” – *primă audiţie*
Galina USTVOLSKAYA – Concert pentru pian, corzi şi percuţie – *primă audiţie*
Ghiorghi SVIRIDOV – Suita “Furtuna de iarnă” – *primă audiţie*

LUNI 21 OCTOMBRIE 2013, ORA 19.00, SALA „LAHOVARI”, RM. VÂLCEA

CONCERT SIMFONIC
Orchestra simfonică a Filarmonicii
Dirijor: **OVIDIU DAN CHIRILĂ**
Solist: **DAN ATANASIU - pian**
În program:
Maurice RAVEL – Concertul de pian pentru mâna stângă
Maurice RAVEL – „Pavana pentru o infantă defunctă”
Modest Petrovici MUSSORGSKI - “Tablouri dintr-o expoziţie” – orch. Maurice RAVEL

LUNI 28 OCTOMBRIE 2013, ORA 19.00, SALA “LAHOVARI”, RM. VÂLCEA

CONCERT SIMFONIC
Orchestra simfonică a Filarmonicii
Dirijor:**FLORIN TOTAN**
Solistă: **NATALIA COLOTELO-PANCEC– vioară**
În program:
Felix MENDELSOHN-BARTHOLDY – Concert pentru vioară şi orchestră
Ludwig van BEETHOVEN – Simfonia a IV-a

Pentru eventuale modificări de ultimă oră, vă rugăm consultaţi site-ul filarmonicii www.filarmonica-valcea.ro sau pagina de facebook a filarmonicii.

REVISTĂ DE CULTURĂ TRIMESTRIALĂ
produsă de
ECOSTAR 21 şi Editura INTOL PRESS

Editor şef: Petre CICHIRDAN
Redactor şef: Bogdan CICHIRDAN
Secretar de redacţie: Felix SIMA
Tehnoredactare: SC INTOL SRL
Colaboratori:
Constantin POENARU
Eugen PETRESCU
Mihai SPORIŞ
Marian PĂTRAŞCU
Vasile GREVUŢU
Simona Maria KISS
George MĂMULARU
Gheorghe MĂMULARU
Elena MUŞAT

Corector: Leontina RUS
Redacţia:
Rm. Vâlcea, Calea lui Traian nr. 169, bl. 5, sc. E, ap. 3
Telefoane: 0250.736615
0350.401254
0746.029824
E-mail: cichirdan@yahoo.com
Website: www.globalartfusion.com
www.culturarsmundi.ro

ISSN: 2285 – 6919
ISSN-L: 2285 – 6919 Preţ: **3 lei**

NOTĂ: Întreaga responsabilitate a conţinutului articolelor revine autorilor. Articolele, grafica, fotografiile nesemnate aparţin editorului.